



Η ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗ ΤΕΧΝΗ ΤΩΝ ΚΑΡΑΒΟΜΑΡΑΓΚΩΝ ΤΗΣ ΙΕΡΙΣΣΟΥ

Κείμενο : **ΜΑΡΙΑ ΛΑΓΟΝΤΖΟΥ**

*Κάτω στην άκρη του γιαλού
Στης θάλασσας την άμμο*

*Κάθεται κόρη, κάθεται
Τη θάλασσα αγναντεύει*

*Βλέπει καράβια να περνούν
Φρεγάδες ν' αρμενίζουν*

*Την πήρε το παράπονο
Και το πολύ το κλάμα:*

*«Ανάθεμα τους μαραγκούς
Που φτιάχνουν τα καράβια»*

*«και ξενιτεύουν τα παιδιά
Κι όλα τα παλικάρια»*

*«ξενήτεψαν τον άντρα μου
Δέκα μερώ νυφούλα»*

*«Δέκα χρόνια έχω τον δω
Δέκα να του μιλήσω
Κι άλλα δέκα καρτερώ»*

*«κι αν δεν ερθεί κι αν δε φανεί
Θα μπω σε μοναστήρι»*

*«Καλογραιπούλα θα γινώ
Τα μαύρα ράσα θα ντυθώ»*

[δημοτικό τραγούδι της Ιερισσού]

Ρετσίνι, πίσσα, θαλασσινός αέρας και χτύπημα σφυριού...

Αισθήσεις άρρηκτα δεμένες με τη μνήμη των Ιερισσιωτών όταν αναπολούν το δρόμο προς το λιμάνι, το δρόμο προς τα καρνάγια.

Η ναυπηγική τέχνη άνθησε στην Ιερισσό και ανέδειξε μεγάλους τεχνίτες και δημιούργησε σπουδαία σκαριά. Η ενασχόληση με τη ναυπηγική ήταν βέβαια φυσικό επακόλουθο της γεωγραφικής θέσης της Ιερισσού, της ανάγκης για επικοινωνία, αλλά και της δημιουργικότητας και της ευρεσιτεχνίας των ντόπιων κατοίκων.

Επίσημη καταχώρηση επαγγελματιών ναυπηγών εντοπίζεται στους εκλογικούς καταλόγους της Ιερισσού του έτους 1914 με αρχαιότερο τον Παπαστεργιανό Δημήτριο του Στεργιανού, γεννημένο το 1852.



Ιερισσιώτικο πέραμα, Νοέμβριος του 1944.
Από τον NZW.G.McClymont (Photos Ref PAColl-4161-01-102) Εθν. Βιβλ. ΝΖ. [Αρχείο Χρήστου Καραστεργίου]

Στις φωτογραφίες από το σεισμό του 1932, στην παραλία, εμφανίζονται βάρκες (μαούνες) που προφανώς έχουν ναυπηγηθεί στην Ιερισσό.

Μαραγκοί, Παπαστεργιανοί, Γιαννάκηδες, Δαλλαίοι και Ιωάννου είναι οι μεγαλύτερες

οικογένειες που ασχολήθηκαν με τη ναυπηγική τέχνη μεταδίδοντας την τεχνογνωσία και την παράδοση από πατέρα σε γιο. Τεχνίτες που δούλευαν από μικρά παιδιά και με τα άξια χέρια τους, την συνέχεια στην σελ. 4 »

ΣΤΑ ΑΡΧΑΙΑ ΣΤΑΓΕΙΡΑ ΟΤΑΦΟΣ – ΗΡΩΝ ΤΟΥ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗ

σελ. **14** Κείμενο: Κώστας Σισμανίδης

Τα Αρχαία Στάγειρα βρίσκονται κοντά στην Ολυμπιάδα της Χαλκιδικής ...

ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑ ΣΤΗ ΜΕΓΑΛΗ ΠΑΝΑΓΙΑ

σελ. **26** Κείμενο: Αλκιβιάδης Κούμαρος

Το λεωφορείο συμπληρώθηκε, 45 γυναίκες, λίγοι άνδρες και ο παπάς ...

ΤΑ ΟΦΕΛΗ ΤΟΥ ΜΗΤΡΙΚΟΥ ΘΗΛΑΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΗ ΜΗΤΕΡΑ ΚΑΙ ΤΟ ΒΡΕΦΟΣ

σελ. **30** Κείμενο: Ειρήνη Κορδερά

Όλες οι έγκυρες παιδιατρικές εταιρείες ανά τον κόσμο, καθώς και η ...

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- 1** Η ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗ ΤΕΧΝΗ ΤΩΝ ΚΑΡΑΒΟΜΑΡΑΓΚΩΝ ΤΗΣ ΙΕΡΙΣΣΟΥ
Μαρία Λαγόντζου
- 3** ΠΑΙΖΟΥΜΕ;
Σοφία Υψηλάντη • Κώστας Κούλιας
- 3** Ο ΚΥΝΗΓΟΣ
- 9** ΕΝΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΟ ΑΠΟ ΤΑ ΧΡΟΝΙΑ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΔΙΧΑΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΙΕΡΙΣΣΟ
Θεολογία Ν. Κουτσούπη
- 10** Ο ΚΑΡΑΓΙΩΡΓΗΣ ΣΤΗΝ ΙΕΡΙΣΣΟ
Χριστόφορος Στεφανίδης
- 11** Η ΠΑΡΑΔΟΣΗ ΤΟΥ ΑΗ ΓΙΩΡΓΗ
Αργυρή Ιγγλέζη • Σοφία Υψηλάντη
- 12** ΠΛΑΤΑΝΟΣ
Βιβή Λεμπίδα
- 13** ΑΝΑΖΗΤΩΝΤΑΣ ΤΟ ΑΥΘΕΝΤΙΚΟ ΣΤΗ ΖΩΗ ΜΑΣ
Άννα Λαγόντζου
- 14** ΣΤΑ ΑΡΧΑΙΑ ΣΤΑΓΕΙΡΑ Ο ΤΑΦΟΣ – ΗΡΩΝ ΤΟΥ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗ
Κώστας Σισμανίδης, Δρ Κλασικής Αρχαιολογίας
- 16** ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ
- 18** Η ΟΝΕΙΡΟΜΑΝΤΕΙΑ ΣΤΗΝ ΙΕΡΙΣΣΟ
Χρήστος Καραστέργιος
- 19** Ε/Γ-Δ/Ρ ΠΑΝΑΓΙΑ
Γεώργιος Τσοκτουρίδης
- 20** ΚΑΠΟΤΕ ΣΤΗΝ ΙΕΡΙΣΣΟ
Χρήστος Καραστέργιος
- 23** ΜΠΑΛΑΜΠΑΤΣ
Μαρία Λαγόντζου
- 24** ΤΟ ΣΗΜΑ ΤΟΥ ΑΓΗΝΟΡΟΣ
Δημήτριος Χρυσούλης
- 26** ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑ ΣΤΗ ΜΕΓΑΛΗ ΠΑΝΑΓΙΑ
Αλκιβιάδης Κούμαρος • Αναστασία Μουλασιώτου
- 28** ΣΤΟ ΔΡΟΜΟ ΓΙΑ ΤΟ ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑ ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ
Κώστας Υψηλάντης
- 30** ΤΑ ΟΦΕΛΗ ΤΟΥ ΜΗΤΡΙΚΟΥ ΘΗΛΑΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΗ ΜΗΤΕΡΑ ΚΑΙ ΤΟ ΒΡΕΦΟΣ
Ειρήνη Κορδερά, Ψυχολόγος

Η Ιερισσός και τα τραγούδια της



Το ισχυρότερο στοιχείο ταυτότητας της πολιτιστικής μας κληρονομιάς είναι τα τραγούδια μας, τα οποία διατηρούν μεγάλη μουσική και φιλολογική αξία.

Τα γνωστά τρία CD, στα οποία είναι ηχογραφημένα πενήντα οκτώ τραγούδια της Ιερισσού, και το νέο CD **"Να φουρκαλώ τη θάλασσα ν' αράζουν τα καράβια"** με δεκαοκτώ τραγούδια μπορεί κανείς να τα προμηθευτεί από τον κύριο Δημήτρη Χρυσούλη, στο τηλέφωνο 6979650849.

* ΚΥΤΤΑΡΟ Ιερισσού

Ιδιοκτήτης

Ομάδα «Κύτταρο»
του πολιτιστικού συλλόγου Ιερισσού «Κλειγένης»

Εκδότες

Ομάδα «Κύτταρο»

ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΑΥΤΟΥ ΤΟΥ ΤΕΥΧΟΥΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΤΗΚΑΝ ΟΙ:

Βεργίνης Γιάννης
Καραστέργιος Χρήστος
Κόνσουλαις Αλέξης
Κουτσούπη Θεολογία
Λαγόντζου Άννα
Λαγόντζου Μαρία
Μαρίνου Ολυμπία
Μουλασιώτου Αναστασία

Σταθώρη Δήμητρα
Υψηλάντης Κώστας
Υψηλάντη Σοφία

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

Διεύθυνση

Ομάδα «Κύτταρο»
Πολιτιστικός σύλλογος Ιερισσού
«Κλειγένης»
63075 Ιερισσός Χαλκιδικής

Τηλέφωνα

6974425425 Βεργίνης Γιάννης
6972421541 Καραστέργιος Χρήστος
6944779948 Μαρίνου Ολυμπία
6973041947 Υψηλάντης Κώστας

Telefax

2377 021 003

e-mail

magazin@kyttaro.eu

ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑ

www.kyttaro.eu

* Τετράδραχμο (17,14 γρ.) της αρχαίας Ακάνθου, χρονολογείται στα 430-390 π.Χ.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ

Η έκδοση του περιοδικού μας στηρίζεται αποκλειστικά και μόνο στις ευγενικές χορηγίες και στις διαφημίσεις των φίλων αναγνωστών. Γι' αυτό σας παρακαλούμε να συνεχίσετε να στηρίζετε την έκδοση του. Και το μικρότερο ποσό είναι πολύτιμο για τη συνέχεια της προσπάθειας αυτής.

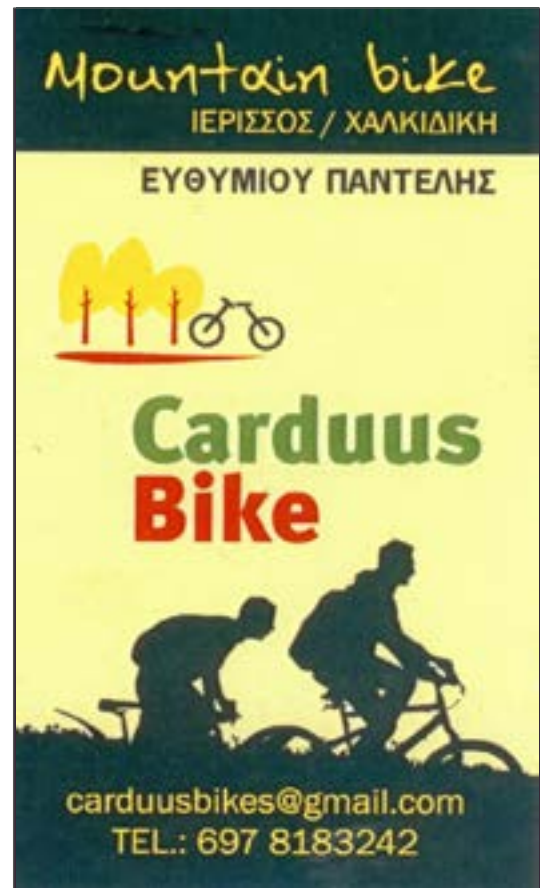
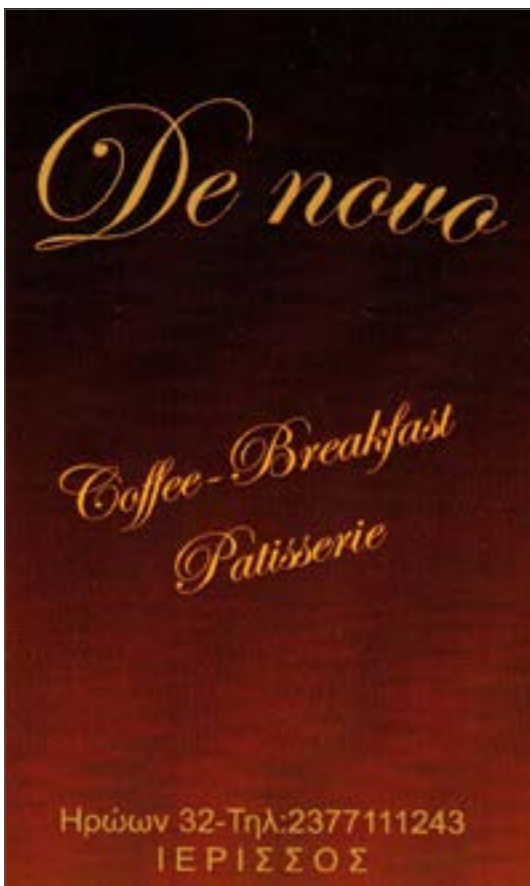
Αυτό το τεύχος ενίσχυσαν οικονομικά οι:

Καραστέργιου Σωτηρία (50€), Λεμονής Ληστιάς (50€), Τσοκτουρίδης Γιώργος (20€), Χασάπη Φρόσω (20€), Πάππα-Σακελλάρη Ευαγγελία (20€) και ανώνυμος (50€).

Συνεχίζοντας την προσπάθεια συλλογής αρχαικού υλικού, παρακαλούμε τους αναγνώστες να διαθέσουν φωτογραφίες και ντοκουμέντα από το προσωπικό τους αρχείο. Τα πρωτότυπα επιστρέφονται άμεσα, μετά την επεξεργασία και καταχώρηση τους.

Η ομάδα του "Κυτάρου" ευχαριστεί για το φωτογραφικό υλικό, που μας παρέδωσαν οι:

Αϊβαζίδου Σούλα, Δάλλας Χριστόδουλος, Μανώλη Κατερίνα, Μαυρουδή Μαρία, Μπλες Βασίλειος, Παπαστεργιανού Βασιλεία, Σφουριστού Μαρίκα, Τζέλιου Νικολέττα.



Ο ΚΥΝΗΓΟΣ

Ανέκδοτο Ιερισιώτικο τραγούδι, όπως μας το παρέδωσε η κ. Νικολέττα Τζέλιου

Απόψι ονειρευόμουννα του χάρου τ' αγγελοΐδια.
Νειρεύτηκα πως ήμουννα με δυο μαύρα ματούδια.
Σηκώνομαι πολύ πρωί παίρνω τους δυο μου σκύλους,
Παίρνω το τουφεκάκι μου και πάω για κυνήγι.
Στο δρόμο που επήγαίνα βλέπω ένα κυπαρίσσι!
Βλέπω μια κόρη που έπλενε σε μαρμαρένια βρύση.
Καλημέρα σου λυγερή,
Καλώς τον κυνηγιάρη, για δέσε τα σκυλάκια σου στης λεμονιάς κλωνάρι.
Εμένα τα σκυλάκια μου λαγούς περδίκια πιάνουν,
Μα σαν και σένα λυγερή ποτέ δεν σε πειράζουν.
Κι ο κυνηγός της έριξε μαντήλι να του πλύνει
Κι η κόρη από τον φόβο της οπίσω του το δίνει.
Εγώ δεν αδειάζω κυνηγέ, μαντίλι να σου πλύνω
Είναι αργά και μακριά βιάζομαι να φύγω.
Κι αν είναι αργά και μακριά βιάζεσαι να φύγεις,
Μάσε τα ρουχαλάκια σου κι έλα στην κάμαρη μου.

ΠΑΙΖΟΥΜΕ;

Κείμενο : ΣΟΦΙΑ ΥΨΗΛΑΝΤΗ • ΚΩΣΤΑΣ ΚΟΥΛΙΑΣ

Αυτή τη φορά θα παίξουμε κάτι διαφορετικό. Θα κάνουμε μια κατασκευή που ήταν πολύ αγαπημένη και τα κορίτσια ασχολούνταν πάρα πολύ. Ποια είναι αυτή;

Ο αργαλειός!

Ας δούμε πως φτιάχεται. Είναι πολύ εύκολο.

Χρειάζεται: Ένα κεραμίδι, κλωστή πλεξίματος, μια τσατσάρα κι ένα ξυλάκι σαν σαίτα.

Περνούσαν γύρω γύρω από το κεραμίδι παράλληλα κομμάτια κλωστής. Μετά έδεναν στο ξυλάκι την υπόλοιπη κλωστή και αρχίζανε να την περνούν διαδοχικά πάνω ή κάτω από τις παράλληλες κλωστές. Με τη χτένα χτένιζαν την κλωστή, ώστε να προχωρά στην άκρη του κεραμιδιού. Έτσι δημιουργούσαν μια μικρογραφία ενός αργαλειού. Όσο το προχωρούσαν, σχηματιζόταν ένα μικρό πατάκι.

Το πατάκι αυτό είχε πολλές χρήσεις:

Στόλιζε τα σπιτάκια που έφτιαχναν για να παίξουν με τα διάφορα παιχνίδια και τις κούκλες ή γινόταν σκέπασμα για τις κούκλες όταν τις έβαζαν να κοιμηθούν. ■



» συνέχεια από τη σελ. 1

επιμονή και υπομονή τους, το σκληρό αγώνα τους, το κοφτερό μυαλό και το μεράκι τους κατάφεραν να δημιουργήσουν σκαριά - εργαλεία και αριστουργήματα.

Η σπουδή ξεκινούσε περίπου στην ηλικία των 10 ετών (μέχρι την Τρίτη δημοτικού θεωρούσαν οι γονείς ότι μορφώθηκαν αρκετά τα παιδιά) με τη μαθητεία, κοντά στους караβομαραγκούς, γονείς, συγγενείς ή φίλους. Αυτά τα μαθητευόμενα παιδιά, τα «τσιράκια, δούλευαν αμισθί «από ήλιο σε ήλιο, όπως χαρακτηριστικά μας αναφέρει ο караβομαραγκός Βασίλειος Ιωάννου (90 ετών, σήμερα), αναπολώντας τα παιδικά του χρόνια. Πρόσφεραν εργατικά χέρια και συνάμα διδασκόταν, σε μια εποχή που όλες οι δουλιές του ναυπηγείου γινόταν με το χέρι και απαιτούνταν καθημερινή σκληρή εργασία 4-5 ατόμων για 3-4 μήνες για να κατασκευαστεί μία εφτάμετρη βάρκα.



Νοέμβριος του 1944, καρναγίο Ιερισσού. Μία από τις παλιότερες ως τώρα φωτογραφίες των ναυπηγίων της Ιερισσού. Από τον NZW.G. McClymont (Photos Ref PAColl-4161-01-102) Εθν. Βιβλ. ΝΖ, [αρχείο Χρήστου Καραστέργιου]

Αρμοδιότητα του караβομαραγκού δεν ήταν μόνο ο σχεδιασμός και το σκάρωμα του σκάφους και ο προσδιορισμός του κόστους κατασκευής, αλλά και η ανεύρεση της ξυλείας, η κοπή και μεταφορά των δέντρων που επιλέγονταν, η σχηματοποίηση του ξύλου ανάλογα με το τμήμα του καϊκιού, όπου θα χρησιμοποιούνταν. Από το κόψιμο του δέντρου μέχρι το αρμένισμα του καϊκιού, κάθε ενδιάμεση φάση περνούσε από το μυαλό, τα μάτια και τα χέρια του караβομαραγκού, σε μια εποχή που τα εργαλεία ήταν όλα χειροκίνητα και απλά: πριόνια, αρίδες, ροκάνια, σφυριά. Μπορεί κανείς να αντιληφθεί τον κόπο και τον μόχθο των μαραγκών, αλλά και αντίστοιχα το μεράκι και την επιμονή για να φτάσουν σ' ένα λειτουργικό και περίτεχνο αποτέλεσμα.

Για την καρίνα του σκάφους επιλέγονταν συνήθως άριο (αρία βελανιδιά), για να γλυστράει, και



3 γενιές караβομαραγκοί. Από αριστερά: Παναγιώτης, Βασίλειος και ο νεότερος Βασίλειος Ιωάννου [Φωτογραφία Β. Ιωάννου]

για το υπόλοιπο, πεύκο, ή καραγάτσι. Τα δέντρα αυτά τα έκοβαν από την περιοχή της Ιερισσού (λαθραία, όπως μας εξηγεί παλιός караβομαραγκός), από το Άγιο Όρος και την Αμμουλιανή, στα παλαιότερα χρόνια και από την Καβάλα, τη Θάσο ή την Αλεξανδρούπολη, στα νεότερα χρόνια, όπως μας αναφέρει ο караβομαραγκός Χριστόδουλος Δάλλας.

Εννοείται πως τα δέντρα τα κουβαλούσαν στα χέρια από το βουνό, ή με φορτηγά καράβια αν προέρχονταν από μακριά. Μάλιστα, πολλές φορές τα κατάρτια, που κατά κύριο λόγο τα προμηθεύονταν από το Άγιο Όρος, τα έδεναν πίσω απ' τα καΐκια και ουσιαστικά τα έσερναν μέσα στη Θάλασσα, μέχρι το καρναγίο στην Ιερισσό, όπως μας αναφέρει ο Γιάννης Πλιούκας, «τσιράκι» κι εκείνος, κι εγγονός του μπάμπη Κώστα Παπαστεργιανού, αείμνηστου ναυπηγού της Ιερισσού. Τα κατάρτια ήταν από ξύλο κυπαρισσιού και τα προμηθεύονταν συνήθως από την Ιερά Μονή Χιλανδαρίου, όπου άλλοτε χαριζόταν με μια απλή μετάνοια στον ηγούμενο (μαρτυρία του Βασιλείου Ιωάννου) ή πληρώνοντας τίμημα 6 λίρες το κατάρτι (πληροφορία Ιωάννη Πλιούκα).

Το κριτήριο επιλογής των ξύλων ήταν, η σκληρότητα, η αντοχή τους και η περιεκτικότητα σε ρητίνη (ώστε να διασφαλίζουν προστασία από τους μύκητες). Τα ξύλα κοβόταν πάντα τον χειμώνα, το πολύ ως τον Μάρτη, όπως μας λέει ο κυρ Βασίλης Ιωάννου για να μην έχουν υγρασία (και συνεπώς μύκητες). Ακόμα και οι φάσεις του φεγγαριού (χάση - γέμιση) έπαιζαν ρόλο στο αν θα κοπεί ή όχι ένα δέντρο (πληροφορία Ιωάννη Πλιούκα).

Τα ξύλα λοιπόν τα επέλεγε ο караβομαραγκός, αλλά τα καρφιά ο καπετάνιος. Τα πρώτα καρφιά ήταν μπακιρένια (χάλκινα) που ήταν και τα ακριβότερα, ή σιδερένια (φθηνότερα) και φτιάχνονταν από τους χαλκιάδες της περιοχής: τον Κώστα Μανωλούδα (Μουχανά), τον Μανώλη Μανωλούδα, τον Θανάση Χαλκιά και τον Κομνή από το Γομάτι. Τα καρφιά των χαλκιάδων είχαν τετράγωνο σχήμα. Τα πρώτα βιομηχανικά καρφιά ήταν στρογγυλά και γι' αυτό λεγόταν «καρφοβέλονες». Πολλές φορές χρησιμοποιούνταν και ξύλινα καρφιά (καβύλιες ή μαγκάπια) που γινόταν «ένα σώμα» με το υπόλοιπο ξύλο και έσφιγγαν περισσότερο μαζί με τα μαδέρια, όταν βρεχόταν.



Περίτεχο τρεχαντήρι - ναυπηγοί: Χριστόδουλος Δάλλας και Αλέξιος Δάλλας (πατέρας και γιος) [φωτογραφία του Αλεξίου Δάλλα]

Ακολουθούσε η επεξεργασία του ξύλου: κόψιμο, πελέκημα και οριοθέτηση μαδεριών.

Από το ξύλο δεν πετιόταν τίποτα: το δαδί του πεύκου καιγόταν, μέσα σε σιδερένιες «χούφτες» και αποτελούσε φωτιστικό μέσο των ψαράδων της εποχής, ενώ η φλούδα («πιτίκα») στέγγωνε και αλέθονταν σε σκόνη - βαφή για τα δίχτυα.

Για το κόψιμο και την επεξεργασία του ξύλου χρησιμοποιούνταν, ως το 1960 περίπου, μόνο χειροκίνητα εργαλεία: σκεπάρνια, σκεπαρνιές (=μεγάλα σκεπάρνια με μακριά κοντάρια), ροκάνιαμανέλες, αρίδες, πριόνια (μεγάλα με δύο λαβές για το κόψιμο των μαδεριών, μικρά για το «συγύρισμα» των «στραβών») τσεκούρια, μπαλτάδες, σκαρπέλα. Τα ξύλινα μέρη τους τα έφτιαχναν οι ίδιοι οι караβομαραγκοί και τα μεταλλικά οι χαλκιάδες που έφτιαχναν και τα καρφιά.

Τα περισσότερα καΐκια φτιάχτηκαν στους αρσανάδες της Ιερισσού με τη μέθοδο του χναριού. Ήταν «μονόχναρα» δηλαδή με ένα μόνο χνάρι »

Νοέμβριος του 1944, καρναγίο Ιερισσού. Μία από τις παλιότερες ως τώρα φωτογραφίες των ναυπηγίων της Ιερισσού. Από τον NZW.G. McClymont (Photos Ref PAColl-4161-01-102) Εθν. Βιβλ. ΝΖ, [αρχείο Χρήστου Καραστέργιου]

» και ο ναυπηγός σχεδίαζε με το μάτι και τις αναλογίες που απαιτούσε το είδος του πλοίου (φορηγό, επιβατικό, ψαρόβαρκα, κλπ), όλες τις υπόλοιπες πόστες. Φυσικά αυτή η μέθοδος απαιτούσε μεγάλη τεχνογνωσία, εμπειρία και κοφτερό μάτι ώστε να υπολογιστούν σωστά οι αναλογίες του καϊκιού (μήκος - φάρδος - ύψος).



Ο παραβομαραγκός Κωνσταντίνος Παπαστεργιανός. [Φωτογραφία της Θεοδώρας Δάνη]

Αργότερα άρχισε να εφαρμόζεται η μέθοδος της «σάλας» (σάλα = μεγάλος ανοιχτός χώρος στον οποίο σχεδιάζονταν το καράβι) όπου ο ναυπηγός, πριν κόψει τα στραβόξυλα ή «στραβά» (τα πλαϊνά ξύλα του σκελετού του πλοίου) τα σχεδίαζε με κλίμακα 1:1.

Η κατασκευή του καϊκιού περιλάμβανε δύο στάδια:

- Τη διαμόρφωση του σκελετού (καρίνα, ποδοστήματα, καμάρια και στραβόξυλα)
- Το πέτσωμα του σκελετού, το κουβέρτωμα (κατάστρωμα) και τα σπειράγια (υπερκατασκευές).

Η καρίνα του σκάφους σκαρώνονταν έτσι ώστε η πλώρη να «κοιτάει» προς την Ανατολή, για καλοτυχία. Μάλιστα προς την Ανατολή ήταν και το πρώτο αρμένισμα, κατά το ριζίμο του σκάφους.



Νοέμβριος του 1944, καρνάγιο Ιερισσού. Μία από τις παλιότερες ως τώρα φωτογραφίες των ναυπηγίων της Ιερισσού. Από τον NZW.G. McClymont (Photos Ref PAColl-4161-01-102) Εθν. Βιβλ. ΝΖ, [αρχείο Χρήστου Καραστεργίου]

Η διαμόρφωση του σκελετού ξεκινούσε με τη στήριξη, πάνω στην καρίνα, των στραβόξυλων και του ποδόσταμου πρύμνης / πλώρης (= του δομικού στοιχείου στο οποίο καταλήγει το σκάφος σε κάθε

του άκρη).

Ακολουθούσε το «πέτσωμα», το οποίο γινόταν από πάνω προς τα κάτω, ως τη μέση και κατόπιν από κάτω προς τα πάνω, μέχρι να συναντήσει το άλλο μισό.

Τα μαδέρια για να πάρουν το επιθυμητό, κυρτό σχήμα, βρεχόταν και κατόπιν καιγόταν σιγά-σιγά με φλόγιστρο, ώστε να μη χάσει το ξύλο την ελαστικότητά του και σπάσει στο κάρφωμα. Μετά το κάρφωμα, το ξύλο κρύωνε σφιγμένο στην κατάλληλη θέση με σιδερένιους σφιγκτήρες. (σήμερα, οι νεότεροι ναυπηγοί, όπως μας εξηγεί ο Χριστόδουλος Δάλλας, χρησιμοποιούν εναλλακτικά το πέρασμα του ξύλου από τον ατμό).

Μετά τη διαμόρφωση του σκελετού, το πέτσωμα και το κουβέρτωμα, ακολουθούσε το καλαφάτισμα: το κλείσιμο των ενώσεων του ξύλου με κορδόνια φτιαγμένα από κάνναβη ή από ξέφτια κάβων στριμμένα και ποτισμένα με πίσσα, ή αργότερα, από βαμβάκι.

Το καλαφάτισμα γινόταν από ειδικευμένους τεχνίτες, τους καλαφάτες ή από τους ίδιους τους παραβομαραγκούς, με τη χρήση δύο εργαλείων: ενός σφυριού («ματσόλα») και ενός σκαρπέλου («καλαφατιστήρι»). Γνωστός καλαφάτης της εποχής ήταν ο Χρήστος Κανάρης από την Αμμουλιανή.



Κατράμι και σκληρή δουλειά [φωτογραφία της Βασιλείας Παπαστεργιανού]

Αφού τελείωνε το καλαφάτισμα, το σκαρί αλειφόταν με ένα μίγμα από ρετσίνα και λίπος ζώου, που βράζονταν μαζί, καθώς και πίσσα. Για το άλειμμα της πίσσας χρησιμοποιούνταν τα «μαλαχτάρια»: είδος πινέλων με μακριά κοντάρια και τομάρι πρόβατου. Αφού δεν υπήρχαν χρώματα, τα καράβια ήταν μαύρα από την πίσσα. Αργότερα, μας λέει ο κυρ Βασίλης Ιωάννου, χρησιμοποιούσαν άσπρη σκόνη από το «Κυπαρίσσι» (τοποθεσία-γκρεμός πάνω από το λιμάνι της Ιερισσού με ασβεστολιθικά πετρώματα), προκειμένου να φτιάξουν, ανακατεύοντας με νερό, ένα άσπρο μείγμα, με το οποίο συνήθως χρωμάτιζαν τα σπειράγια (=τις υπερκατασκευές, πάνω από το κατάστρωμα).

Η δεύτερη φάση του ναυπηγείου, περιλάμβανε το κάψιμο του καϊκιού 6-8 μήνες μετά την καθέλκυσή του. Το καϊκι έπρεπε να τραβηχτεί, να στεγνώσει καλά και να καεί μέχρι «να πιάσει



κάρβουνο» και μετά να σβηστεί, να ξυθεί και να ξανακαλαφτιστεί και να αλειφθεί και πάλι με πίσσα.

Το κάψιμο του σκάφους γινόταν με δαδιά πεύκου ή σπαρτίνες, στηριγμένα σε μεγάλα κοντάρια.

Εναλλακτικά, οι σπαρτίνες μπορεί να έμπαιναν κάτω από το σκάφος, σε όλο το μήκος του, και να καιγόταν εκεί.

Χρειαζόταν πολύ μαστοριά και προσοχή, για να μην «αρπάξουν» φωτιά τα φτιλία του καλαφατίσματος και καεί το καράβι.



Δουλεύοντας σε νέες παραγγελίες. Οι παραβομαραγκοί Νικόλαος και ο πατέρας Ιωάννης Γιαννάκης (Μπαγιόλας) [Φωτογραφία από την εφημερίδα Έθνος, Σάββατο 15 Ιουλίου 2017]

Η διαδικασία αυτή ήταν απαραίτητη για να καταπολεμούνται οι μύκητες του ξύλου. Αλλιώς το καράβι σκουλήκιαζε και σάπιζε, το πολύ σε έναν χρόνο, μας εξηγεί ο παραβομαραγκός Χριστόδουλος Δάλλας. Αν όμως γίνονταν, στο προβλεπόμενο χρονικό περιθώριο των 6-8 μηνών η διαδικασία του «καψίματος», τότε το σκαρί είχε ακόμα 40-50 χρόνια ζωής με την κατάλληλη συντήρηση. Χαρακτηριστικά μας αναφέρει ο κυρ-Βασίλης Ιωάννου ότι υπάρχουν καπεταναίοι που τα καϊκια τους αρμενίζουν σαράντα και πλέον χρόνια, αλλά «τα αγαπάνε πιο πολύ απ' τις γυναίκες τους...»

Η τέχνη των παραβομαραγκών ήταν ανεκτίμητης αξίας και πραγματικά ο κόπος και οι εργατώρες ήταν δύσκολο να υπολογιστούν σε αντάξια αμοιβή. Μετά τον πόλεμο του '40 ο οικονομικός διακανονισμός γινόταν με ανταλλαγή σε είδος: τα σκαριά ανταλλάσσονταν με λάδι ή σαπούνι (κυρίως από την Μυτιλήνη), κρασί ή και γη (αμπέλια, κλπ), ενώ γύρω στα 1950 η τιμή ανερχόταν σε περίπου 1.000 δρχ. το μέτρο (όταν το μεροκάματο ήταν 5 δρχ.) (μαρτυρία Βασίλη Ιωάννου). >>

» μαύρο, από την πίσσα, χρώμα του καϊκιού και την καλοτυχία (άσπρη καρδιά) του καπετάνιου. Όταν συνδέονταν η καρίνα με το πρώτο «στραβό», ανάμεσά τους σφηνώνονταν, σαν σύμβολο πλούτου, μία χρυσή λίρα, ή ένα χρυσό φλουρί, ή ένα απλό νόμισμα για τους φτωχότερους. Ήταν το «ασήμωμα» του νέου σκαριού.

Επίσης, κατά το σκάρωμα, σφαζόταν κάποιο ζώο (συνήθως κόκορας) αλλά και κατσίκι ή πρόβατο και με το αίμα αλειφόταν όλος ο σκελετός του πλοίου με την ευχή:

«**ΟΠΩΣ ΤΡΕΧΕΙ ΤΟ ΑΙΜΑ, ΝΑ ΤΡΕΧΕΙ Η ΤΥΧΗ ΤΟΥ ΚΑΪΚΙΟΥ**». Το κεφάλι του κόκορα μαζί μ' ένα σκόρδο κι έναν ξύλινο σταυρό καρφώνονταν στην πρύμνη του σκαριού μέχρι το τελείωμά του, οπότε ο σταυρός τοποθετούνταν σε κάποιο εσωτερικό χώρο του σκάφους.

Το υπόλοιπο ζώο γινόταν κέρασμα στους μαστόρους και στα τσιράκια. Η σίτιση των μαστόρων αποτελούσε υποχρέωση του καπετάνιου.



Σκελετός βάρκας από το καρνάγιο του Νικόλαου Γιαννάκη. [φωτογραφία του Νικόλαου Γιαννάκη]



Τύποι ξύλινων σκαφών που φτιάχνονταν στα καρνάγια της Ιερισσού. Από το βιβλίο του Γ. Γιαννουλέλλη "Τα Καϊκία", Αθήνα 1994.

«**ΦΑΪ ΤΟΝ ΜΑΣΤΟΡΑ, ΚΡΑΣΙ ΤΟΝ ΚΑΛΑ-ΦΑΤΗ**», παράγγελλαν οι μάστορες στον καπετάνιο.

Το μεγαλύτερο γεγονός ήταν η καθέλκυση του πλοίου, το «ρίξιμο». Όλοι οι παρευρισκόμενοι πετούσαν χούφτες άμμου ευχόμενοι:

«**όπως πέφτει η άμμος, να πέφτουνε τα ψάρια**».

Γινόταν οπωσδήποτε αγιασμός (όπως και στο σκάρωμα) ενώ ο καπετάνιος έφερνε κέρασματα και κρασί για τους παρευρισκόμενους.

Επίσης, συνήθιζαν τα μαστόρια να κρύβουν το δοιάκι (=τον ξύλινο μοχλό για τη στροφή του τιμονιού) και ζητούσαν χαρτζιλίκι απ' τον καπετάνιο για να το φανερώσουν.

Όλη αυτή η δραστηριότητα δε μπορούσε να μείνει ασύνδετη με τη μουσική: οι καλαφάτες συνόδευαν τη δουλειά τους άλλοτε με τραγούδια και άλλοτε με ψαλμωδίες. Ο ρυθμικός ήχος του καλαφатиστηριού έδινε το ίσο για τη μελωδία τους, ενώ οι πιο μερακλήδες άνοιγαν μια τρύπα στο ξύλινο χερούλι του σφυριού (της ματσόλας), μετατρέποντάς το έτσι σε ηχείο.

Επίσης οι πιο εύποροι καπεταναίοι έφερναν τα όργανα (παραδοσιακές ορχήστρες) στο ρίξιμο του καϊκιού, ενώ ο караβομαραγκός Γιώργης

Παπαστεργιανός, όταν γυρνούσε στο χωριό, μετά από μήνες απουσίας για δουλειά στο Άγιο Όρος, παράγγελλε τον Καμπούρη με την γκάιντα του να τον περιμένει, στο δρόμο από το Ξηροποτάμι, όπου αγκυροβολούσε τη βάρκα του, στο εκκλησάκι του Αγίου Νικολάου για να τον συνοδέψει στο σπίτι του και να γλεντήσουν έτσι την επιστροφή και το καλό τέλος της δουλειάς του.



Το σφάξιμο του κόκορα, Καραβομαραγκός Δημήτριος Παπαστεργιανός, (Τζιμάκος), [Φωτογραφία της Βασιλείας Παπαστεργιανού]

Οι караβομαραγκοί τέλος, ήταν λάτρεις του κρασιού. Το κρασί τους συνόδευε συχνά στις ατέλειωτες ώρες της δουλειάς και ο προαναφερόμενος Γιώργης Καραγιώργης, όταν έφευγε για δουλειά, ζητούσε από τη γυναίκα του να του ετοιμάσει δύο πράγματα: «**Μηλιά, τα εργαλεία και τη φλάσκα (= παγούρι κρασιού φτιαγμένο από κολοκύθα)**».

Χιουμορίστες και ευθείς άνθρωποι οι ναυπηγοί, δεν επέτρεπαν σε κανέναν να κριτικάρει τη δουλειά τους. Αν κάποιος καπετάνιος παραπονιόταν ότι η βάρκα δεν καλαφάτιστηκε καλά και βάζει νερά του απαντούσαν: «**ε, βάρκα είναι, τι θες να βαζ' κρασιά;**»

Τέλος το σκαρί ήταν συνδεδεμένο με τον καπετάνιο του εφ' όρου ζωής. Αν ο καπετάνιος πέθαινε, το τιμόνι βάφονταν μαύρο, ενώ αν κάποιος επρόκειτο να πεθάνει έλεγαν:

«**τα 'χει αλειμμένα τα βάζα**» ή «**τα 'χει αλειμμένα τα φαλάγγια του**».

Η ΤΟΠΟΘΕΣΙΑ

Η λέξη «Καρνάγιο» είναι όρος της κοινής ναυτικής με ενετική προέλευση. Με τον όρο αυτό νοείται τμήμα το αιγιαλού, συνήθως εντός λιμένα ή όρμου, που λόγω της ομαλής «καρναγιαρίσιμα» (υφαλοκαθαρισμό, υφαλοχρωματισμό, καλαφάτισμα, κλπ.).

Στις τουρκοκρατούμενες περιοχές αντί για τον

προαναφερόμενο όρο, χρησιμοποιήθηκε η λέξη «ταρσανάς» ή «αρσανάς».

Από τα παραθαλάσσια χωριά, στην προ του Άθω περιοχή, καρνάγιο, αρχικά, διέθετε μόνο η Ιερισσός, ενώ το ναυπηγείο της Αμμουλιανής δημιουργήθηκε το 1975 από τον Ιερισσιώτη ναυπηγό Χριστόδουλο Δάλλα, ο οποίος το μεταβίβασε το 1985 στον Αμμουλιανιώτη Σωτήρη Τσακνή που ήταν και ο τελευταίος κάτοχός του (σήμερα το ναυπηγείο αδρανεύει). Επίσης, ο Δημήτριος Παπαστεργιανός (Μήτσος Ζουμπίλης) δημιούργησε το καρνάγιο του Αγίου Παύλου, ενώ στα Νέα Ρόδα ιδρύθηκε ναυπηγείο από τον επίσης Ιερισσιώτη Ιωάννη Κ. Καραδήμο.

Εξάλλου, Ιερισσιώτες τεχνίτες εργάστηκαν σε ναυπηγεία του Πειραιά, της Καβάλας, Θεσσαλονίκης, Νέων Μουδανιών και στη νησιωτική Ελλάδα.

Είναι φανερό λοιπόν ότι η τέχνη της ναυπηγικής διαδόθηκε σε πολλά μέρη από τους Ιερισσιώτες караβομαραγκούς.



Ξεκινώντας το σκαρί, [Φωτογραφία της Βασιλείας Παπαστεργιανού]

Στο Άγιο Όρος υπήρχαν αρσανάδες οι οποίοι όμως χρησιμοποιούνταν περισσότερο για φύλαξη, παρά για την κατασκευή των σκαριών. Όταν οι μοναχοί αποφάσιζαν να φτιάξουν καινούργια βάρκα, καλούσαν караβομαραγκό από την Ιερισσό και συνήθως το σκάρωμα γινόταν στην αυλή της σκήτης ή του μοναστηριού και όχι στον αρσανά του: όσο πιο κοντά στο κελί γινόταν η κατασκευή, τόσο περισσότεροι μοναχοί μπορούσαν να βοηθήσουν στο κόψιμο και την επεξεργασία του ξύλου. Εξάλλου οι αρσανάδες ήταν συνήθως στενοί και άβολοι για την κατασκευή, ενώ, προτιμούσαν να βρίσκονται πιο κοντά στον τόπο όπου κοβόταν τα ξύλα, παρά πιο κοντά στη θάλασσα. Στο τέλος, όλοι οι μοναχοί, μαζί με τον μάστορα, κουβαλούσαν στα χέρια την έτοιμη βάρκα για να την ρίξουν στη θάλασσα.

συνέχεια στην σελ. 8

»

» συνέχεια από τη σελ. 7

Αυτόν τον τρόπο σκαρώματος μας τον επιβεβαιώνει η μαρτυρία του Ουίλιαμ Μάρτιν Λικ, στο Άγιο Όρος, το 1806:

«27 Οκτ. — Η θύελλα συνεχίζεται. Σ' ένα κελί πάνω από την Ιβήρων βρίσκω μερικούς μοναχούς να κατασκευάζουν μια βάρκα στην πλευρά του βουνού, ενάμιση χιλιόμετρο απ' τη θάλασσα, οι οποίοι με πληροφορούν ότι πολλές φορές φτιάχνουν βάρκες σε πολύ ψηλότερα σημεία, επειδή είναι πιο εύκολο να μεταφέρουν τη βάρκα ως την ακτή, παρά την ξυλεία για να την κατασκευάσουν».

Την ίδια πληροφορία επιβεβαιώνει λαϊκή παράδοση, η οποία αναφέρει ότι ένας караβομαραγκός σκάρωνε μία βάρκα στην αυλή ενός κελιού την περίοδο της Σαρακοστής, γι' αυτό και ο γέροντας του κελιού, δεν φίλεψε αυτόν και τους εργάτες του με κρασί, παρά μόνο με φαγητό και νερό. Ο μάστορας όμως που αγαπούσε το κρασί, άνοιξε με τους δικούς του μια τρύπα στο βαρέλι που φυλούσε ο γέροντας στο κελάρι του, και έκλειναν την τρύπα με μια ξύλινη καβύλια. Στο τέλος, πριν φύγουν, αναπλήρωσαν το κρασί με νερό.

Τελειώνοντας τη βάρκα, ο γέροντας είπε στους μάστορους: «**Για να σας ευχαριστήσω για την καλή δουλειά που μου κάνατε, σας κράτησα ένα βαρέλι από το καλύτερο κρασί μου - ελάτε να το πάρετε**». Με έκπληξη είδαν οι караβομαραγκοί ότι μιλούσε για το βαρέλι με το κλεμμένο κρασί, αλλά αναγκάστηκαν, για να μη φανερωθούν να κουβαλήσουν το γεμάτο με νερό βαρέλι από το κελί, ως την παραλία. Πριν όμως το φορτώσουν, ο γέροντας έσπασε με το σκεπάρνι το βαρέλι και τους φανέρωσε ότι κατάλαβε από την πρώτη στιγμή το μυστικό τους, αφού μπορούσε να μυρίζει στον αέρα τη μυρωδιά του κρασιού του. Ωστόσο τους δώρισε

νταμιτζάνες με κρασί και τους ξεπροβόδισε ευχαριστημένους, αλλά έχοντας δώσει ένα καλό μάθημα στους μερακλήδες... (διήγηση Ιωάννη Πλιούκα)

ΤΑ ΣΚΑΡΙΑ

Πολλά και διαφορετικά είδη καϊκιών σκαρώθηκαν στα καρνάγια της Ιερισσού, ανάλογα με τις παραγγελίες των καπεταναίων, οι οποίοι προέρχονταν από διάφορα μέρη της Ελλάδας (Μυτιλήνη, Εύβοια, Στυλίδα, Θάσος, Καβάλα ή του εξωτερικού (Ολλανδία, Γερμανία, Αγγλία, Ιταλία).

Καραβόσκαρα, Βαρκαλάδες, Περάματα, Σακολέβες, Τρεχαντήρια, Λίμπερτυ, Βάρκες αρμενίζουν σήμερα σε θάλασσες ελληνικές και ξένες, προερχόμενα από τα ξύλα των δασών της περιοχής που μετατράπηκαν σε αισθητικά αριστουργήματα και γερά σκαριά, χάρη στην τεχνογνωσία και το μεράκι άξιων μαστόρων.

ΣΗΜΕΡΑ...

Σήμερα στην Ιερισσό συνεχίζουν τη λειτουργία τους δύο ναυπηγεία:

Του Παναγιώτη Ιωάννου, γιου του караβομαραγκού Βασιλή Ιωάννου, ο οποίος εργάζεται με τα δύο παιδιά του Βασιλή και Δημήτρη.

Του Αλέξη Δάλλα (γιου του караβομαραγκού Χριστόδουλου Δάλλα και εγγονού του Αλέξανδρου Δάλλα -Πατόζα), μαζί με τον Νίκο Γιαννάκη (γιου του караβομαραγκού Ιωάννη Γιαννάκη -Μπαγιόλα).

Άξιοι συνεχιστές όλοι τους, της τέχνης των παππούδων τους, που, σε δύσκολους καιρούς, κρατούν ζωντανή την παράδοση, αλλά και την ελπίδα ότι το αυθεντικό δε θα χαθεί...

Ευχαριστώ θερμά:

Τους караβομαραγκούς Βασίλειο Ιωάννου και Χριστόδουλο Δάλλα για τις πολύτιμες πληροφορίες και διηγήσεις τους.

Τους συνεργάτες:

Χρήστο Καραστέργιο για την παραχώρηση αρχειακού και φωτογραφικού υλικού, και τις πολύτιμες υποδείξεις του.

Κώστα Υψηλάντη για την συνδρομή του στις συνεντεύξεις και τις ουσιώδεις παρατηρήσεις του.

Ιωάννη Πλιούκα για τις πληροφορίες του σχετικά με τη λαογραφία, τα ήθη και έθιμα των ναυπηγείων Ιερισσού.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ-ΠΗΓΕΣ

«ΤΑ ΚΑΪΚΙΑ», ΤΟ ΣΚΑΡΙ ΚΙ Η ΑΡΜΑΤΩΣΙΑ ΤΟΥΣ, ΕΤΟΙΜΟΛΟΓΙΚΟ ΛΕΞΙΚΟ ΝΑΥΤΙΚΗΣ ΟΡΟΛΟΓΙΑΣ, Γιώργος Ν. Γιαννουλέλλης, Εκδόσεις: ΣΤΕΦΑΝΟΣ Α. ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟΣ.

«ΛΑΪΚΑ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ ΠΟΥ ΧΑΘΗΚΑΝ ΚΑΙ ΛΑΪΚΟΙ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΕΣ ΙΕΡΗΣΣΙΩΤΕΣ ΠΟΥ ΤΑ ΑΣΚΟΥΣΑΝΕ», Γιάννης Μαρinos, ΙΕΡΙΣΣΟΣ 2012

«ΙΕΡΙΣΣΟΣ (ΑΚΑΝΘΟΣ)» - ΕΤΗΣΙΑ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ, Άννα Τσουκαλά-Κουφού

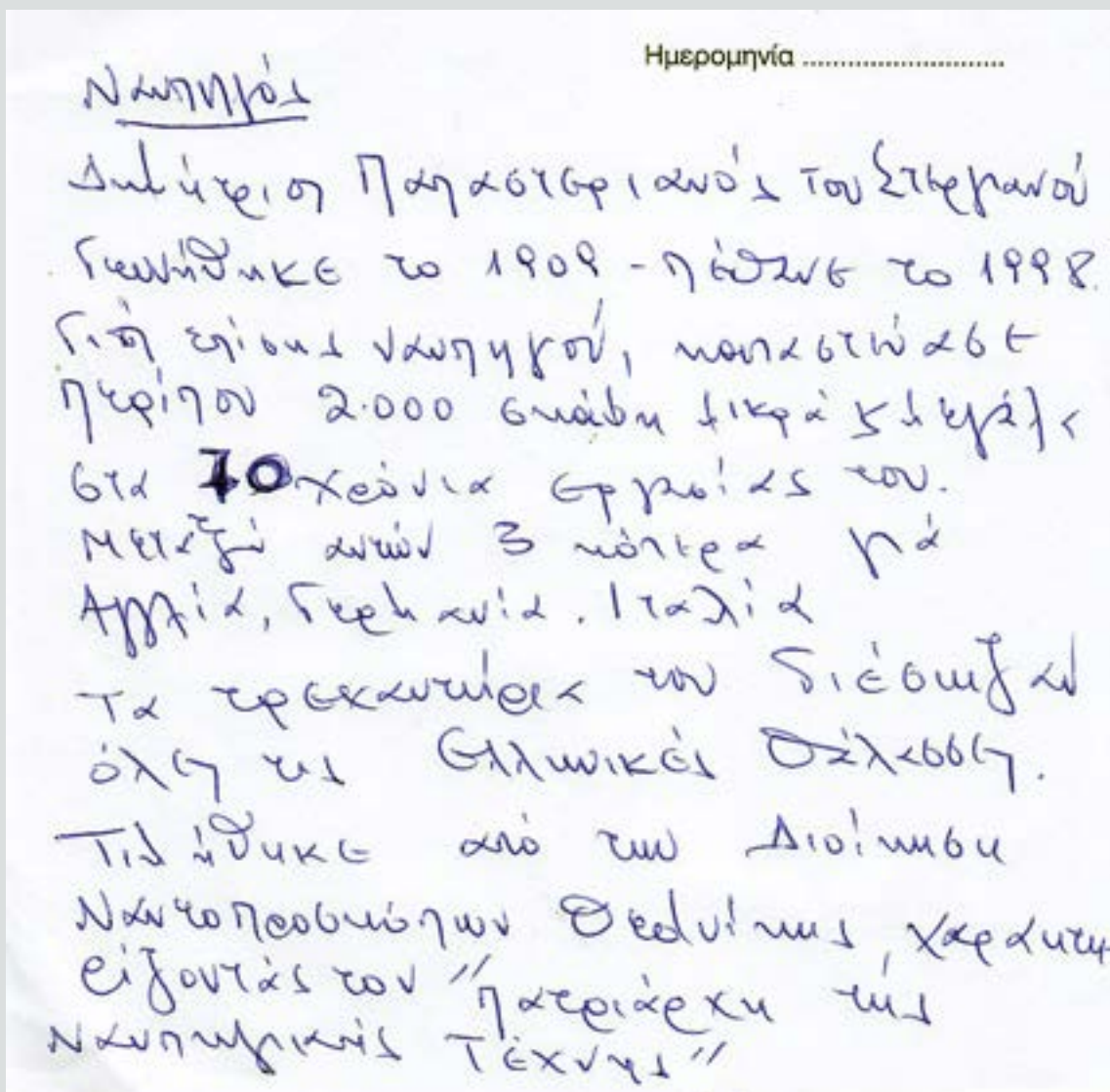
«ΚΑΡΝΑΓΙΑ - ΑΝΕΥ ΟΡΩΝ ΠΑΡΑΔΟΣΗ», Εφημερίδα ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ 13.08.2011

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ:

ΒΑΣΙΛΗΣ ΙΩΑΝΝΟΥ - караβομαραγκός
ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ ΔΑΛΛΑΣ - караβομαραγκός
ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΛΙΟΥΚΑΣ - караβομαραγκός και συνεργάτης «Κυτάρου» ■

Χειρόγραφες πληροφορίες για τον Δημήτριο Παπαστεργιαννό από τον γιο του Βασιλή

Ο караβομαραγκός Δημήτριος Παπαστεργιαννός [φωτογραφία του Βασιλείου Παπαστεργιαννού]



ΕΝΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΟ ΑΠΟ ΤΑ ΧΡΟΝΙΑ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΔΙΧΑΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΙΕΡΙΣΣΟ

Κείμενο : ΘΕΟΛΟΓΙΑ Ν. ΚΟΥΤΣΟΥΠΗ

Κατά τη διάρκεια της Α' Βασιλευόμενης Δημοκρατίας ως πολίτευμα της Ελλάδας, (1862-1924), έχουμε τη διενέργεια αλληπάλληλων εκλογικών αναμετρήσεων και τον ορισμό κυβερνήσεων που διαδέχονται η μία την άλλη σε σύντομο χρονικό διάστημα ενώ κάποιες φορές εναλλάσσονται.

Ένα χρονικό διάστημα αυτής της περιόδου χαρακτηρίζεται ως Εθνικός Διχασμός (1914-1917). Κατ' αυτό υπήρξε μία σειρά γεγονότων που επικεντρώνονται στη διένεξη μεταξύ του τότε πρωθυπουργού της Ελλάδας, Ελευθερίου Βενιζέλου και του Βασιλιά Κωνσταντίνου Α'. Ως κύριο αίτιο του Εθνικού Διχασμού θεωρείται η ριζική διαφορά απόψεων, σχετικά με τη στάση της Ελλάδας στον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο και την είσοδό της ή μη σ' αυτόν, ανάμεσα στην εκλεγμένη ελληνική κυβέρνηση και το Βασιλιά. Ο Κωνσταντίνος επέμενε να καθορίζει αυτός και όχι η εκλεγμένη κυβέρνηση την εξωτερική πολιτική της χώρας, γεγονός που τον οδήγησε σε ανοικτή σύγκρουση με τον πρωθυπουργό Ελευθέριο Βενιζέλο. Βάσει του Συντάγματος του 1911 είχε δικαιοδοσίες περιορισμένες, όμως η επιρροή του στους συντηρητικούς πολιτικούς της εποχής ήταν παραπάνω από έντονη.

Τα κύρια γεγονότα της διένεξης αφορούν διαδοχικά την παραίτηση του Βενιζέλου, τη δημιουργία ξεχωριστού κράτους με πρωτεύουσα τη Θεσσαλονίκη και την εκδίωξη του Κωνσταντίνου από την Ελλάδα μετά από στρατιωτική παρέμβαση των δυνάμεων της Αντάντ. Η διένεξη αυτή χώρισε την χώρα σε δύο διαφορετικά στρατόπεδα και προκάλεσε εξαιρετικά βαθύ χάσμα στην ελληνική κοινωνία μέχρι τη δικτατορία του Μεταξά. Κάποιες επιπτώσεις του χάσματος παρέμειναν ως το 1974 και την έκπτωση της μοναρχίας στην Ελλάδα. Μία σειρά από τραυματικά για την Ελλάδα γεγονότα, η μικρασιατική καταστροφή, η δικτατορία του Μεταξά ήταν σε μεγάλο βαθμό απόρροια του Εθνικού Διχασμού.

Βρισκόμαστε στο 1916. Μετά τις εκλογές της 6ης Δεκεμβρίου 1915 έχει πλέον συντελεστεί η άνδρωση του εθνικού διχασμού, με όλα τα μεταγενέστερα επακόλουθά του, και οι Έλληνες είναι διχασμένοι ανάμεσα σε δύο παρατάξεις τους φιλοβασιλικούς και τους φιλοβενιζελικούς.

Η διχόνοια που μαίνεται σ' όλη την Ελλάδα διχάζει και την μόλις απελευθερωθείσα, από τη μακρόχρονη τουρκική δουλεία, κοινωνία της Χαλκιδικής, και συνεπώς και της Ιερισσού.

Μετά τον σχηματισμό στη Θεσσαλονίκη της προσωρινής, επαναστατικής Κυβέρνησης Εθνικής Αμύνης ή Κυβέρνησης Θεσσαλονίκης στις 16 Σεπτεμβρίου

1916 προσχωρεί σ' αυτήν και ο Γεώργιος Κονδύλης (1879-1936). Από το 1897 που κατατάχθηκε σαν εθελοντής στο πεζικό απλός στρατιώτης και αφού αναρριχήθηκε στους βαθμούς της ιεραρχίας, έρχεται πλέον ως διοικητής τάγματος στη Χαλκιδική για την καταστολή των εξεγερθέντων αντιφρονούντων.

Η συμπεριφορά του Κονδύλη και των στρατιωτών του δεν δικαιολογούνταν από πλευράς τάξεως και εφαρμογής του νόμου. Ήταν μία ακραία πολιτική συμπεριφορά. Η αποστολή του Κονδύλη στη Χαλκιδική θα πρέπει να ενταχθεί μάλλον στο γενικότερο εκνευρισμό της εποχής και ίσως από ανάλογα περιστατικά, που έτρεχαν τότε στην Αθήνα από την άλλη πλευρά της εξουσίας.



Γκατζώνης Αστέριος και Αικατερίνη, 1912

Σύμφωνα με αφηγήσεις, των ηρώων του παρακάτω περιστατικού αλλά και άλλων συγχρόνων τους, στην Ιερισσο ανάμεσα στους αντιφρονούντες διωκόμενους ήταν και ο Αστέριος Θ. Γκατζώνης. Σήμερα σας το μεταφέρουμε όπως το αφηγήθηκε η κόρη του Μαρίκα Κουτσούπη:

Ο πατέρας μου ήταν φιλοβασιλικός. Μαζί με άλλους Ιερισιώτες είχε φύγει κνηνημένος στα βουνά. Ο Κονδύλης ήρθε στο χωριό, ο ίδιος, με τους στρατιώτες του αλλά μη καταφέροντας να τον συλλάβει διέταξε να συλλάβουν τη μητέρα μου (Αικατερίνη Συροπούλου σύζυγο του Α. Γκατζώνη) που είχε και δράση συνδέσμου. Η διαταγή μάλιστα προς τους στρατιώτες του ήταν όποιος τη συλλάβει να την φορτωθεί στο σβέρκο του και να την φέρει μπροστά του. Αυτά τα έλεγε στην αυλή της αστυνομίας που ήταν

στο σπίτι του Καμπάνη. Ο Καμπάνης είχε δύο σπίτια ανεξάρτητα μέσα στην αυλή του, στο ένα καθόταν και το άλλο το νοίκιαζε στην αστυνομία. Μαζεμένοι γύρω του ήταν κι άλλοι άντρες κάτοικοι του χωριού. Εκείνη την ώρα η μητέρα μου ειδοποιημένη από συγγενείς έφυγε από το χωριό περνώντας από κει. Ένας γέροντας την είδε και είπε: «**τη χιλιδόνα γύρευις, γιάτην μες στη βράκα σ'**» χωρίς να σχολιάσει ή να προσθέσει οτιδήποτε άλλο. Η μητέρα μου πέρασε από μπροστά του, τους είπε καλημέρα, και συνέχισε το δρόμο της. Έφτασε στο Σμαρδέλι εκεί καθόταν η θεία της Κατερίνη Πασχάλη (γένος Χαλέβα, προγιαγιά των Αποστόλη Αγγελουδά, Δημητρώ Μανώλη, Λίτσας Ραμπότα, Μαρίκας Σκυιώτη). Ήταν αδερφή της γιαγιάς μου της Θεοδώρας. Της ζήτησε να μείνει έξω για όσο τη βλέπει και να έχει το νου της, αν δει τους στρατιώτες να της κάνει σήμα. Πήρε στα χέρια τις παντόφλες της και έφυγε να πάει μόνη, περπατώντας, στο χοντρό το δέντρο όπου κρυβόταν κι άλλοι. Στο δρόμο συνάντησε έναν βλάχο που έβοσκε τα πρόβατά του. «**Εί! κιομ καλημέρα**» του λέει «**αν περάσ' από δω του απόσπασμα και σι ρουτήσ' αν είδεις καμιά γυναίκα να πιρνάϊ, θα πεις όχι, αλλιώς αύριου θα σι βρουν χωρίς κιφάλ**». Και ο βλάχος της απάντησε: «**όχι κιομ, ιγώ δεν είδα τίπουτα**». Και συνέχισε το δρόμο της. Πλησιάζοντας προς το χοντρό το δέντρο είδε πρώτα να φαίνεται ένα μικρό κεφαλάκι. Τότε κατάλαβε ότι βρήκε τους άλλους κνηνημένους. Το μικρό παιδί ήταν η τρίχρονη περίπου Ελευθερία Δεσλή (γεννήθηκε το 1913 και ήταν η μητέρα του Θεολόγη Πασχαλίδη) κόρη του Στέργιου και της Μαρίας Δεσλή που είχαν φύγει καιρό πριν και κρυβόταν σε κείνη την περιοχή.

Ο Κονδύλης, μη καταφέροντας να συλλάβει τη μητέρα μου, έδωσε εντολή να συλλάβουν τη μάνα της, δηλαδή τη γιαγιά μου τη Θεοδώρα, μαζί με άλλους συγγενείς καταδιωγμένων. Της είπαν να πάρει μαζί της κι ένα ρούχο. Μετά τους φόρτωσαν σ' ένα καράβι και τους είχαν ένα μήνα στη θάλασσα χωρίς να πίνουν λιμάνι. Τους είχαν στο κατάστρωμα και κάθε πρωί τους πετούσαν ένα κομμάτι ξερό ψωμί που η γιαγιά μου δεν μπορούσε να φάει γιατί ένας στρατιώτης της είχε δώσει μία μπουνιά στο στόμα και της έφυγαν τρία δόντια. Στοιβαγμένοι όλοι μαζί χωρίς να πλένονται γέμισαν ψείρες και ψώρα από το ζύσιμο. Όταν τους γύρισαν ήταν λεί σε κακό χάλι.

Εκείνες τις μέρες ο πατέρας μου και οι άλλοι γύρισαν και παραδόθηκαν στο χωριό γιατί επιστρατεύτηκαν και θα κηρύσσονταν λιποτάκτες. Πήγε φαντάρος στη Μικρασία περίπου εφτά χρόνια. Έφτασαν μέχρι το Εσκή Σεχίρ και γύρισαν λίγο πριν τη μικρασιατική καταστροφή.

Για την δράση του Κονδύλη στη Χαλκιδική, το μένος, τη σκληρότητα της συμπεριφοράς του στους κατοίκους, τις καταδιώξεις και τις εκτελέσεις πολιτών, τον αποκάλεσαν «**σφαγέα της Χαλκιδικής**».■



Ο ΚΑΡΑΓΙΩΡΓΗΣ ΣΤΗΝ ΙΕΡΙΣΣΟ

Κείμενο : ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ ΣΤΕΦΑΝΙΔΗΣ

Ποιος ήταν ο Καραγιώργης; Πώς βρέθηκε στην Ιερισό; Ποια η δράση του και ποια η επίδρασή του στην Ιερισό και στα γύρω χωριά; Στα ερωτήματα αυτά θα δώσω μια περιληπτική απάντηση με βάση τις γραπτές πηγές που έχω στη διάθεση μου και μαρτυρίες ανθρώπων που τον έζησαν.

Ο Κώστας Καραγιώργης, πραγματικό όνομα Κώστας Γυφτοδήμος (φώτο), γεννήθηκε στη Λίμνη της Εύβοιας το 1905. Τελείωσε το τετρατάξιο Γυμνάσιο στη Χαλκίδα και μετά πέρασε στην ιατρική σχολή του πανεπιστημίου Αθηνών. Μαθητής ακόμα στην Τρίτη τάξη του Γυμνασίου σε ηλικία δεκαπέντε χρόνων εντάσσεται στη σοσιαλιστική νεολαία της Εύβοιας και αναπτύσσει έντονη δράση, όπως και μετά στη φοιτητική οργάνωση του πανεπιστημίου.

Ο πατέρας του, αρχικά συμβολαιογράφος και μετά ειρηνοδίκης διορίζεται στο ειρηνοδικείο Ιερισσού και ο νεαρός φοιτητής κατά τη διάρκεια των διακοπών ζει και αυτός στην Ιερισό και με πολύ ζήλο προπαγανδίζει τις ιδέες του στην Ιερισό και στα γύρω χωριά στη νεολαία και ιδιαίτερα στους εργάτες που δουλεύουν στα μεταλλεία του Μαντέμ Λάκο και στήνει τους πρώτους κομματικούς πυρήνες.

Με τη δικτατορία του Πάγκαλου (25/6/1925 έως 22/8/1926) συλλαμβάνεται και εξορίζεται στην Σαντορίνη και στην Ανάφη. Εξορίζονται επίσης και αρκετοί από τους οργανωμένους στους κομματικούς πυρήνες των Μαντεμοχωριών. Μετά την πτώση του Πάγκαλου αφήνεται ελεύθερος, ολοκληρώνει τις σπουδές και παίρνει το πτυχίο του αρχές του 1928, οπότε κατατάσσεται στο Ναυτικό για να υπηρετήσει τη θητεία του και ονομάζεται ανθυπίατρος. Μόλις όμως ενημερώνεται το Ναυτικό από την Ασφάλεια για τα φρονήματά του τον καθαιρούν από ανθυπίατρο και τον κλείνουν για έξι μήνες στη «**Μαρμάρω**» (Ναυτοφυλακή) και μετά τον ντύνουν φαντάρο και τον στέλνουν για άλλους έξι μήνες στο Καλπάκι. Όταν απολύθηκε από το Καλπάκι πέρασε από τη Νεολαία στο Κόμμα.

Αρχές του 1929 έρχεται στην Ιερισό και δουλεύει επί ένα χρόνο σαν γιατρός. Είναι τότε (5/1/1929) που ξεκίνησε, με την αποφασιστική συμβολή των κομματικών πυρήνων, η απεργία 7000 μεταλλωρύχων του Μαντέμ Λάκου, που διήρκεσε ως την 1η Φλεβάρη. Στις συγκρούσεις με την αστυνομία τραυματίζονται σοβαρά δύο εργάτες. Η απεργία έληξε μετά την πλήρη ικανοποίηση των αιτημάτων των μεταλλωρύχων.

Την 1η Φλεβάρη που έληξε η απεργία του Μαντέμ Λάκου αρχίζει η απεργία των μεταλλωρύχων του Λαυρίου, που διαρκεί μέχρι τις 16 του Μάρτη, με συγκρούσεις με την αστυνομία, το φόνο του εργάτη Πώργη Συρίγου, τον αφοπλισμό χωροφυλάκων από

τους μεταλλωρύχους και τελικά την ικανοποίηση των αιτημάτων τους.

Την ίδια περίοδο έχουμε απεργιακό αναβρασμό σε όλη την Ελλάδα, σε όλους τους κλάδους των εργαζομένων. Αιτία η οικονομική εξαθλίωση λόγω και της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης (όπως και τώρα) και η προσπάθεια της κυβέρνησης Βενιζέλου να ποινικοποιήσει όχι μόνο τις αντιδράσεις του κόσμου ενάντια στην εξοντωτική πολιτική της, αλλά ακόμα και τη σκέψη και την εκδήλωση κάθε αντίθετης ιδέας. Τελικά ψήφισε τον νόμο που επιδίωκε το «**ιδιώνυμο**» (Ν.4229/25-7-1929) και πριν ακόμα δημοσιευτεί στην εφημερίδα της κυβέρνησης, συλλαμβάνονται 23 ανώτερα στελέχη του ΚΚΕ και εξορίζονται, ενώ σε όλη την χώρα εξαπολύεται κύμα τρομοκρατίας και συλλήψεων. Τότε ακριβώς καταζητείται και ο Καραγιώργης. Συλλαμβάνεται ο αδερφός του Βαγγέλης και αρκετοί άλλοι από τους κομματικούς πυρήνες των χωριών, ο ίδιος όμως τα καταφέρνει και φεύγει παράνομα στο εξωτερικό. Αρχικά ζει στη Γερμανία μέχρι που ανεβαίνει στην κυβέρνηση ο Χίτλερ, οπότε καταφεύγει στο Παρίσι, μετά πηγαίνει στην Μόσχα, απ' όπου επανέρχεται στην Ελλάδα κατά σύμπτωση τότε που επιβλήθηκε η δικτατορία του Μεταξά. Τον Γενάρη του 1937 δικάστηκε σε 15 μήνες φυλακή και μετά εξορία στην Σίφνο και στην Κίμωλο.

Με την κατάληψη της χώρας από τους γερμανοϊταλούς και Βούλγαρους δραπετεύσε μαζί με την συνεξοριστή του Μαρία Αργιαννιάκη, (την μετέπειτα σύζυγό του) και ασχολήθηκε με την έκδοση του παράνομου τύπου και σαν οργανωτικό στέλεχος με πολλές επαφές με πολιτικούς παράγοντες για την συγκρότηση του ΕΑΜ.

Με την συγκρότηση του ΕΛΑΣ αναλαμβάνει υπεύθυνος του στρατηγείου Θεσσαλίας.

Μετά την απελευθέρωση και ως την έναρξη του εμφυλίου είναι διευθυντής του Ριζοσπάστη και με αυτήν την ιδιότητά του μαζί με άλλους τέσσερις διευθυντές εφημερίδων συνόδευσε τον υπουργό εξωτερικών Σοφιανόπουλο στην ιδρυτική συνδιάσκεψη του ΟΗΕ στην Αμερική, όπου με εξουσιοδότηση του ΚΚΕ και του ΕΑΜ μένει τρεις μήνες για να ενημερώσει τους ομογενείς για τον κατατροπισμό των αγωνιστών της Εθνικής Αντίστασης.

Ο Καραγιώργης μιλούσε και έγραφε σε τέσσερις ξένες γλώσσες:

(Γερμανικά, Γαλλικά, Αγγλικά, Ρωσικά)

Με την έναρξη του εμφυλίου πολέμου και την συγκρότηση του ΔΣΕ είναι με τον βαθμό του αντιστράτηγου διοικητής του ΚΓΑΝΕ (Κλιμάκιο Γενικού Αρχηγείου Νότιας Ελλάδας) και αργότερα μέλος της προσωρινής δημοκρατικής κυβέρνησης.

Τον Γενάρη 1949 τραυματίστηκε στο κεφάλι με αποτέλεσμα έντονες και συνεχείς κεφαλαλγίες και ημιπαράλυση του ενός χεριού.



Με υποχώρηση του Δημ. Στρατού βρέθηκε στην Ρουμανία, όπου ανέλαβε τη διεύθυνση του κομματικού εκδοτικού οίκου. Αργότερα όμως κατηγορήθηκε για αντικομματική δράση, καθαιρέθηκε, διαγράφτηκε, καταδιώχθηκε και πέθανε το 1954. Τελευταία του επιθυμία ήταν να πουν στον γιο του Αλέξη ότι δεν ήταν προδότης.

Τέσσερα χρόνια μετά το θάνατο του το ΚΚΕ επανεξέτασε την υπόθεση Καραγιώργη και διαπίστωσε ότι οι κατηγορίες που του αποδόθηκαν ήταν ανυπόστατες και συκοφαντικές και αποκατέστησε τη μνήμη του.

Αυτός ήταν ο Κώστας Καραγιώργης. Ο μέγιστος των δημοσιογράφων, όπως τον αποκαλούν ακόμα και οι αντίπαλοι του, ο χιλιοτραγουδισμένος στρατηγός της Εθνικής Αντίστασης και ΔΣΕ, ο ταλαντούχος οργανωτής, που πέρασε για λίγο χρόνο από την Ιερισό και μπόλιασε το λαϊκό κίνημα σε όλα τα Μαντεμοχώρια με τις ιδέες, που ο ίδιος είχε ενστερνιστεί και με φλογερό πάθος και πειστικότητα διέδιδε ακατάπαυστα.

Σημειώσεις:

Γραπτές πηγές: Σύνομη Ιστορία του ΚΚΕ, Χρονικό Αγώνων και Θυσιών, Εφτασέλιδο Αφιέρωμα του Ριζοσπάστη (31/03/91). Το βιβλίο του Λευτέρη Μαυρουδή «**Φάκελος Καραγιώργη**».

Μαρτυρίες σχεδόν συγχρόνων του: Αγγέλου Κώστας από Νεοχώρι γεν.1909, Αργυρός Αργύρης από Στάγειρα γεν. 1910, Σαμαράς Νίκος δάσκαλος από Αρναία γεν. 1914, Μανασής Πώργος από Μ. Παναγία γεν. 1914. Και κάπως νεότεροί του όπως: Κούμαρος Γεώργιος από Ιερισό γεν. 1919, Ρούμκος Δημήτρης από Ιερισό γεν. 1921, Μακρής Γεώργιος από Ιερισό γεν. 1923, Πουβανάκης Χρήστος πρόεδρος κοινότητας Νεοχωρίου γεν. 1919, Θεοδοσίου Γεώργιος από Νεοχώρι γεν.1921, Αδάμος Δημήτριος από Νεοχώρι γεν.1922, Μπούμης Δημήτριος από Μ.Παναγία γεν. 1920, Καλυάκης Θανάσης από Στρατώνι γεν. 1918.

Το Καλπάκι (Πειθαρχικός ουλαμός) τυπικά ήταν στρατιωτική μονάδα, στην πραγματικότητα όμως ήταν τόπος βασανιστηρίων των στρατευμένων κομμουνιστών.■

ΑΡΓΥΡΙΟΣ Χ. ΚΡΟΜΜΥΔΑΣ MD, PhDc
Ωτορινολαρυγγολόγος
Χειρουργός κεφαλής & τραχήλου
(ενήλικων & παιδων)
Εξωτερικός συνεργάτης **EUROMEDICA**
Υπ. Διδάκτορας ΑΠΘ
Επιστημονικός Συνεργάτης Α ΟΡΛ κλινικής ΑΠΘ
δέχεται με ραντεβού
Κ. 6977 305024 • argytar@gmail.com

Tabacco Shop
Καπνοπωλείο
Είδη Καπνού
Είδη Δώρων
Κάβα
Παραλία Ιερισσού
23770 24043

Η ΠΑΡΑΔΟΣΗ ΤΟΥ ΑΗ ΓΙΩΡΓΗ

Κείμενο : ΑΡΓΥΡΗ ΙΓΓΛΕΖΗ • Επιμέλεια κειμένου : ΣΟΦΙΑ ΥΨΗΛΑΝΤΗ

Ποίημα για τον Άγιο Γεώργιο, όπως μας το διέσωσε η κ. Ιγγλέζη Αργυρή.

Ο Άγιος Γεώργιος, ένας στρατιωτικός άγιος και ελευθερωτής συγκεντρώνει πολλές θαυμάσιες διηγήσεις και παραδόσεις, από τις οποίες η σπουδαιότερη είναι αυτή που μιλάει για το φόντο του δράκοντα και της σωτηρίας της βασιλοπούλας. Το θηρίο αυτό φυλούσε το νερό μιας πηγής κοντά στη Σιλήνα στη Λιβύη και το άφηνε να τρέχει μόνον όταν έβρισκε κάποιον άνθρωπο να φάει.

Οι κάτοικοι της περιοχής όριζαν με κλήρο το θύμα του δράκοντα. Ολόκληροι στρατοί είχαν αντιταχθεί με αυτό το τέρας, χωρίς όμως αποτέλεσμα. Ο κλήρος έφερε και τη σειρά της βασιλοπούλας, την οποία έσωσε ο Άγιος Γεώργιος φονεύοντας το δράκο. Αυτή τη διήγηση θα διαβάσουμε μέσα από το ποίημα που μας έστειλε η κυρία Ρούλα Ιγγλέζη, βγαλμένο μέσα από τις μνήμες της. ■



ANTONAKIS
HOME OF JEWELS AND ICONS

OURANOUPOLI
Tel.: +30 23770 71129
www.antonakis.gr

IERISSOS
Tel.: +30 23770 24022
info@antonakis.gr

Άγιε Γιώργη μου, Άγιε, Άγιε μου
καβαλάρη Άγιος είσαι σε θωριά άγιος και στη όψη.
Παρακαλώ βοήθα μας άγιε μας στρατιώτη.
Στην χώρα μας έχουμε μόνον ένα πηγάδι
όπου το φυλάει δράκοντας μεγάλος
κι αν δεν τον πάμε άνθρωπο κάθε πρωί στην ώρα
κανέναν δεν αφήνει νερό να πάρει στη χώρα.
Κι οι άνθρωποι εσκέφτηκαν μπολέτια (κλήρο) να ρίξουν.
Τα μπολέτια ερίξανε και που ήθελαν να πέσουν;
Τα μπολέτια επέσανε εις την βασιλοπούλα,
όπου την έχει η μάνα της μια και ακριβούλα.
Σαν τ' άκουσε ο βασιλιάς πολύ βαρύ του εφάνη.
Το βιος όλο πάρτε το και το παιδί μου αφήστε.
Λαός σηκώθη αρίθμητος στο βασιλιά πηγαίνει.
Για δως μας το παιδάκι σου, για παίρνουμε κι εσένα.
Πάρτε τη και στολίστε τη με μαργαριτάρια
και με χρυσά και μ' αργυρά και ανεκτίμητα λιθάρια,
και κάμε τη νύφη
και δώστε την του δράκοντα να την γλυκομασήσει.
Τη βασιλοπούλα εστολίσανε και στο πηγάδι την πάνε
κι εκεί δέσανε την όμορφη μικρή βασιλοπούλα.
Ο Γιώργης εβουλήθηκε, θέλει να την εσώσει.
Το γρίβα του καβάλησε και τον ορθοπατίζει.
Στα μάρμαρα του πηγαδιού πηγαίνει και το καθίζει.
Μα σαν τον είδε η κοπελιά αμέσως τον ελέει
φεύγα αφέντη μ' φεύγα να μη σε φάει
κι εσένα, αυτό το άγριο θηρίο όπου θα φάει κι εμένα.
Σώπα σώπα κόρη μου ολίγο ύπνο να πάρω
κι εγώ σκοτώνω το θηρίο και από εδώ σε βγάζω.
Ο Γιώργης εκοιμήθηκε τα όρη όλα τρέμουν
και τα κλαδιά σαλεύουν
και της κόρης τα ματάκια σαν βρυσούλες τρέχουν.
Και του λέει ξύπνα ξύπνα αφέντη μου και το νερό αφρίζει
κι ο δράκοντας τα δόντια του για μένα τ' ακονίζει.
Ο Γιώργης εσηκώθηκε σαν παραλογισμένος
και το κοντάρι του άρπαξε σαν που ήταν μαθημένος
και το χτυπάει μια κονταριά μέσα εις το στόμα
και το ξαπλώνει χάμω στη γη στο χώμα.
Και την λέει: «σύρε κόρη μου στο σπίτι σου
σύρε και στους γονείς σου και πες τους
πως έσωσα σήμερα τη ζωή σου».
Έλα αφέντη μου μαζί να πάμε.
Στο γρίβα την ανέβασε στο βασιλιά την πάει.
Μα σαν τον είδε ο βασιλιάς αμέσως τον ελέει
χαίρε το νέε χαίρε το χαίρε το παιδί μου χαίρε
και την κορόνα μου που χω στην κεφαλή μου.
Χαίρε το βασιλέα μου χαίρε το παιδί σου χαίρε
και την κορόνα σου που χεις στην κεφαλή σου.
Μα δε μου λες νεοένδοξε πως λέγουν τ' όνομα σου,
για να σου κάνω χάρισμα να είναι αρεσκιά σου;
Γιώργη με λένε το όνομα απ' την Καππαδοκία.
Θέλεις να κάμεις χάρισμα κάνε μια εκκλησία
και βάλε και ζωγράφισε Χριστό και Παναγία
και από δεξιά μεριά βάλε έναν καβαλάρη
αρματωμένο με σπαθί και με χρυσό κοντάρι.

ΠΛΑΤΑΝΟΣ

Κείμενο : ΒΙΒΗ ΛΕΜΠΙΔΑ

Όπως όλοι γνωρίζουμε ο Πλάτανος (*Platanus orientalis*, Πλάτανος ανατολικός) είναι ένα δέντρο μεγάλου μεγέθους και συνήθως φύεται σε υγρά και αμμώδη εδάφη κατά μήκος ποταμών και περιμετρικά των λιμνών (εικ.1). Στα χωριά φυτεύεται σε κεντρικά σημεία συνάντησης και πλατείες. Ζει αρκετές εκατοντάδες χρόνια, γι' αυτό συνδέεται άμεσα πολλές φορές με την ιστορία ενός τόπου.



Παραποτάμια πλατανοδάση [Εικ.1]

Όσον αφορά την περιοχή μας, συναντά κανείς πλατανοδάση στους πρόποδες του Κακάβου, μια περιοχή με αρκετά ρέματα και μεγάλες ποσότητες υδάτων. Πιο συγκεκριμένα κατά μήκος του ποταμού Ασπρόλακκα, που ανήκει στην υδρολογική λεκάνη Ασπρόλακκα, η οποία περικλείει σχεδόν ολόκληρη την περιοχή των Σκουριών. Ο Ασπρόλακκας θεωρείται ποταμός συνεχούς ροής κατά τη διάρκεια όλου του έτους και η λεκάνη του καλύπτεται κατά το 90% της έκτασής της από δασικές και θαμνώδεις επιφάνειες. Κύρια συμβάλλοντα ρέματα είναι ο Κοκκινόλακκας, ο Καρόλακκας και ο εκκλησιαστικός Μύλος. Ο ποταμός Κοκκινόλακκας πηγάζει ανατολικά της Στρατονίκης και ανήκει στην υδρολογική (υπο)λεκάνη Κοκκινόλακκα και είναι ποταμός περιστασιακής ροής. Τέλος, υπάρχουν ρέματα στην ευρύτερη περιοχή, όπως οι Μπαχτσίννας (ή Μπαξίννας), Μπασδέκης και Πετρόλακκας στην περιοχή της Ολυμπιάδας, τα ρέματα Μεγάλης Παναγιάς και Κερασιάς που ανήκουν στην υδρολογική λεκάνη Χαβρία αλλά βρίσκονται στις Σκουριές και τα ρέματα Πόρτο, Αργυρώ και Καρβουνόσκαλα στην περιοχή του Στρατωνίου. Όλα τα παραπάνω ρέματα είναι περιστασιακής ροής, η οποία εξαρτάται από τις κατακρημνίσεις. Σε όλα τα

προαναφερθέντα ποτάμια, ρεμάτια και παραπόταμους, κυριαρχεί η αζωνική παραποτάμια, ψηλή και πυκνή βλάστηση, η οποία χαρακτηρίζεται κυρίως από συστάδες ανατολικού Πλατάνου (*Platanus orientalis*). Επιπλέον, οι ιδιαίτερες συνθήκες μικροκλίματος, η πυκνή βλάστηση, η αδιατάρακτη έως τώρα από ανθρωπογενείς παρεμβάσεις, συνθέτουν ένα ιδανικό περιβάλλον για τη διατήρηση υψηλής βιοποικιλότητας ιδίως στην πανίδα.

Όσον αφορά το εσωτερικό της κωμόπολης της Ιερισοῦ, τα τελευταία χρόνια γίνεται σταδιακά μια προσπάθεια από το σύλλογο «Φίλοι του Περιβάλλοντος» να αντικατασταθούν τα γέρικα και ετοιμόρροπα πια Πεύκα που είχαν φυτευτεί από μαθητές το 1939, όπως είχε αναφερθεί αναλυτικά και σε προηγούμενο άρθρο του Κυττάρου 9, με Πλατάνια στο Πάρκο των Ηρώων. Μια προσπάθεια που μέχρι στιγμής έχει πολύ καλά αποτελέσματα. Φυσικά χρειάζονται χρόνια, διαρκής επαγρύπνηση και περιποίηση ώστε να φτάσει στο επιθυμητό αποτέλεσμα. Τα οφέλη αυτής της αλλαγής θα γίνουν ιδιαίτερα αισθητά στο άμεσο μέλλον. Ένα πάρκο με Πλατάνια θα αλλάξει τελείως το μικροκλίμα της περιοχής συγκρατώντας περισσότερα νερά στο υπέδαφος και μειώνοντας τη μέση ημερήσια θερμοκρασία. Έτσι προσφέρεται η δυνατότητα ιδίως κατά τους καλοκαιρινούς μήνες στους επισκέπτες και περαστικούς αυτού του τόπου να κάνουν μια στάση για να απολαύσουν λίγη δροσιά. Μια πιο όμως ολοκληρωμένη και εμπειριστατωμένη μελέτη για την ανάπλαση του πάρκου όπου θα υπάρχει αρχιτεκτονικός σχεδιασμός του τοπίου πιθανότατα να επιτύχει περισσότερους στόχους, κυρίως αισθητικούς και όχι μόνο.

Παρ' ότι στον δικό μας τόπο, την ευρύτερη περιοχή της Ιερισοῦ δεν υπάρχει κάποιος εμβληματικός Πλάτανος όπως συμβαίνει σε άλλα χωριά κυρίως, λόγω της πρόσφατης μετεγκατάστασης του χωριού μετά τον σεισμό του 1932, αξίζει να γίνει αναφορά στον γεροπλάτανο του ομώνυμου χωριού των Ζερβοχωριών ο οποίος χαρακτηρίζεται ως Μνημείο της Φύσης καθώς χρονολογείται από τον 100 αιώνα (εικ.2).



Γεροπλάτανος [Εικ.2]

Όπως όλα τα είδη απειλούνται από κάποιες ασθένειες και κάποιους φυσικούς εχθρούς έτσι και ο Πλάτανος κινδύνεψε σοβαρά τα τελευταία χρόνια. Πιο συγκεκριμένα, την τελευταία δεκαετία οι Πλάτανοι όλης της χώρας είναι εκτεθειμένοι σε έναν κοινό κίνδυνο, μια ασθένεια που είναι γνωστή ως «μεταχρωματικό έλκος», η οποία νεκρώνει εντελώς τα δέντρα. Η ασθένεια «μεταχρωματικό έλκος» προκαλείται από έναν μύκητα (*Ceratocystis*



Μεταχρωματικό έλκος σε κορμό Πλατάνου [Εικ.3]

platani), ο οποίος εισβάλλει στον κορμό, τα κλαδιά ή τις ρίζες από πληγές στον εξωτερικό φλοιό του δέντρου (εικ.3, εικ.4). Χιλιάδες αιωνόβια Πλατάνια της χώρας μας νεκρώθηκαν εξαιτίας αυτής της ασθένειας, ιδιαίτερα σε φυσικά οικοσυστήματα Πλατάνων στην Πελοπόννησο και την Ήπειρο. Αν και χάρη στην έγκαιρη αντιμετώπιση η εξάπλωση της ασθένειας βρίσκεται σε ύφεση. Η εκτεταμένη και μη αναστρέψιμη κατάσταση που προκαλεί στα οικοσυστήματα των Πλατάνων απαιτεί την προσοχή και επαγρύπνηση των κατοίκων για την αναγνώριση κυρίως των συμπτωμάτων και την άμεση ειδοποίηση των αρμόδιων αρχών.



Μεταχρωματικό έλκος σε κορμό Πλατάνου [Εικ.4]

Γνωρίζοντας καλύτερα τα ενδημικά είδη της περιοχής μας, τις ανάγκες και τις απαιτήσεις τους καθώς και τις απειλές που δέχονται κατά καιρούς ιδιαίτερα όταν πρόκειται να φυτευτούν εντός του χωριού, προστατεύεται καλύτερα το περιβάλλον φυσικό οικοσύστημα του τόπου μας ενώ παράλληλα επιτυγχάνεται κατά το μέγιστο το επιθυμητό αποτέλεσμα της αισθητικής ανάπλασης των πλατειών, των πάρκων και των κοινόχρηστων χώρων. ■

Αδαμίδου Άννα

- υποδημάτα
- τσάντες
- δερματίνα

Τερίσος Χαλκιδικής
Τηλ. 23770 22180 - 6973 312309

Athos Tavern

Fish • Seafood • Meat • Greek cuisine

Ierissos Beach • Chalkidiki ☎ 2377022966

@athos.ierissos@gmail.com @AthosTavern

@AthosTavern @athos.tavern

ΑΝΑΖΗΤΩΝΤΑΣ ΤΟ ΑΥΘΕΝΤΙΚΟ ΣΤΗ ΖΩΗ ΜΑΣ

Κείμενο : ANNA ΛΑΓΟΝΤΖΟΥ

Πριν κάμποσο καιρό, σε μια συζήτηση που είχα με τα νήπια της τάξης μου –σχετικά με τα υλικά που κατασκευάζονται τα ρούχα μας– ανακάλυψα ότι δεν γνώριζαν τι σημαίνει ύφασμα...

Αυτό το θεώρησα πολύ φυσικό, αφού ντύνονται με ρούχα που αγοράζει η μαμά έτοιμα από κάποιο κατάστημα ενδυμάτων.

Τα καταστήματα υφασμάτων έχουν εξαφανιστεί πριν από αρκετό καιρό, αλλά και το επάγγελμα του ράφτη και της μοδίστρας, όπως το ξέραμε, έχει περάσει σε μια άλλη εποχή. Κι όμως, κάποιες δεκαετίες πριν όπως κάποιιοι θα θυμούνται, μέσα στην αγορά της Ιερισσού υπήρχαν καταστήματα υφασμάτων που με την συμβολή του ράφτη και της μοδίστρας, κάλυπταν τις ενδυματολογικές ανάγκες των κατοίκων της περιοχής μας.

Οι πελάτες μπορούσαν να διαλέξουν υφάσματα ολόμαλλα, βαμβακερά, λινά ή μεταξωτά. Γνώριζαν δηλαδή την πρώτη ύλη που θα χρησιμοποιούνταν για την κατασκευή των ρούχων τους.

Κατόπιν οι ράφτες και οι μοδίστρες αναλάμβαναν να ντύσουν μικρούς και μεγάλους πελάτες, αφού «ξεσκόλιζαν» τα σχετικά περιοδικά (φιγουρίνια).

Ακόμα και οι αργαλειοί που υπήρχαν σχεδόν σε κάθε σπίτι, μας εξοικείωναν με τη γνώση της μετατροπής του μαλλιού σε κλωστή ή στη γνώση του είδους υφαντού (μάλλινο, λινό, βαμβακερό, μεταξωτό). Έτσι από μικρά παιδιά είχαμε παραστάσεις για τον τρόπο προέλευσης του υλικού, τη διαδικασία μεταποίησης, την ποιότητα των υλικών των ρούχων μας.

Στη σημερινή εποχή τίποτα δεν θυμίζει το παρελθόν. Εύκολα μπορεί κάποιος να αγοράσει τα ρούχα που επιθυμεί είτε από καταστήματα ενδυμάτων είτε από πολυκαταστήματα, λαϊκές αγορές ή ακόμα από ηλεκτρονικά καταστήματα.

Και ενώ σήμερα υπάρχει υπερπροσφορά προϊόντων ένδυσης, αυτό που παρατηρούμε όταν αναζητήσουμε την καρτέλα προέλευσης του υλικού από το οποίο κατασκευάστηκαν, θα διαπιστώσουμε ότι στα περισσότερα η πρώτη ύλη τους είναι προϊόν μίξης τεχνιτών υλικών.

Οι λέξεις αυθεντικό ολόμαλλο, ολομέταξο κτλ. σπάνια γράφονται στα καρτελάκια των ενδυμάτων μας και μόνο σε επώνυμα καταστήματα. Αντίθετα τα συνθετικά και τα προϊόντα άγνωστης

προέλευσης είναι πιο εύκολο να τα βρει κανείς.

Τελικά το παγκοσμιοποιημένο εμπόριο, με το φθηνό κόστος παραγωγής, έχει αλλάξει αρκετά, κατά την προσωπική μου εκτίμηση, τις ενδυματολογικές μας συνήθειες. Έτσι χωρίς καλά-καλά να το καταλάβουμε αποχαιρετήσαμε για πάντα την εποχή του αυθεντικού σε ό,τι έχει σχέση με τον τρόπο ένδυσής μας...

Όμως η έλλειψη γνησιότητας δεν σταματά μόνο εκεί. Τη συναντάμε σε αρκετές πτυχές της καθημερινότητάς μας, όπως στα προϊόντα διατροφής, διασκέδασης και επικοινωνίας. Παντού πρέπει να έχει κανείς το «**νου του**»... Να διαβάσει προσεκτικά τι είναι υγιεινό και τι όχι, να ξοδέψει χρόνο για να διαλέξει τι θέλει και τι θα απορρίψει από αυτά που θα δει στις διαφημίσεις της τηλεόρασης, από αυτά που θα διαβάσει στα διαφημιστικά φυλλάδια ή στους ιστότοπους του ιντερνέτ. Οι προτάσεις για ψυχαγωγία επίσης ποικίλες... καφετέριες, εστιατόρια, internet cafe και πάει λέγοντας... Πλουραλισμός στον τρόπο ενημέρωσης... εφημερίδες, ραδιόφωνο, ενημερωτικές τηλεοπτικές εκπομπές, internet, facebook κλπ. Ο καθένας κάνει τις επιλογές του μέσα σ' αυτόν τον καταγισμό ενημέρωσης. Η πρόθεση που κυριαρχεί στην εποχή μας, θα έλεγε κανείς, ότι είναι το υπέρ, υπερπροσφορά, υπερπληροφόρηση, υπέρ... υπέρ...

Αφορμή για αυτές τις σκέψεις στάθηκε η διαπίστωση, ότι εμείς, οι μεγαλύτεροι, που έχουμε ζήσει κάπως αλλιώς στην προ παγκοσμιοποίησης εποχή, (δεκαετίες '60-'70), έχουμε ευκαιρίες για συγκρίσεις, διαπιστώσεις και γιατί όχι, νοσταλγικές αναπολήσεις...

Αυτό το αλλιώς θα μπορούσα να το περιγράψω με κάποιες προσωπικές μνήμες.

Όλα τα παιδιά της ηλικίας μου γνωρίζαμε την προέλευση των προϊόντων που καταναλώναμε... Τα σιταροχώραφα απείχαν ελάχιστα από τα σπίτια μας και ξέραμε ακόμα ότι ο μύλος του χωριού μας θα έκανε το σιτάρι αλεύρι...

Από τις πρώτες αναμνήσεις μου ως παιδί, είναι η εξής... ανεβασμένη στο κάρο του Κατσαντώνη, ανάμεσα στα σακιά από σιτάρι, να πηγαίνω με τη



μητέρα μου να το κάνουμε αλεύρι στο μύλο του Τερτυλίνη.

Στο μακαλικό της γειτονιάς μου να υπάρχουν λίγα προϊόντα, άλλα με ετικέτα αυθεντικότητας κι άλλα χύμα στα σακιά...

Τα δε καταστήματα της αγοράς στην πλατεία της Ιερισσού μεσουρανούσαν καλύπτοντας ενδυματολογικά και όχι μόνο, τις αγοραστικές ανάγκες των κατοίκων.

Βιβλιοπωλεία δεν υπήρχαν. Τηλεοράσεις ίσα που άρχιζαν να υπάρχουν σε κάποια σπίτια... Όμως στο περίπτερο του κυρ- Στέργιου Βλάχου στην πλατεία του χωριού τρέχαμε για «**κλασσικά εικονογραφημένα**», «**μικρό ήρωα**» «**Μίκυ-μάους**» κλπ.

Όσο για την πληροφόρηση των μεγάλων... ελάχιστα εφημερίδες υπήρχαν και κάποιοι κρατικοί ραδιοφωνικοί σταθμοί.

Όμως τα τοπικά νέα ήταν εύκολο να μεταδοθούν, ιδίως κατά τους καλοκαιρινούς μήνες εκεί στις ξύλινες γέφυρες των σπιτιών, ελλείψει πεζοδρομίων...

Η ξύλινη μικρή γέφυρα, πάνω από τα λαγκάδια, που βρίσκονταν στην άκρη του χωματόδρομου, αποτελούσε τα καλοκαιρινά βράδια τον τόπο συνάντησης των γυναικών της εποχής εκείνης. Κυρίως οι γιαγιάδες παρέα πολλές φορές με τα εγγονάκια τους, συζητούσαν ό,τι είχε πέσει στην αντίληψή τους, ό,τι τους απασχολούσε, ό,τι τους κέντριζε το ενδιαφέρον... Οι συναντήσεις στις γέφυρες, τα αποκαλούμενα «**σόμερα**», ήταν η κύρια ψυχαγωγία των μεσήλικων γυναικών...

Οι νεότεροι διασκέδαζαν χορεύοντας υπό τους ήχους των τραγουδιών του «**τζουκ-μπόξ**», ή στο τουριστικό περίπτερο της Ιερισσού, ή στου «**Μίμη**» ή στου «**Σταθάκου**», στην παραλία της Ιερισσού.

Εκείνη την εποχή, αυτά συνέβαιναν το καλοκαίρι αφού τον χειμώνα όλοι περιοριζόνταν στα του οίκου τους. Κάποια ταινία το Σαββατοκύριακο στο σινεμά της πλατείας, οι επισκέψεις και τα γειτονέματα στο σπίτι, αποτελούσαν την ψυχαγωγία και το σπάσιμο της μονοτονίας...

Αυτά και όχι μόνο αποτελούν μερικά από τα γνωρίσματα της ζωής στην Ιερισσό του χθες...

Τότε που όλα κυλούσαν σε αργότερους ρυθμούς, ήταν σίγουρα λιγότερα... ίσως όμως αυθεντικότερα; Δεν υπάρχει απάντηση, καθώς η αναφορά στο παρελθόν συμβαδίζει συνήθως και με την ωραιοποίησή του...

Μη βάζοντας θετικό ή αρνητικό πρόσημο στο τώρα ή στο χθες -παρά μόνο κάνοντας μια γενική επισκόπηση των επί μέρους χαρακτηριστικών τους- θεωρώ τη γενιά μου τυχερή που έζησε όλες αυτές τις μεταβολές, στο πέρασμα των τελευταίων δεκαετιών...

Η αναζήτηση του αυθεντικού σε όλες τις εκφάνσεις του, ίσως να είναι περισσότερο αναγκαία από ποτέ για την ομαλή προσαρμογή μας στις απαιτήσεις της εποχής μας. ■



ΣΤΑ ΑΡΧΑΙΑ ΣΤΑΓΕΙΡΑ Ο ΤΑΦΟΣ – ΗΡΩΝ ΤΟΥ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗ

Κείμενο : **ΚΩΣΤΑΣ ΣΙΣΜΑΝΙΔΗΣ**, Dr Κλασικής Αρχαιολογίας - Ανασκαφείας Αρχαίων Σταγείρων

Τα Αρχαία Στάγειρα βρίσκονται κοντά στην Ολυμπιάδα της Χαλκιδικής, πάνω σε μια όμορφη και δασωμένη χερσόνησο, στην οποία η ανασκαφική έρευνα ξεκίνησε το 1990 και διεκόπη το 1999. Η χερσόνησος των Σταγείρων αποτελείται από δύο χαμηλούς λόφους (το βόρειο και το νότιο), μ' έναν ομαλό αυχένα μεταξύ τους, όπου και ανακαλύφθηκε η Αγορά της πόλης, με σημαντικά δημόσια οικοδομήματα. **Εικ.1**



Η χερσόνησος των Αρχαίων Σταγείρων. Αεροφωτογραφία από Δυτικά [Εικ.1]

Στο μέσον περίπου της νότιας πλαγιάς του βορειότερου λόφου, η ανασκαφή αποκάλυψε ένα περίπλοκο σύμπλεγμα αρχιτεκτονικών λειψάνων, ετερόκλητων μεταξύ τους, που χρονολογούνται από την αρχαϊκή, μέχρι και τη βυζαντινή εποχή. **Εικ.2** Πιο εμφανές είναι το βυζαντινό διατείχισμα, στο οποίο ανήκει κι ένας μεγάλος τετράγωνος



Ερείπια κτισμάτων διαφορετικών εποχών. Αεροφωτογραφία από νότια. [Εικ.2]

πύργος, πλευράς 6μ. Αξιοσημείωτο είναι ότι το βυζαντινό αυτό διατείχισμα θεμελιώθηκε πάνω ακριβώς από τη γραμμή του αρχαϊκού τείχους της πόλης, η οποία αρχικά καταλάμβανε μόνο το βόρειο λόφο. **Εικ.3**

Στην παρουσίαση αυτή πάντως, επικεντρωνόμαστε μόνο σ' ένα μεγάλο αψιδωτό κτίσμα, που περιβάλλει επακριβώς τον προαναφερθέντα τετρά-



Το βυζαντινό διατείχισμα και ο τετράγωνος πύργος του, κτισμένος μέσα ακριβώς στο αψιδωτό οικοδόμημα. [Εικ.3]

γωνο βυζαντινό πύργο, καθώς και σ' ένα ορθογώνιο μαρμαροθετημένο δάπεδο μπροστά του, κατασκευές που είναι σύγχρονες μεταξύ τους και χρονολογούνται με ασφάλεια στην περίοδο λίγο μετά το θάνατο του Μ. Αλεξάνδρου. **Εικ.4**

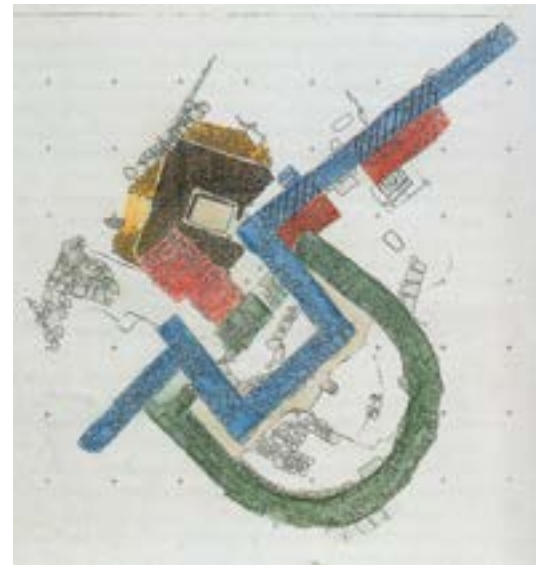


Το μαρμαροθετημένο δάπεδο μπροστά στο αψιδωτό οικοδόμημα. [Εικ.4]

Όσον αφορά στο ιδιότυπο αψιδωτό (ή πεταλόσχημο) σε κάτοψη οικοδόμημα, που εγγράφεται σε μεγάλο νοητό τετράγωνο πλευράς 10μ., η χρήση του είναι προβληματική, **Εικ.5** αφού τα μόνα βέβαια δεδομένα που διαθέτουμε γι' αυτό είναι: Δεν σχετίζεται με πύργο του αρχαϊκού ή άλλου τείχους, εφόσον το μικρό πάχος των τειχωμάτων του είναι απαγορευτικό προς τούτο, χτίστηκε με πολύ καλό, αλλά σε β' χρήση ετερόκλητο οικοδομικό υλικό **Εικ.6** και με ιδιαίτερη, όπως φαίνεται, σπουδή, το σχήμα του είναι ασύμβατο για άλλες χρήσεις, ο χαρακτήρας του είναι βεβαιωμένα δημόσιος και η κατασκευή του έγινε στην πρώιμη ελληνιστική περίοδο.



Το αψιδωτό και άλλα κτίσματα. Άποψη από νότια (αεροφωτογραφία). [Εικ.5]



[Εικ.5]

Σε επαφή με την πρόσοψη του αψιδωτού κτίσματος και αμέσως στα ΒΑ του, αποκαλύφθηκε ένα επιμελημένο και τετράγωνο (πλευράς 5μ.) μαρμαροθετημένο δάπεδο, στο κέντρο του οποίου μάλιστα υπάρχει μία ορθογώνια, αλλά κενή σήμερα επιφάνεια, διαστάσεων 1,30μ.χ1,70μ., όπου είναι >>



Άποψη του αψιδωτού οικοδομήματος από τα ανατολικά. [Εικ.6]

Ανθοπωλείο
"Αμαρυσήδης"
Χαϊκιά Ευγενία
Αναλαμβάνουμε Στοιχημούς Αρραβώνων
Τάμων-Βαπτίσεων
Ηρώων 18-63075, Ιερισσός
Τ: 23770 41 004,
6972 238 906

ZORBAS THE GREEK
RESTAURANT - TAVERNA - SEA FOOD
Σύτος



Η κλασική Στοά στην Αγορά Σταγείρων. Πάνω δεξιά διακρίνονται το αφιδωτό οικοδόμημα με τον τετράγωνο βυζαντινό πύργο στο εσωτερικό του. [Εικ.8]

» σίγουρο ότι υπήρχε στημένος ένας μαρμαρίνος βωμός. **Εικ.7**



Το μαρμαροθέτημα μπροστά στο αφιδωτό κτίσμα με τη θέση του βωμού στο κέντρο του. Άποψη από ανατολικά. [Εικ.7]

του Αριστοτέλη), λίγο μετά το θάνατο του φιλοσόφου στη Χαλκίδα, οι Σταγειρίτες μετέφεραν την τέφρα του με χάλκινη υδρία και την έθαψαν σε υπέργειο τάφο μέσα στην πόλη τους, δίπλα στον οποίο μάλιστα έστησαν και βωμό, σ' έναν τόπο που τον ονόμασαν «**Αριστοτέλειον**» **Εικ.9** και στον



Μέρος του εσωτερικού του αφιδωτού κτίσματος. Άποψη από τα βόρεια. [Εικ.9]

μαρμαροθετημένο δάπεδο και το βωμό) ήταν ο τάφος και το ηρώον του Αριστοτέλη. **Εικ.10**. Υπάρχει κάτι που δεν ταιριάζει μ' αυτήν την ερμηνεία; Αντίθετα, θεωρούμε ότι όλα συντείνουν προς αυτήν ακριβώς την εκδοχή, αφού τα ανασκαφικά δεδομένα συμφωνούν απόλυτα με τις σχετικές γραμματειακές πηγές. ■



Εικονική γραφική αναπαράσταση του τάφου – ηρώου του Αριστοτέλη. [Εικ.10]

Στο εύλογο ερώτημα που γεννάται, σχετικά με τη λειτουργία των παραπάνω κατασκευών και με δεδομένες τις μεγάλες αναμοχλεύσεις των αρχαιολογικών στρωμάτων από την ανέγερση εκεί των βυζαντινών κτισμάτων, έρχονται ως αρωγός αρκετές γραμματειακές πηγές (που προφανώς αντιγράφουν κάποια χαμένα αρχαιοελληνικά κείμενα), για να δώσουν την ζητούμενη απάντηση. **Εικ.8** Σύμφωνα , λοιπόν, μ' αυτές τις πηγές (κυριότερες από τις οποίες είναι το χειρόγραφο αρ.257 της Μαρκιανής Βιβλιοθήκης και μία αραβική βιογραφία

οποίο συνεδρίαζε στο εξής η Βουλή. Καθιερώθηκαν ακόμη μεγάλοι αγώνες και ετήσιες γιορτές (τα «**Αριστοτέλεια**») προς τιμήν του φιλοσόφου, ο οποίος τιμήθηκε ως ήρωας, σωτήρας, νομοθέτης και δεύτερος οικιστής της πόλης εφόσον, με δική του μεσολάβηση στον Φίλιππο Β' (που την είχε καταστρέψει το 549π.Χ) επανιδρύθηκαν τα Στάγειρα.

Κατόπιν των ανωτέρω, δεν έχουμε λόγο ν' αμφισβητήσουμε ότι το προβληματικό, από την άποψη της ερμηνείας του, αφιδωτό κτίσμα (μαζί με το



[Εικ.10]



ΘΕΡΜΟΛΥΣΕΙΣ

Ενεργειακές λύσεις για το σπίτι σας

Αθανάσιος Κασαμπάλης
Διπλωματούχος
Μηχανολόγος Μηχανικός Msc
Ενεργειακός Επιθεωρητής

Επ. Μεγαρίου 2 (έναντι ΚΕΤΗ)

site: www.kasampalis.com Ιερισσός

e-mail: akasampalis@yahoo.gr κιν.: 6978 485 603

ΚΟΡΔΕΡΑΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ

ΧΡΩΜΑΤΑ ΣΙΣΗΡΙΚΑ
ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΙΑ ΥΔΡΑΥΛΙΚΑ

ΙΕΡΙΣΣΟΣ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ

☎ 23770 22945 kordmpamp@hotmail.com



Αλωνιστές [Φωτογραφία του Παντελή Λάκη]



Λεωφορείο Καλλέργη [Φωτογραφία της Σφυριστού Μαρίκας]



Βουτιές από την παλιά αποβάθρα [Φωτογραφία της Γκατζιώνη Κατερίνας]



Παιχνίδια στην άμμο [Φωτογραφία της Κάρλα Βασιλως]



Ανήμερα του Αί Λια, 1955 [Φωτογραφία του Σακελλαρίου Χριστόδουλου]





Γιορτή Αγ. Χριστοφόρου στον
Προφ. Ηλία [Φωτογραφία της Μαυρουδής Μαρίας]



Πάμε για μπάνιο [Φωτογραφία του Πασχαλίδη Γιώργου]



Στου σπιτιού μου την αυλή [Φωτογραφία της Σφουριστού Μαρίας]



Γεια σας, ρε παιδιά [Φωτογραφία της Σφουριστού Μαρίας]



Καρπούζιαααα!!!! [Φωτογραφία του Παντελή Λάκη]

Η ΟΝΕΙΡΟΜΑΝΤΕΙΑ ΣΤΗΝ ΙΕΡΙΣΣΟ

Κείμενο : ΧΡΗΣΤΟΣ ΚΑΡΑΣΤΕΡΓΙΟΣ

Από την αρχαιότητα ο άνθρωπος προσπαθούσε να δώσει μια λογική εξήγηση στα όνειρα και να τα ερμηνεύσει. Άλλοτε από θεολογική άποψη (οι αρχαίοι απέδιδαν στα όνειρα επέμβαση του θεού), μαγική, φιλοσοφική και νεότερα από ψυχιατρική. Στην ελληνική αρχαιότητα είναι γνωστό το έργο του σοφιστή Αντιφώντος «Περί κρίσεως ονείρων» του 5ο αιώνα π.Χ., και περισσότερο γνωστό το έργο «Ονειροκριτικά» του Αρτεμιδώρου του 2ο αιώνα μ.Χ., που επηρέασαν τη μετέπειτα βιβλιογραφία ως σήμερα για την εξήγηση των ονείρων. Στο Βυζάντιο κυκλοφορούσαν πολλά βιβλία με ονειροκρίτες αλλά το σπουδαιότερο θεωρείται το «Ονειροκριτικόν» του Πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως Γερμανού τον 8ο αιώνα. Γενικά η ερμηνεία των ονείρων στην Ελλάδα σήμερα ακολουθεί την αρχαία και τη μεσαιωνική παράδοση.

Η ονειρομαντεία δε θα μπορούσε φυσικά να λείπει από την πλούσια παράδοση της Ιερισσού. Στο τραγούδι του Μάλαμα¹ που ασχοληθήκαμε στο 11ο τεύχος του Κυττάρου, ο ήρωας φέρεται να λέει:

Απόψε είδα στόν ύπνο μου, στόν ύπνο
[πού κοιμόμουν
Τό δαμασκή μου τό σπαθί έρράγισε
[στή μέση
Καί τό μακρύ τουφέκι μου δέν έτρωγε
[μπαρούτι
Τ' όνειρό μου γέροντες είναι κακό
[σημάδι

Η ερμηνεία των ονείρων στη λαογραφία της Ιερισσού, όπως θα δούμε πιο κάτω, σχετίζεται με τις αρχαίες και μεσαιωνικές ερμηνείες. Π.χ.: Το αβγό στην Ιερισσό σημαίνει κακολογία και φιλονικία, το κλάμα και τα δάκρυα είναι δηλωτικά χαράς και το ψωμί είναι τύχη. Αντίστοιχες ερμηνείες με της Ιερισσού δίνονται στο «Ονειροκριτικόν» του Γερμανού (π.χ. κλαίων καθ' ύπνους παγχαρής πάντως έσει) και του Αρτεμιδώρου (π.χ. άρτους δοκείν έσθίειν τούς έξ έθους, άγαθόν).

Σε έρευνα που έγινε το 1968 γύρω από τη λαογραφία της Ιερισσού, η τότε φοιτήτρια στο τμήμα Φιλολογίας του ΕΚΠΑ Ιωάννα Ι. Ζερβάκη, έσωσε μαρτυρίες από τις Ιερισσιώτισσες Πασχαλίνα Ανδράνη και Πελαγία Βελέντζα γύρω από την τοπική ερμηνεία των ονείρων και την ονειρομαντεία. Η έρευνα αυτή βρίσκεται σήμερα στο Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών (ΕΚΠΑ) με τίτλο «Συλλογή λαογραφικού υλικού εκ της κωμοπόλεως ΙΕΡΙΣΣΟΥ της επαρχίας Αρναίας του νομού Χαλκιδικής».

Μέρος της έρευνας αυτής παραθέτουμε πιο κάτω:

«Ονειρομαντεία

Σχετικώς με τα όνειρα εις την Ιερισσόν, δίδεται



Μοδιστρούλες! Η ονειρομαντεία ήταν διαδεδομένη κυρίως στις γυναικοπαρέες. Κοπέλες μαθαίνουν μοδιστρική από τη δασκάλα τους. Στη φωτογραφία μπορείτε να αναγνωρίσετε από αριστερά τις: Σούλα Αϊβαζίδου, Νίκη Τερτυλίνη, Μαρία Σφυριστού, Πόπη Τσιρώνη, Λίτσα Στρούνη, Μαρίνα Γκατζώνη, Σοφία Ιορδανίδου (δασκάλα), Τούλα Σουλτάνη, Σώτηρα Τσακούλη-Καραστεργίου, Κατίνα Πάππα, Τασούλα Σεκέρογλου, άγνωστη. [φωτογραφία της Σ. Αϊβαζίδου].

σημασία εις την εξήγησίν των. Πιστεύεται δε ιδιαιτέρως ότι το όνειρο του Σαββάτου επαληθεύεται μέχρι το μεσημέρι της Κυριακής.

Ωρισμένοι εξηγήσεις ονείρων:

01. Όταν βλέπεις πρόσωπο είναι αντάμωση.
02. Η πρασινάδα με κόκκινα λουλούδια είναι ελπίδα για κάποια δουλειά, πρόδος.
03. Όταν δεις ότι συζητάς με άγιο σημαίνει ότι θα έχεις είδηση ή αντάμωση.
04. Όταν χαιρετάς με χειραψία: Αν είναι πρωινή ώρα όταν το ονειρεύεσαι είναι επιτυχία, αν όμως το δεις αποβραδís είναι στεναχώρια.
05. Όταν δεις να ταξιδεύεις είτε στη θάλασσα είτε στη στεριά: ή η οικογένειά σου περιμένει γράμμα, ή άλλο πρόσωπο περιμένει γράμμα από σένα.
06. Τα πουλιά (πετούμενα): είναι τυχερό (πρόταση γάμου). Αν τα πουλιά είναι ψηλά θα είναι από μακρινό μέρος το τυχερό, αν είναι χαμηλά θα είναι από τον τόπο σου.
07. Τα σταφύλια είναι βροχή.
08. Όταν κάθεσαι και γράφεις και χύνεις δάκρυα: θα χαρείς.
09. Όταν είσαι χαρούμενη: θα λυπηθείς.
10. Όταν βλέπεις άλογο μαύρο: θα στεναχωρηθείς. Όταν είναι κόκκινο το άλογο θα χαρείς.
11. Όταν τρως φρούτα: θα πέσει χαλάζι.
12. Όταν ποτίζεις λουλούδια: θα έχεις επιτυχία.
13. Αν δεις πρόσωπο με χακί: έχεις κάποιον άγιο και σε προστατεύει.
14. Αν προβάρεις παπούτσια: θα στεναχωρηθείς.
15. Αν δεις ότι φιλιέσαι με δικό σου πρόσωπο: περίμενε γράμμα.
16. Αν δεις ότι φοράς χρυσαφικά στα χέρια: εμπόδιο στη δουλειά σου.
17. Το φίδι είναι μεγάλος εχθρός.
18. Τα αυγά είναι λόγια.
19. Όταν ανοίγεις μπαούλο και δεις κόκκινα μέσα, θα έχεις γρήγορη επιτυχία.
20. Όταν μπεις σε νεκροταφείο και δεις σταυρούς: θα συναντήσεις πολλά γνωστά πρόσωπα.
21. Όταν σου δίνουν να κρατήσεις τσάντα θα στεναχωρηθείς πολύ.
22. Όταν καθρεφτίζεσαι και χτενίζεσαι: περιμένεις επιταγή ή χρήματα.
23. Όταν υφαίνεις θα κάνεις δρόμο.
24. Το ψωμί είναι τύχη (σε γαμπρό).
25. Όταν δεις άρτο (της εκκλησίας) θα πάρεις πρόσωπο που φοράει στολή.

26. Όταν δεις μαυροφόρα είναι η Παναγία.
27. Όταν ανοίγεις βιβλίο και βλέπεις γράμματα: να προσέξεις τη φίλη σου να μη σε βάλει λόγια.
28. Άμα τινάξεις το στρώμα: θα πάρεις γράμμα από άγνωστο πρόσωπο.

Πληροφοριοδότης:

Πασχαλίνα Ανδράνη 43 ετών²

29. Τα λουλούδια είναι λόγια ευχάριστα.
30. Το δαχτυλίδι είναι στεναχώρια όταν το φοράς.
31. Όταν φοράς παπούτσια θα στεναχωρηθείς.
32. Όταν δεις τριαντάφυλλα κόκκινα: είναι προξενιά.
33. Όταν δεις στρατιώτη θα δεις πρόσωπο δικό σου.
34. Όταν βλέπεις βάρκα στη στεριά: θα πεθάνει κάποιο πρόσωπο.
35. Αν ντύνεσαι νύφη με λευκά ρούχα: θα στεναχωρηθείς.
36. Όταν ντύνεσαι στα μαύρα θα χαρείς.
37. Τα σταφύλια είναι βροχή.
38. Τα κόλλυβα είναι δάκρυα.
39. Όταν τρως γλυκό είναι πίκρα.
40. Όταν δεις ότι πετάς είναι χαρά.
41. Όταν ετοιμάζεις τα νήματα για να υφάνεις: θα κάνεις δρόμο.
42. Το ρολόι είναι προξενιά.
43. Όταν δεις λεφτά: θα ακούσεις λόγια πικρά.
44. Τα αυγά είναι καυγάς.
45. Όταν σου πέφτει δόντι: κάτι κακό θα συμβεί στο σπίτι.
46. Τα μεγάλα ψάρια είναι λαχτάρα, αγωνία, τα μικρά είναι λόγια.
47. Αν δεις ότι τρως κρέας: θα συναντηθείς με δικό σου πρόσωπο.
48. Όταν δεις ρασοφορεμένο είναι πολύ κακό.
49. Όταν δεις πως πέφτεις είναι στεναχώρια.
50. Αν δεις κεριά αναμμένα είναι καλό.
51. Αν δεις κεριά σβηστά είναι κακό, στεναχώρια.
52. Η κόκκινη φωτιά είναι καλό και γρήγορο.
53. Ο καπνός είναι στεναχώρια.
54. Ο θάνατος είναι χαρά.

Πελαγία Σουλτάνη (το γένος Βελέντζα), ετών 55³.

Σημειώσεις:

1 Τεύχος 11/2015, σ.1.

2 Γεννηθείσα το 1925.

3 Γεννηθείσα το 1913.■

Ε/Γ-Δ/Ρ ΠΑΝΑΓΙΑ

Κείμενο : ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΤΣΟΚΤΟΥΡΙΔΗΣ

Όλοι γνωρίζουμε ότι το Άγ. Όρος εξυπηρετείται μόνον ακτοπλοϊκάς με δύο δρομολογιακές γραμμές. Η μία από την Ουρανούπολη και η οποία είναι η κύρια γραμμή και η άλλη από την Ιερισσό που θεωρείται άγονη γραμμή. Για χρόνια ολόκληρα τα μικρά ξύλινα караβάκια εκτελούσαν τη γραμμή ανάλογα με τις δυνατότητες τους αλλά και τους κινδύνους που υφίσταντο λόγω της μη ύπαρξης λιμανιών και των δύσκολων καιρικών συνθηκών.

Εδώ και τέσσερα περίπου χρόνια όμως η εταιρεία Αγιορείτικες Γραμμές που εδρεύει στην Ιερισσό σε συνεννόηση με την Ιερά Κοινότητα Αγ. Όρους έχει φέρει στην Ιερισσό για την εκτέλεση των δρομολογίων από και προς το Άγ. Όρος το νεότευκτο Ε/Γ σκάφος ΠΑΝΑΓΙΑ Νηολ. Ιερισσού 156. Πρόκειται για ένα

σκάφος το οποίο είναι κατασκευασμένο από αλουμίνιο και έχει μήκος 24 μέτρα, πλάτος 6 μέτρα και είναι ολικής χωρητικότητας 25 κόρων.

Η ταχύτητά του μπορεί να προσπεράσει και τα 24 μίλια την ώρα και να ταξιδέψει ακόμη και όταν επικρατούν άνεμοι 6 Μποφόρ. Πληροί όλες τις απαιτήσεις της εθνικής νομοθεσίας αλλά και όλους τους διεθνείς κανόνες που αφορούν την ασφάλεια των πλοίων.

Το προαναφερόμενο σκάφος λοιπόν έχει αναβαθμίσει σε πολύ μεγάλο βαθμό την άγονη γραμμή με αποτέλεσμα όλο και περισσότεροι προσκυνητές να προτιμούν πλέον να ταξιδέψουν από την Ιερισσό για τις Ιερές Μονές της Βόρειας πλευράς του Αγ. Όρους.

Η στατιστική δείχνει αυτή τη στιγμή ότι περίπου ημερησίως πάνω από 70-80 επιβάτες προτιμούν να μετακινηθούν με το Ε/Γ ΠΑΝΑΓΙΑ και καταβάλλονται προσπάθειες ο αριθμός αυτός να αυξηθεί ακόμη παραπάνω. Αυτό σημαίνει ότι όλο και περισσότεροι επιβάτες θα διαμένουν στα καταλύματα της Ιερισσού, η οποία συγχρόνως θα γεύεται και τις καταναλωτικές ανάγκες του αντίστοιχου επιβατηγού κοινού. Επίσης η



εξυπηρέτηση πολλών κατοίκων της Ιερισσού που εργάζονται στο Άγ. Όρος είναι μεγάλη και αναμφισβήτητη.

Όλα λοιπόν τα προαναφερόμενα αποδεικνύουν τη χρησιμότητα και αναγκαιότητα της ύπαρξης στο λιμάνι μας του Ε/Γ ΠΑΝΑΓΙΑ το οποίο αποτελεί κόσμημα για τη ναυτιλία και την περιοχή μας και ταυτόχρονα διαφήμιση για την ίδια την Ιερισσό. ■

ALYIOU

ESPRESSO - COCKTAIL - FOOD

KIOSKI

EST. 2012

RELOAD

GREEK ART THOMAS

Κοσμήματα. Ενδύματα.
Είδη λαϊκής τέχνης.

IERISSOS HALKIDIKI T.K 63075
Τηλ. 23770 22037 Κιν. 6977703170
e-mail: thwmas4@hotmail.com

ΨΑΡΟΤΑΒΕΡΝΑ

"ΤΟ ΚΟΛΑΤΣΙ"

Παροικία Ιερισσού από το 1953

Τηλ.: 2377022487
Κιν.: 6998200100

"Κάποτε στην Ιερισσό"

ΑΡΘΡΑ ΚΑΙ ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΕΡΙΣΣΟ ΑΠΟ ΤΟΝ ΤΥΠΟ ΤΗΣ ΕΠΟΧΗΣ

Έρευνα - σχολιασμός : ΧΡΗΣΤΟΣ ΚΑΡΑΣΤΕΡΓΙΟΣ

ΤΟ ΠΑΘΗΜΑ ΤΩΝ ΙΕΡΙΣΣΙΩΤΩΝ ΣΤΗ ΓΙΟΡΤΗ ΤΩΝ ΤΣΙΓΓΑΝΩΝ

Μια παλιά εύθυμη ιστορία

Την 16 Οκτωβρίου του 1966, στην εφημερίδα «Φωνή της Χαλκιδικής» σ.2, δημοσιεύτηκε μία εύθυμη ιστορία που έλαβε χώρα στην Ιερισσό την εποχή της Τουρκοκρατίας ανάμεσα στους Λαδιαβίτες¹ και στους Τσιγγάνους. Το γεγονός αυτό μπορούμε με σχετική ακρίβεια να το προσδιορίσουμε χρονικά την Άνοιξη, στις 23 Απριλίου, ημερομηνία που γιορτάζεται ο προστάτης των Ρομά Άγιος Γεώργιος. Είναι το γνωστό στην Ελλάδα από την ταινία «ο καιρός των Τσιγγάνων» του Εμίρ Κουστουρίτσα και την απόδοση στα ελληνικά από την Άλκηστις Πρωτοψάλτη του ομώνυμου τραγουδιού, Εντερλέζι. Το Εντερλέζι είναι η μεγαλύτερη γιορτή των απανταχού Τσιγγάνων που επισκιάζει γι' αυτούς ακόμα και το Πάσχα. Σηματοδοτεί την αρχή της Άνοιξης και την απρόσκοπτη, μετά τις καιρικές συνθήκες του χειμώνα, μετακίνησή τους. Γιορτάζεται με οργιαστική, μπορούμε να πούμε, διάθεση και συνοδεύεται με το ψήσιμο αρνιών προς τιμήν του Αγίου, χορό, τραγούδι, ποτό και με ανθοστόλισμα των πρόχειρων καταλυμάτων τους και των εορταζόντων. Συγγραφέας της ιστορίας είναι ο Ιερισσιώτης Δημήτριος² Ι. Τερτιλίνης.

«ΠΑΛΙΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ»

Άπ' όλες τις φυλές του κόσμου που υπάρχουν πάνω στον πλανήτη μας, ή τσιγγάνικη φυλή ξεχωρίζει δια τον πλάνητα βίον, δια τα άγρια πάθη, την κλίση προς την μουσική και τας μυστικοπαθείς θρησκευτικὰς των εκδηλώσεις. Κανείς δέν ξέρει τί θεό λατρεύει. Μυστήριο καλύπτει την ζωή που κάνουν οί τσιγγάνοι.

Παράδοξο όμως και πολύ περίεργο είναι ή λατρεία των προς την μνήμη του Άγιου Γεωργίου τον όποϊον θεωρουν ως προστάτη τής φυλής των. Τήν παραμονή τής γιορτής του Άι Γιώργη βάζουν αρνιά στό φοῦρνο, γλεντοῦν, πίνουν και χορεύουν. Είναι τό Πάσχα τών γύφτων. Άπό τό τσιγγάνικο αυτό ἔθιμο ἔγινε αἰτία νά συμβῆ ή μικρή αὐτή εύθυμη ἱστορία σ'ένα κεφαλοχώρι τής Χαλκιδικῆς πρὶν ἀπό πολλά χρόνια, ἐπὶ Τουρκοκρατίας και πού ἔκαμε τούς Έλλαδιαβήτας νά τό φυσοῦν και νά μή κρυώνη.

Έκείνη τή χρονιά ἔξω ἀπ'τό χωριό, στήν ἀπουλιάνα³, εἶχαν στήσει τὰ τσαντήρια τους οί γύφτοι, σέρνοντας και μιά μεγάλη ἀρκούδα, μαζί με παλιομούλαρα και πληγιασμένα γαϊδουράκια. Ήταν παραμονή του Άι Γιώργη. Άναταραχή φωνές και σιαματάς μεγάλος γίνονταν μέχρις ὅτου τελειώσουν τό στήσιμο τών τσαντηριών.

Οί τσιγγάνες, άλλες με καλάθια, άλλες με κόσκινα πήραν τούς δρόμους του χωριού περισσότερο νά ζητιανέψουν και νά ποῦν τή μοῖρα στίς κοπέλες του χωριού παρά νά πουλήσουν τὰ καλάθια και τὰ κόσκινα.

Ένας γέρος τσιγγάνος μαζί με άλλους νεαρους τσιγγάνους παρήγγειλε στόν χασάπη του χωριού νά του σφάξη τρία αρνιά, τὰ όποια ὕστερα ἀπό λίγη ὥρα τὰ κουβαλοῦσαν θριαμβευτικά προς τήν ἀπουλιάνα στό τσαντήρια τους.

Οί χωριανοί ἐσάστισαν· νόμισαν ὅτι γάμος γύφτικος θά γίνονταν, γιατί σέ λίγο ἄκουσαν τραγούδια και εἶδαν τσιγγάνες νά χορεύουν ἀνατολίτικους χορούς ἔξω ἀπ'τὰ τσαντήρια.

Έπεσαν ὅμως ὅλοι ἔξω γιατί λησμόνησαν ὅτι οί γύφτοι γιορτάζουν τόν Άι Γιώργη γιατί τόν θεωρουν προστάτη τής φυλής των.

Τ'αρνιά τὰ ἔβαλαν στόν φοῦρνο τής γριά Άναστασίας πού ἦτο στήν ἄκρη του χωριού, καμιά ἑκατοστή μέτρα μακριά ἀπό τίς σκηνές τών γύφτων. Εἶχε ἀρχίσει νά σκοτεινιάζει και ἄφησαν ἐκεῖ μιά γριά τσιγγάνα νά παρακολουθῆ τό ψήσιμο τών αρνιών ἀλλά περισσότερο γιά φύλακα.

Τό γλέντι τώρα κάτω στό τσαντήρια ἄναψε πῖο πολύ και οί τσιγγάνες χόρευαν καρσιλαμά παρακολουθώντας τό εύθυμο τραγούδι μιᾶς λιγερόκορμης τσιγγάνας πού στό χέρια της στραφτοκοποῦσε ἕνα μικρό ντέφι. Πολλοί ἀπ'τό χωριό κατέβηκαν ἀπό περιέργεια στήν ἀπουλιάνα και μαζί μ'αὐτούς κατέβηκε και μιά παρέα ἀπό 5-6 ψαράδες λαδιαβήτες, ἄνδρες ἡλιοψημένοι και με μπόι ἴσα με ἐκεῖ ἀπάνω. Παρακολουθοῦσαν και αὐτοί τόν χορό τών γύφτων ἀλλά ή κνῖσσα⁴ τών μισοψημένων αρνιών ἄρχισε νά κατεβαίνη προς τό μέρος πού ἐστέκοντο. Τό ἀπόις τήν ἔφερεν και τήν ἔχωνε μέσ'τὰ ρουθούνια τους.

Ήταν ξελιγωμένοι ἀπ'τή νηστεία τής μακριᾶς Σαρακοστῆς και ὁ πειρασμός ἦταν μεγάλος. Πρῶτος ὁ Χαλμῆς, ἕνα γερό παλικάρι πού τόν εἶχε ξελιγώσει περισσότερο ή κνῖσσα, ἐστράφη προς τήν παρέα. Βρέ παιδιὰ δέν ἀντέχω ἄλλο, πρέπει κάτι νά κάνωμε νά φᾶμε και μεῖς λίγο ἀρνί.

Άμαρτία είναι νά τὰ φαν'όλα οί γύφτοι. Και με λίγα λόγια τούς ἐξήγησε τό σχέδιό του πού με τήν ἐκτελεσί του θά ἔτρωγαν και αὐτοί τήν βραδιά ἐκείνη ψητό ἀρνί και ὅσο γιά κρασί, ὅλα τὰ βαρέλια στό σπίτια των ἦταν γεμάτα.

Συνιστώντας στήν παρέα του νά κάνουν δῆθεν ὅτι μαλώνουν, νά φωνάζουν και νά κάνουν θόρυβο, αὐτός τράβηξε προς τό φοῦρνο πού ή γριά γύφτισσα ἐκεῖ φύλαγε τ'αρνιά και πού μόλις τόν εἶδε τόν ρώτησε

τί σιαματάς μεγάλος γίνεται κάτω στό τσαντήρια.

Άδιάφορα ὁ Χαλμῆς τήν ἀπάντησε, κάτι ἔπαθε ή ἀρκούδα ή λύθηκε ή κάτι πήρε στό λαιμό και ὅλοι είναι πάνω της πεσμένοι νά τήν σώσουν. Άμάν κουζούμ⁵ χαθήκαμε ἄν μᾶς χαθῆ ή Μαριορή, και τῶβαλε στό πόδια ὅσο μπορούσε νά φθάση πῖο γρήγορα στό τσαντήρια. Αὐτό περίμενε ὁ Χαλμῆς, ἄνοιξε τό φοῦρνο και πήρε τό πρῶτο ἀρνί μαζί με τό ταψί κρατώντας το με τίς ἄκρες του ζωνarioῦ του γιά νά μή καοῦν τὰ χέρια του, ἐξηφανίσθη μέσα στό στενοσόκκακα του χωριού. Η παρέα του εἶδε κι ἔπαθε ὡς πού νά τόν βρῆ στό σπίτι τής χοντρῆς ἐξηντάχρονης Ζαχάρως πού ἦταν φημισμένη γιά τήν λαιμαργία της. Έπηκολούθησε γλέντι τρικουβερτο, ἐνῶ κάτω ἐκεῖ στό τσαντήρια φωνές και πατιρντί⁷ μεγάλο. Πῆγαν οί γύφτοι στό Καρακόλι (ἀστυνομικός σταθμός) και διαμαρτυρήθηκαν γιά τήν κλοπή του ἀρنيου, ἀλλά ὁ Τσιαούς Έφέντης (ὁ ἀστυνόμος), και οί Ζαπτιέδες (χωροφύλακες) τῶβαλαν στό γέλια γιατί θυμήθηκαν μιά παλιά ἱστορία του Ναστραντίν Χότζα⁸.



Τσιγγάνοι γιορτάζουν το Εντερλέζι.

Έξικ ὀλοσούνη⁹, εἶπαν και οί γύφτοι γιά τόν χατά¹⁰ πού ἔπαθαν και συνέχισαν τό γλέντι ξεκοκκαλίζοντας τὰ δύο ἄρνια.

Τήν ἄλλη ἡμέρα ξεχύθηκαν στους μαχαλάδες του χωριού μαζεύοντας μπακίρια¹¹, τετζερέδες¹², καζάνια και ταψιά γιά νά τὰ γανώσουν¹³. Γιά τήν ἀξία του γανώματος ἦσαν πολύ συγκαταβατικοί, ὅτι τούς ἔδιδαν οί χωριανοί αὐτοί ἔστεργαν και τοῦτο κατά σύστασιν του γέρου γύφτου ἀρχηγού των πού εἶχε και αὐτός τό σχέδιό του καταστρώσει, ὅπως ὁ Λαδιαβίτης Χαλμῆς γιά νά τούς φάη τ'ἀρνί.

Τήν ἐπαύριο μόλις ξημέρωσε ἐκπληκτοί οί χωριανοί κοίταζαν τήν ἀπουλιάνα πού ἦτο ἔρημος. Τὰ τσαντήρια τών γύφτων εἶχαν ἐξαφανισθῆ και μαζί μ'αὐτὰ ὅλοι οί γύφτοι, τὰ γαϊδουράκια και ή ἀρκούδα. Λίγο >>

» ἀργότερα ή ἔκπληξις των μετεβλήθη σέ ἀγωνία, εἶχαν μάθει πώς τὰ μεσάνυχτα οἱ γυφτοί ἔφυγαν πρὸς ἄγνωστον κατεύθυνσιν, κουβαλώντας μαζί τους τὰ ταψιά καὶ τοὺς τετζερέδες τοῦ χωριοῦ. Τὸ ξημέρωμα τοὺς βρῆκε στό Μονοδέντρι, τὸ μεσημέρι εἶχαν φθάσει στήν Πλανά κι' ἀπὸ κεῖ χάθηκαν τραβώντας πρὸς τὰ Κονιαροχώρια 14. Μὲ τή σειρά τους τώρα οἱ χωριανοὶ παρουσιάσθηκαν στό καρακόλι νά καταγγείλουν γιά τήν κλοπή τῶν μπακιριῶν τους ἀπὸ τοὺς ἔξαφανισθέντας γύφτους.

Ὁ Τσιαοὺς Ἐφέντης μ' ἐνδιαφέρον ἄρχισε νά τοὺς ἀκούη ἀλλά δέν κρατήθηκε, τοῦ ἔξφυγαν κάτι τρανταχτά γέλια «**Ἄφερίμ 15 Ἐρσελίδες 16 πολὺ χουρβαντάδες 17 εἴστε, τὸ ἀρνὶ πολὺ ἀκριβὰ τὸ πληρώσατε**» καὶ τοὺς συνέστησε νά μάθουν κατὰ ποῦ πῆγαν γιὰ τὴν ἐποχὴ ἐκείνη δέν ὑπῆρχε οὔτε τηλέγραφος οὔτε τηλέφωνα καὶ οὔτε ταχυδρομεῖα.

Χωρὶς νά ποῦν ἄλλη κουβέντα οἱ χωριανοὶ ἔφυγαν σεκλετισμένοι 18 ἀπὸ τὸ καρακόλι.

Τὸ δειλινὸ ή γριά Ζαχάρω πηγαίνοντας ν' ἀνάψη τὸ κανδήλι σ' ἕνα παρακκλήσι, βρέθηκε μπροστὰ τῆς ὁ Χαλμῆς, μόλις τὸν εἶδε ἔγινε θηρίο.

Νά σέ φάη ή ζούρα 19 νά σέ φάη νταλακιάρ 20 Χαλμῆ, γιά ἕνα κουψίδ' ἀρνὶ πού ἔφαγα ἔχασα τοῦ κινούργιου τοῦ ταψίμ'. Ἔσκυψε τὸ κεφάλι ὁ Χαλμῆς καὶ πῆρε δρόμο γιὰ τὸν προικιάρικο νταβά τῆς πού τῆς τὸν πῆραν οἱ γυφτοί.

Μῆτσος Ι. Τερτιλίνης

Ἐρσελίδες = κάτοικοι τῆς Ἱερισσοῦ

Ἐρσελι, ἀπεκάλουν οἱ Τούρκοι τὴν Ἱερισσόν».

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1 Οἱ Λαδιαβίτες ἦταν μια σαφῆς πληθυσμιακὴ ομάδα τῆς παλαιᾶς Ἱερισσοῦ που προέρχονταν ἀπὸ τὸ χωριὸ τῆς Αλαδιάβας στή περιοχή τῆς Κομίτσας καὶ ενσωματώθηκαν στον πολεοδομικὸ ιστὸ τῆς Ἱερισσοῦ ως ἰδιαίτερη συνοικία γύρω στο 1700. Περισσότερα στο «Χρήστος Μ. Καραστέργιος, Αλαδιάβα το ξεχασμένο χωριό, περιοδ. Κύτταρο Ἱερισσοῦ, τ. 6/2011, σ.1.

2 Ο Δημήτριος Ι. Τερτιλίνης, γεννηθεὶς τὸ 1900, ἔγραψε τὸ ἀρθρο αὐτὸ σε ηλικία 66 χρονῶν.

3 Απουλιάνα εἶναι η ανοιχτὴ πλατεία. Πιθανότατα ἀναφέρεται στή πλατεία του σημερινοῦ Α' δημοτικοῦ σχολείου, τῆς μετέπειτα πλατεία Κουντουριώτῆς πρὸς τὴν Ἑλληνα ναυάρχου που στις 2 Νοεμβρίου του 1912 ἀπελευθέρωσε με τὸ θωρηκτὸ Αβέρωφ καὶ ἐνέταξε στήν ἐλληνικὴ επικράτεια τὴν Ἱερισσοῦ καὶ τὸ Ἅγιον Ὄρος.

4 Η τσίκνα, η μυρουδιά των ψημένων κρεάτων.

5 Η βραδινὴ δροσιά.

6 Τουρ., Αμάν παιδί μου.

7 Φασαρία.

8 Ο Ναστροντίν Χότζας ἦταν δημοφιλὴς κεντρικὸς ἥρωας μύθων, παροιμιῶν καὶ ἀνεκδότων, στήν Οθωμανικὴ αυτοκρατορία καὶ στήν Ανατολή.

9 Στὰ τουρκικά: να μας λείπει!

10 Σε ἐλεύθερη μετάφραση ἀπὸ τὰ τουρκικά: ζήμιά.

11 Τα χάλκινα σκεύη. Μπακιρί, τουρκ. bakir, εἶναι ὁ χαλκός.

12 Χάλκινες χύτρες, κατσαρόλες.

13 γανῶν (= επικαλύπτω χάλκινο σκεῦος με κασσίτερο γιὰ νὰ το προφυλάξω ἀπὸ τὴν οξειδωσὴ), προέρχεται ἀπὸ τὸ ρῆμα τῆς ἀρχαίας γανῶν, -ώ (= γυαλίζω, στιλπνῶν, επικασσιτερώνω). Γάνα ονομάζεται η συνήθως πρᾶσινωπὴ σκουριά που επικαλύπτει τὰ σκεύη που δὲν ἔχουν γανωθεῖ, γαλβανιστεῖ.

14 Πιθανότατα ἐννοεῖ τὰ μουσουλμανικὰ χωριά τῆς Καλαμαριάς.

15 Ἀφερίμ, τουρ. Εὐγε, μπράβο.

16 Ἐρσε, ονόμαζαν τὴν Ἱερισσοῦ οἱ Τούρκοι.

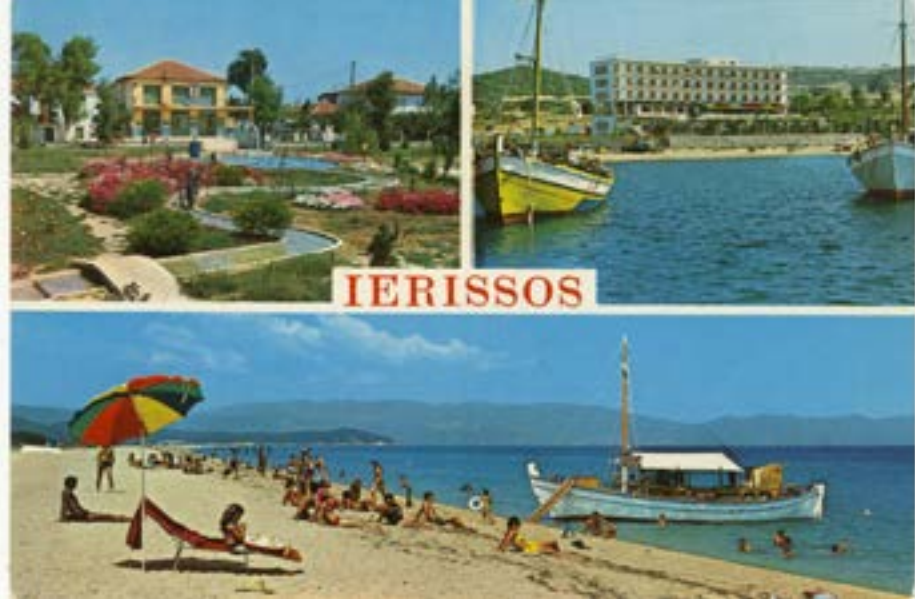
17 Γενναϊδώροι.

18 Τουρκικά: στεναχωρημένους, θλιμένους.

19 Το μαράζι.

20 Αὐτὸς που τρώει μέχρι νὰ πρηστῆ ἀπὸ τὸ φαγητό. ■

Καρτ ποστάλ τῆς Ἱερισσοῦ, ἀρχὲς δεκαετίας τοῦ '70 [Ἀρχειο Κυττάρου]



ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ ΤΟΥ 1958

Μια γλαφυρὴ περιγραφή τῆς Ἱερισσοῦ

Στο φύλλο τῆς Κυριακάτικῆς ἐφημερίδας «Φωνὴ τῆς Χαλκιδικῆς» στις 10 Αυγούστου του 1958, σ.2, βρίσκουμε μια γλαφυρὴ ὅσο καὶ νοσταλγικὴ γιὰ τους μεγαλύτερους περιγραφή τῆς Ἱερισσοῦ.

«ΜΙΑ ΜΑΤΙΑ ΣΤΗΝ ΙΕΡΙΣΣΟ

Στόν μυχὸ τοῦ ὁμώνυμου κόλπου κτισμένη ή μετασεισμικὴ καινούργια κωμόπολη τῆς Ἱερισσοῦ ἔχει μιὰν ἀσυνήθιστη ἀνεση γιά χωριό.

Ἄνάρια ἀνάρια τὰ μονόροφα ἀντισεισμικὰ σπιτάκια τῆς, με ὁμοιο ρυθμό, με ἴδια καθένα περιοχή, με τὴν ἀπαραίτητη κληματαριά του, τώρα τὸ καλοκαίρι τοῦλάχιστο, δίνουν τὴν ἐντύπωση τῆς χαριτωμένης βιλίτσας πού ξεκουράζει τὸν ἔνοικο.

Δρόμοι μακρεῖς πού διανύοντάς τους σέ κουράζουν κάπως καὶ θυμίζουν τὸν ποδαρόδρομο τῆς πόλης.

Μὰ κείνο πού δίνει τὴ μεγαλύτερη χάρη στήν Ἱερισσοῦ, εἶναι ή παραλία τῆς. Ἐνας εὐρὺς ὀρίζοντας, ξεκουράζει καὶ πλανεύει τὸ μάτι πέρα στή θάλασσα, πού στό βάθος τοῦ γαλάζιου φόντου, διαγράφονται τὰ βουνὰ τῆς Καβάλας καὶ τῆς Θάσου. Μιά ἀμμουδιά ἀπέραντη καὶ πεντακάθαρη πού δέν τὴν βρίσκεις σέ κανένα παραλιακὸ χωριὸ τῆς Χαλ/κῆς, τὴν κάνει μιὰ ἀπὸ τὶς πιὸ πρόσχαρες πλάζ. Κόσμος πολὺς κάθε μέρα περαστικὸς ὁρμώμενος ἀπὸ τὰ πέρατα, τραβάει νά γνωρίση τὴν κιβωτὸ τῶν Βυζαντινῶν κειμηλιῶν μας, τὸ Ἅγιον Ὄρος, καὶ κόσμος ξένος παραμένει στήν κωμόπολη γιά τὴν ὁμορφὴ θάλασσά τῆς. Καὶ προϊωνίζεται λαμπρὸ τὸ μέλλον τῆς Ἱερισσοῦ ἂν τακτοποιηθοῦν μερικὲς ἑλλείψεις κατανοητές ἀπ' ὅλους.

Νά δεντροφυτευθῆ ὁ παραλιακὸς χῶρος, νά χτιστοῦν παραθαλάσσια κέντρα με ρυθμό, νά γίνη ή κοινοτικὴ ἀγορά, νά φύγουν οἱ ἄθλιες καὶ ὅπως ὅπως χτισμένες παράγκες τῆς λεγόμενης ἀγορᾶς καὶ νά εὐπρεπισθοῦν οἱ διάφορες πλατεῖες.

Ἡ ἑλλειψη τροφίμων καὶ μάλιστα τῶν φρούτων πρέπει ἀπαραίτητα νά ἀντιμετωπισθῆ κι' αὐτὴ.

Καὶ γιά νά κλείσουμε τὴ σύντομη ἐπισκόπησή μας στήν Ἱερισσοῦ, θεωροῦμε ἀπαραίτητο νά τονίσουμε δυὸ ἀκόμα πλεονεκτήματα πού τραβοῦν τὸν ξένο καὶ τὴν καθιστοῦν εὐχάριστο θέρετρο. Τὸ νερὸ τῆς ἕνα¹. Ὅχι βέβαια γιά τὴ δροσερότητά του ἀλλά γιά τὶς πεπτικές του ιδιότητες. Πίνοντάς το ἐκτὸς ἀπὸ τὴν ὄρεξη αἰσθάνεται κανεὶς μιὰ διαρκῆ στομαχικὴ εὐεξία. Δέν εἶναι ὑπερβολὴ ἂν χαρακτηρισθῆ φάρμακο πού γιὰ τρεῖς πᾶσαν νόσον. Καὶ δεῦτερο, τὸ

φιλόξενο καὶ πρόσχαρο τῶν κατοίκων τῆς. Ἄντρες καὶ γυναῖκες βλέπουν καὶ δείχνουν τὴν μιὰ μόνο πλευρὰ τῆς ζωῆς, τὴ χαρούμενη καὶ αἰσιόδοξη. Λές καὶ δέν τοὺς βασανίζουν ἔννοιες τοῦ σπιτιοῦ κι ἄς περνᾶ ή Ἱερισσοῦ οἰκονομικὴ κρίση.

Γι' αὐτὸ ὅποιος παραθεριστῆς προτιμᾶει θάλασσα ἄς κάνη μιὰ ἐπίσκεψη καὶ στήν Ἱερισσοῦ. Θὰ δοκιμάση πολλὰ εὐχάριστα συναισθήματα. ΜΠ».

Θα σταθῶ λίγο στή περιγραφή των μικρῶν ἀλλὰ ὁμορφων σπιτιῶν τῆς μετασεισμικῆς Ἱερισσοῦ.

Σχεδιάστηκαν ὅπως καὶ τὸ ρυμοτομικὸ σχέδιο τῆς καινούργιας κωμόπολης σύμφωνα με τὰ πορίσματα των CIAM². Στὴν ομάδα συμμετείχε ὁ διεθνὸς φήμης καὶ πρωτοπόρος ἀρχιτέκτονας καὶ πολεοδόμος, καθηγητῆς του ΕΜΠ Ἰωάννης Δεσποτόπουλος. Τα στίτια σχεδιάστηκαν με τὴν ἐννοια τῆς κηπούπολης σε ἕνα μοντέρνο ρυμοτομικὸ σχέδιο που κυριαρχοῦσε τὸ πράσινο. Ὅπως περιγράφει καὶ τὸ παραπάνω ἀρθρο, εἶχαν τὸ δικὸ τους ὕφος καὶ χαρακτήρα. Δυστυχῶς, η σημερινὴ Ἱερισσοῦ δε κράτησε κάποια ἐννιαία ἀρχιτεκτονικὰ χαρακτηριστικά. Μποροῦμε νὰ πούμε ὅτι εἶναι υποβαθμισμένη ἀρχιτεκτονικὰ καὶ τὴν ἀρνητικὴ φυσιογνωμία των περισσότερων σπιτιῶν τὴν μετριάζουν κάπως οἱ ευμεγέθεις πράσινοι ανοικτοὶ χῶροι του οικισμού, η διέξοδος που τῆς χαρίζει η μοναδικὴ παραλία καὶ ὁ ὀρίζοντας τῆς θάλασσας. Ἴσως εἶναι καιρὸς ὁ δήμος Αριστοτέλη σε συνεργασία με μιὰ ἀρχιτεκτονικὴ ἐπιτροπὴ νὰ προτείνει κάποια ἰδιαίτερα ἐξωτερικὰ ἀρχιτεκτονικὰ χαρακτηριστικά που μποροῦν νὰ ἀκολουθήσουν ἀπὸ ἐδῶ καὶ πέρα οἱ οικίες τῆς κωμόπολης ὥστε σταδιακὰ με τὰ χρόνια, νὰ ἀλλάξει η παρούσα μορφολογικὴ κατάσταση των σπιτιῶν καὶ νὰ ἀποκτήσει ὁ οικισμὸς ἕνα ἰδιαίτερο, ὁμορφο δικὸ του ἀρχιτεκτονικὸ ὕφος.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1 Η ὕδρευση τῆς τότε Ἱερισσοῦ γινόταν ἀπὸ πηγὴ στήν περιοχή «Γελαδόσπιτα». Το ιαματικὸ αὐτὸ νερὸ δὲν ἐπαρκοῦσε στή συνέχεια γιὰ τὶς ἀνάγκες τῆς σημερινῆς Ἱερισσοῦ καὶ ἀντικαταστάθηκε ἀπὸ τὴν πηγὴ του «Κρουονερίου».

2 Congres International d' Architecture Moderne. ■

Το θέατρο στην Ιερισσό ξεπηδά μέσα από τις παράγκες του σεισμόπληκτου οικισμού.

Λίγους μήνες μετά τον καταστροφικό σεισμό του 1932 η νεολαία της Ιερισσού βρήκε τη δύναμη και ανέβασε ένα από τα σημαντικότερα θεατρικά έργα της εποχής: την «Γκόλφω» του Σπυρίδωνος Περεισιάδη. Για τη θεατρική αυτή παράσταση μας μίλησε στο 5ο τεύχος του περιοδικού μας ο Δ. Χρυσούλης στο άρθρο του «**Το θέατρο στην Ιερισσό**».

Πιο κάτω θα δούμε πώς περιγράφει τη θεατρική αυτή παράσταση ο τύπος της εποχής και συγκεκριμένα η εφημερίδα «ΦΩΣ» της Μακεδονίας στις 20 Ιουλίου του 1933. Μοναδικό ντοκουμέντο αυτής της παράστασης αποτελεί η καλλιτεχνική φωτογραφία με το θεατρικό στήσιμο που τράβηξε ο Σίδνεϊ

Λοκ Νάκιβελ· ο ανθρωπιστής Άγγλος που εγκαταστάθηκε μόνιμα, με την Αυστραλή σύζυγό του Τζόις, στην Ουρανούπολη. Η κα. Τζόις την χάρισε την δεκαετία του 1950 στη Ρούλα Σακελλαρίου που εμφανίζεται σε αυτήν κάτω δεξιά ως μικρό κορίτσι, και στο περιοδικό «Κύτταρο» την έδωσε η αδελφή της κα Μαρίκα Σακελλαρίου.

Η παράσταση διοργανώθηκε από τον σύλλογο «**Ενωσις Ελληνίδων Ιερισσού η Ζωοδόχος Πηγή**». Ο σύλλογος αυτός ιδρύθηκε στις 30 Μαΐου του 1918 με πρώτη πρόεδρο την Όλγα Αβραμίδου.

«Ο ΦΟΙΝΙΖ ΑΠΟ ΤΗΝ ΤΕΦΡΑΝ

ΜΙΑ ΠΑΡΑΣΤΑΣΙΣ

ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΕΛΛΗΝΙΔΩΝ

ΕΙΣ ΤΗΝ ΙΕΡΙΣΣΟΝ

ΙΕΡΙΣΣΟΣ: Ίούλιος. - Πετάχθηκε μακριά το νεκρικό κάλυμμα, αναζωογονήθηκε, ανασυγκροτήθη, έπρωτοπόρησε και έλαμψε θριαμβευτικά ό από δεκαετίας σέ μαρασμό εύρισκόμενος σύλλογος τών έλληνίδων Ιερισσού ή «**Ζωοδόχος Πηγή**» στήν προχθεσινή παράστασι τής «**Γκόλφως**» πού έδωκε γιά τήν ύλική και ήθική συνάμα ένίσχυση στή μεγάλη αίθουσα τού καινούργιου μας άντισεισμικού σχολείου.

Ή κοινωνία τής Ιερισσού ξετίμησε μεγάλως τήν φιλότιμο δράση τού σωματείου αυτού και έπλημμύρισε κυριολεκτικά τās αίθούσας και τόν έξω χώρο τού σχολείου. Άλλά και ίκανοποίησε θαυμάσια τās έλπίδας τής. Γιά πρώτη φορά κορίτσια και παιδιά πού γεννήθηκαν και έζυμώθηκαν στό χωριό απέδωκαν έκτακτα τó καθένα τόν ρόλο του στήν παράστασι και τήν συνολική έπιτυχία τού έργου. Άρμονικό και ρυθμικό παρουσιάζετο τó κάθετι στό βλέμμα τού θεατή πού έμπαινε μέσα.



Ιούλιος 1933, Ο θίασος της "Γκόλφω" επί σκηνής, φωτογραφία του Σ. Λοκ Νάκιβελ [αρχείο της Μαρίκας Σακελλαρίου]

Ή ώραία σκηνή με τὰ φυσικά τοπεΐα, ή τακτική πού έτειρείτο, ή άσκηνη εργασία όλων άφηνε τές καλύτερες έντυπώσεις σ' όλους πού παρακολουθούσαν τó έργον και συνεπέραναν όλοι πραγματικά πώς ό σύλλογος αυτός θα προοδεύση πιά, θα βαδίζη στήν έκτέλεσι τού ύψηλου του σκοπού, θα εργασθη άνώτερα προοδευτικά και συγχρονισμένα. Είναι ή πρώτη φορά πού ό μαραμένος αυτός

σύλλογος παίρνει σάρκας και όστᾶ και έμφανίζεται θριαμβευτικά και ύπερήφανα στήν κοινωνία μας.

Όλα τὰ μέλη πού τόν άποτελοϋν και πρό πάντων τó διοικητικό συμβούλιο πού έβαλε μιά καλή άρχη και έβάδισε γοργά έχουν ύποχρέωσι νά μη ανακόψουν τó δρόμον των και νά φροντίσουν με κάθε τρόπο, ρίχνοντας μακριά κάθε φιλοτιμία, γιά >>



άκανθος
CAFE PATISSERIE

ΜΠΑΛΑΜΠΑΤΣ (ΚΡΕΜΜΥΔΙΑ ΜΕ Τ'ΑΥΓΑ)

Κείμενο : **ΜΑΡΙΑ ΛΑΓΟΝΤΖΟΥ**

Τους εαρινούς μήνες οι μπαχτσέδες της Ιερισσού είναι γεμάτοι με λαχανικά και φρέσκα κρεμμυδάκια, που αποτελούν απαραίτητο γευστικό συμπλήρωμα σε σαλάτες, φρικασέ, λαδερά λαχανικά και αλμυρές πίτες.

Σε προηγούμενο τεύχος είχαμε δει το κρεμμυδάκι ως βασικό συστατικό στην παραδοσιακή, χαρακτηριστική συνταγή των Ιερισσιωτών, μαζί με ορκίни.

Σήμερα θα το δούμε σε ακόμα μια αγαπημένη, απλή, αλλά λαχταριστή συνταγή, με αυγά:

» την απόδοσι καλών αποτελεσμάτων, να σηκωθούν ψηλότερα, γιατί έτσι θα τιμηθῆ περισσότερο και θα ξευψώση τὸ σωματεῖον.

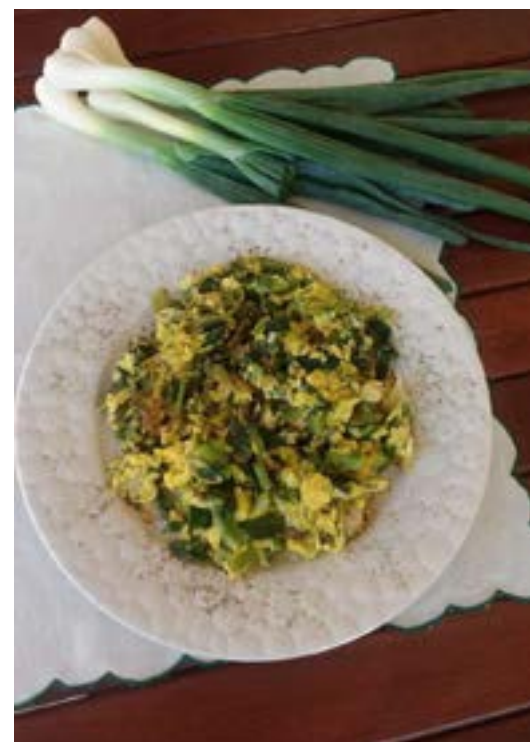
Καὶ τώρα ἄς συγχαρώμεν καὶ ἀπὸ τῆς στήλης ταύτης ὄλους πού συνέντρεξαν στή προχθεσινῆ θεατρικῆ παράστασι καὶ κατὰ πρῶτον τὸν ὄργανωτὴν κ. Βασ. Τσιριγώτην, τούτς σκηνοθέτας κ. κ. Παν. Χαραλαμπίδην καὶ Ἰω. Μπότταν. Τὸν κ. Δρακόπουλον τηλεγραφετήν που ἐπικάιρα καὶ ἐμπνευσμένα ὠμίλησε κατὰ πρῶτον γενικὰ περὶ τοῦ συλλόγου καὶ εἰδικὰ διὰ τὴν ἐξέλιξι τοῦ θεάτρου, τὸ διοικητικὸν συμβούλιον τοῦ ἄνω συλλόγου ἐκ τῶν Ὀλγας Εὐσταθίου (προέδρου), Κατίνας Ἀναγνώστου (γραμματέως), Μαρίας Κουτσογιώργη (ταμίου) καὶ τῶν μελῶν Ε. Δάνη, Ρ. Ἀποστολίδου καὶ Β. Τζιτζιου καὶ τὰ πρόσωπα τοῦ δράματος Ρ. Μπότα, Μ. Μπότα, Ἄ. Τζιτζιου, Μ. Μητροπούλου, Αἰκ. Βαγιονᾶ, Ἄ. Κουτσογιώργη, Ἰ. Τριριγώτη, Γ. Παπαζαρία, Χ. Μητσάκα, Ἄ. Ἀποστολίδου, Ν. Καφετζῆ, Σ. Καστερά, Ἄ. Βλαχοπούλου, Ἰ. Τερτυλίνη, Ν. Τσιότσιου καὶ Β. Πασχαλίδου. ΝΙΚΟΣ ΠΑΠΠΑΣ²»

Ο θεατρικός αυτός θίασος συνέχισε να δίνει παραστάσεις και τα επόμενα χρόνια. Η συμβολή του ήταν μεγάλη την εποχή της Κατοχής 1941-1945. Εμφύχωνε με τις παραστάσεις του τους κατοίκους της ΒΑ Χαλκιδικής και βοηθούσε οικονομικά την αντίσταση με τους ακάματους διοργανωτές Ιωάννη Τσιριγώτη και Αργυρή Κουτσογιώργη. Σε μια παράσταση που δόθηκε μπροστά στους Βούλγαρους και Γερμανούς κατακτητές, της συμβολικής για την εποχή «Σκλάβας» του Περεισιάδη, ο νεαρός τότε Δημήτριος Χασάπης φώναξε με περίσσιο θάρρος «λευτεριά ή θάνατος έσκουζε το καριοφίλ»!

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Εννοεί αγόρια.

2. Ο Νικόλαος Πάππας ήταν ο συμβολαιογράφος από την Ιερισσό. ■



Υλικά:

- Ένα ματσάκι φρέσκα κρεμμυδάκια
- 4 αυγά
- Αλάτι και πιπέρι, λάδι

Εκτέλεση:

Πλένουμε προσεκτικά και κόβουμε τα κρεμμυδάκια σε χοντρά κομμάτια (περίπου μισό δάκτυλο).

Τα αχνίζουμε προσεκτικά, ανακατεύοντας συχνά, μόνο με το νερό τους, μέχρι να μαραθούν.

Προσθέτουμε λάδι και τσιγαρίζουμε λιγάκι και αμέσως μετά προσθέτουμε τα αυγά χτυπημένα, μαζί με το αλατοπίπερο.

Ροδίζουμε το μπαλαμπάτς, ανάλογα με τις προτιμήσεις μας, και σερβίρουμε...

Διατροφική αξία:

Το αυγό είναι γνωστό για την περιεκτικότητά του σε πρωτεΐνες υψηλής βιολογικής αξίας, βιταμίνες και μέταλλα. Την υψηλή του περιεκτικότητα σε χοληστερόλη την εξισορροπεί το κρεμμύδι που συμβάλλει στη μείωση της χοληστερόλης και της αρτηριακής πίεσης. Εξάλλου το κρεμμύδι συμβάλλει στην υγεία των οστών και του δέρματος, διεγείρει την κυκλοφορία του αίματος, συμβάλλει στην γαστρεντερική υγεία, μειώνει το σάκχαρο.

Διαθρεπτική ανάλυση

- Θερμίδες: αρκετές
- Πρωτεϊνική αξία: υψηλή
- Φυτικές ίνες: άφθονες
- Ευφραντικές ιδιότητες: ανυπολόγιστες...■

Optika
ΚΟΥΤΣΟΥΠΗΣ
Β. ΓΕΩΡΓΙΟΣ

ΟΠΤΙΚΑ • ΦΑΚΟΪ ΕΠΑΦΗΣ
• ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΟΠΤΟΜΕΤΡΙΑΣ
• ΓΥΑΛΙΑ ΗΛΙΟΥ

ΤΗΛ: 23770 22043
ΡΗΣΙΟΤΕΛΟΥΣ 2, ΙΕΡΙΣΣΟΣ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ

Έπιηλο - Κουζίνα - Μηάνιο

Mpanfis
Δικιακές Εξελιγμένες

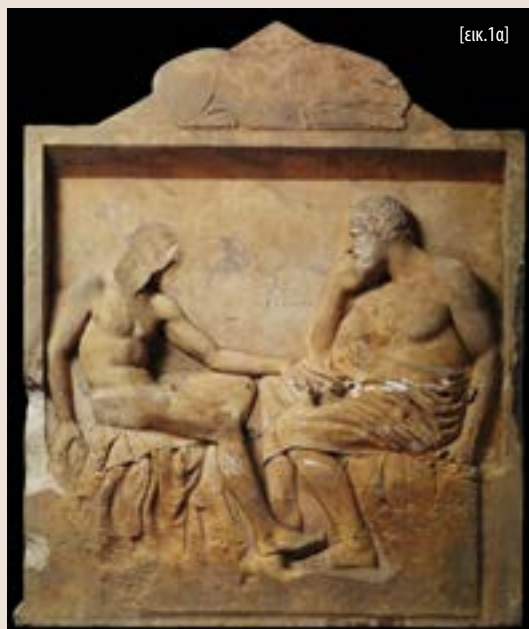
Like facebook.com/mpanfis.home

Αριστοτέλους 6 - Ιερισσός / Τηλ: 23770 23200 / mpanfis.home@gmail.com

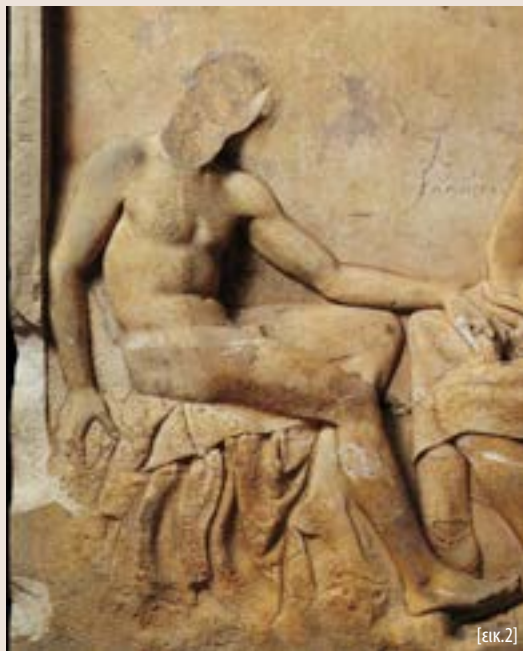
ΤΟ ΣΗΜΑ ΤΟΥ ΑΓΗΝΟΡΟΣ

Κείμενο : ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΧΡΥΣΟΥΛΗΣ

Αναμφίβολα τα μαρμάρινα γλυπτά αποτελούν τα πλέον αγαπημένα δείγματα της αρχαίας τέχνης, που προκαλούν τον θαυμασμό και το δέος των σύγχρονων ανθρώπων, με την αριστοτεχνική απόδοση των πλαστικών μορφών τους και



[εικ.1α]



[εικ.2]

Αποτελεί ένα σπάνιο δείγμα μνημειακής στήλης ιωνικής τέχνης των κλασικών χρόνων στη Μακεδονία. Χρονολογείται γύρω στα 400 π.Χ. και είναι κατασκευασμένη από μάρμαρο Θάσου (εικ.1α). Στην ανάγλυφη εικόνα αναπτύσσονται με άνεση δυο μορφές καθισμένες σε βράχο: αριστερά ένας γυμνός έφηβος ο Αγήνορας, πιθανότατα ο νεκρός (εικ.2), απέναντι από μία μορφή ηλικιωμένου άνδρα του Αγλωνίκη (εικ.3). Στο ελεύθερο αέτωμα της επίστεψης και σε πολύ χαμηλό ανάγλυφο αποδίδεται η μορφή ενός λιονταριού, επιβλητικού φύλακα του τάφου, ξαπλωμένου προς τα δεξιά (εικ.4).

της αρμονίας που τα διέπει. Εξυμνήθηκαν ανά τους αιώνες από λογοτέχνες, ποιητές και διανοούμενους, όλου του κόσμου, αφήνοντας σε όλους εμάς τους νεοέλληνες μια μοναδική παρακαταθήκη.

Ένα τέτοιο μοναδικό έργο της κλασικής γλυπτικής είναι και η επιτύμβια στήλη που βρέθηκε στις αρχές της δεκαετίας του ενενήντα στην Ιερισσό



[εικ.1β]

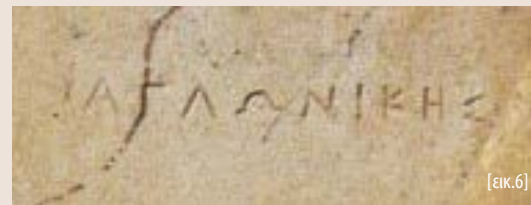
στον χώρο του αρχαίου νεκροταφείου, και εκτίθεται μόνιμα στο αρχαιολογικό μουσείο Θεσσαλονίκης (εικ.1β).



[εικ.5]

Η στήλη θα πρέπει να στόλιζε τον τάφο του νεαρού Αγήνορα, μια και το όνομά του είναι χαραγμένο στο αριστερό πλαίσιο της και δίπλα στην μορφή του νεαρού άνδρα (εικ.5). Η σχέση που διέπει τα δύο πρόσωπα του ανάγλυφου παραμένει αινιγματική, αν και πιθανότατα αποδίδεται αριστοτεχνικά μία σκηνή ύστατου αποχαιρετισμού μεταξύ πατέρα και

γιου. Ο λέοντας που στέκεται αιώνιος φρουρός του τάφου συνδέει την οικογένεια του νεκρού με μία από τις πλέον επιφανείς οικογένειες της αρχαίας Ακάνθου μιας και το λιοντάρι αποτελεί ένα από τα εμβλήματα της πόλεως κατά τους αρχαϊκούς και κλασικούς χρόνους.



[εικ.6]

Το μέγεθος και ο μνημειακός χαρακτήρας της στήλης, επιτρέπουν να υποθέσουμε πως ο νεκρός ήταν κάποια εξέχουσα προσωπικότητα της τοπικής κοινωνίας. Η παραγγελία και εκτέλεση ενός τέτοιου μνημειακού έργου είναι αντάξιο της φήμης, του πλούτου και της ισχύος που συγκέντρωναν οι Ακάνθιοι κατά την κλασική περίοδο.



[εικ.3]

Τέτοιας ποιότητας ευρήματα όπως αυτό της στήλης του Αγήνορα αναβαθμίζουν τον αρχαιολογικό χώρο της Ακάνθου μεταξύ των σπουδαιότερων του ελλαδικού χώρου, κάνοντας επίκαιρη την συζήτηση για μία μόνιμη έκθεση ευρημάτων από την αρχαία Άκανθο στην Ιερισσό.

Βιβλιογραφία:

Ε. Τρακασπούλου Σαλακίδου, Αρχαία Άκανθος Πτυχές της Ιστορίας με βάση τα αρχαιολογικά ευρήματα, 93-137. Ανδρικά Χρονικά 29, Άνδρος και Χαλκιδική πρακτικά συμποσίου 23/Αυγ./1997. Άνδρος 1998.

Ι. Βοκοτοπούλου, Οδηγός αρχαιολογικού μουσείου Θεσ/νίκης, 1996, 24-5.

Αρ. Δελτίο 46, Β2 Χρον. (1991) 290, πίν. 111γ.■



[εικ.4]



- Ποδήλατα • Επισκευές ποδηλάτων • Κλειδιά
- Ηλεκτρ/γικό υλικό • Σιδηρικά • Χρώματα • Υδραυλικά
- Τροφές πτηνών

Βαρσαμής Νικόλαος

Ιερισσός Χαλκιδικής
Τηλ./Fax: 23770 22876, Κιν.: 6972 506691



ΤΖΙΜΟΥΡΤΟΣ Ν.ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ
ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ

(παραπλεύρως DAM cafe)
63075 Ιερισσός

ΤΗΛ: 23770 21114
ΚΙΝ: 6945 295 183

e-mail: TzimourtosV@gmail.com



ΓΕΩΠΟΝΙΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ
Γεωργικά Εφόδια - Είδη Κήπου
ΦΥΤΩΡΙΟ

Ανδρόνη Τάνια
Γεωπόνος Α.Π.Θ.

Τηλ.: 23770 22003
Κιν.: 6974 879666
www.gewponiki-ypostiriksi.gr
e-mail: info@gewponiki-ypostiriksi.gr

ΙΕΡΙΣΣΟΣ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ

σχολή οδηγών
ΛΜΑΤΑΚΟΣ

Τ. 23770 23555

Κ. 6972 995443

ΠΑΝΤΟΠΟΛΕΙΟ
ΟΠΟΡΟΛΑΧΑΝΙΚΑ
ΧΑΛΚΙΑΣ Ι. ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ
ΙΕΡΙΣΣΟΣ
ΤΗΛ. 23770 23981

STREET WEAR

Vergini
SINCE 1989

- | | | |
|---|--|---|
| 1ος Όροφος | 2ος Όροφος | 3ος Όροφος |
| • Αρωματοπωλείο
Γαλλικά αντίγραφα αρωμάτων | • Υπόδηση
Γυναικεία
Ανδρική
Παιδική | • Ψηφιακές εκτυπώσεις
T-Shirt
Futer
Jeans - Eco Bags |
| • Ρούχα
Ανδρικά - Γυναικεία
• Accessories | | |

Ο φούρνος του Μιχάλη
Ιερισσός - τηλ. 23770 22337

ΕΥΛΙΝΑ ΚΟΥΦΩΜΑΤΑ
ΠΑΝΤΟΣ ΤΥΠΟΥ

Ι.ΧΑΛΙΑΜΠΑΚΑΣ - Κ. ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ Ο.Ε.

ΙΕΡΙΣΣΟΣ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ
ΤΗΛ - FAX. 23770 22574
ΟΙΚ. 23770 41009
ΚΙΝ. 6945 071652



ΚΡΕΟΠΩΛΕΙΟ - ΦΑΡΜΑ
ΚΑΡΑΒΑΣΙΑΗ
Κρέατα Παραγωγής μας
Ιερισσός Χαλκιδικής
τηλ. καταστ. 23770 21143 | τηλ. οικίας. 23770 22107

LOCAL

CAFE BAR • MINI RESTAURANT

Τηλ. Παραγγελιών: **23770 41019**

ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑ ΣΤΗ ΜΕΓΑΛΗ ΠΑΝΑΓΙΑ

Κείμενο : ΑΛΚΙΒΙΑΔΗΣ ΚΟΥΜΑΡΟΣ • Επιμέλεια κειμένου : ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ ΜΟΥΛΑΣΙΩΤΟΥ

Κείμενο από τα χειρόγραφα τετράδια του αείμνηστου Αλκιβιάδη Κούμαρου, «Αρχείο Κυττάρου»

Το λεωφορείο συμπληρώθηκε, 45 γυναίκες, λίγοι άνδρες και ο παπάς της ενορίας, πάμε για την Μεγάλη Παναγία. Το αμάξι ξεκίνησε ο παπάς άρχισε μια προσευχή και κάτι τροπάρια. Όλες οι κυρίες ακολούθησαν την ψαλμωδία και σταυροκοπιούνταν συνέχεια. Περάσαμε από το Γομάτι, από κάτι όμορφα τοπία και μετά από λίγο φτάσαμε στο χωριό Μεγάλη Παναγία, ένα παραδοσιακό παλιό χωριό.

Περάσαμε κάτι στενούς δρόμους. Βγαίνοντας από το χωριό περάσαμε από ένα ρέμα δεξιά από ένα παλιό πέτρινο γεφύρι. Με το δρόμο που ακολουθήσαμε για να φτάσουμε στο Ναό, δεξιά μας είχε όλο μικρά μπαζεδάκια με διάφορα λαχανικά, καρδιές και άλλα δέντρα, ένα πράσινο τοπίο όμορφο, που σου έδειχνε την ομορφιά του βουνού. Σε λίγο το αμάξι σταμάτησε, λίγο πιο κάτω από το Ναό της Παναγίας. Εκεί βρήκαμε και άλλα λεωφορεία. Κατεβήκαμε και προχωρήσαμε με τον παπά μπροστά προς την εκκλησία. Πολύς κόσμος μέσα κι έξω.

Η εκκλησία ήταν γεμάτη, προχώρησα κι εγώ μαζί με τους άλλους· με δυσκολία βρέθηκα μπρος στο παγκάρι. Δύο κύριοι στεκόταν από το μέσα μέρος και ξεπηρετούσαν τον κόσμο, τα κεριά φεύγαν γρήγορα από τη θέση τους και μπαίνουν άλλα. Το χρήμα έμπαινε στο παγκάρι από τις μικρές θυρίδες. Όλα τα κεριά τα άναβαν σε ένα μανουάλι που ήταν δίπλα σε μία εικόνα της Παναγίας. Όποιος άναβε το κεριά φιλούσε το εικόνισμα και προχωρούσε στο εσωτερικό της εκκλησίας. Μία γυναίκα στεκόταν δίπλα στο μανουάλι και μάζευε τα αναμμένα κεριά, τα βουτούσε σ' ένα δοχείο με νερό και τα πετούσε σ' ένα κοφίνι. Σ' αυτά που έβγαζε, στη θέση τους βάζαν άλλα. Όπως κάμαν οι άλλοι, το ίδιο έκαμα κι εγώ. Άναψα ένα κεριά, προσκύνησα την εικόνα της Παναγίας και προχώρησα στο εσωτερικό του Ναού.

Ο δεσπότης στεκόταν όρθιος στο δεσποτικό κρατώντας την ιερή ράβδο με τη Μήτρα την χρυσή στο κεφάλι και με το δεξί χέρι ευλογούσε όσους του φιλούσαν το χέρι. Προχώρησα μήπως και βρω καμιά αδειανή θέση να καθίσω· όλες ήταν πιασμένες. Πέρασα μπρος απ' την ωραία πύλη, χαιρέτησα την εικόνα της Παναγίας και βγήκα έξω από την εκκλησία.

Προχώρησα πιο πέρα και κάθισα σ' ένα παγκάκι. Μπροστά μου είχα όλο το τοπίο. Πόσο άλλαξε από τότε! Όταν πρωτόρθα εδώ πριν από 75 χρόνια, όταν ήμουν 7 χρονών παιδί και ήρθαμε εδώ στα Αρβενίκια με τον πατέρα μου και τη μάνα μου, στο πανηγύρι της Παναγίας στις 15 Αυγούστου!

Από τότε μέχρι σήμερα πολλά έχουν αλλάξει. Μας ήρθαν σεισμοί, καταποντισμοί, λιμοί, πόλεμοι. Πολλοί χάθηκαν, έφυγε όλο το παλιό. Και μας ήρθε νέα βιομηχανία κι άλλαξε τα πάντα. Το μόνο παλιό που έμεινε ήταν η εκκλησία και ο ξενώνας. Οι μπουλντόζες ισοπέδωσαν μπρος απ' την εκκλησία και φτιάξαν ένα γήπεδο φραγμένο με συρμάτινο δίχτυ, φτιάξαν πέτρινους τοίχους και σκάλες για να ανεβαίνουν στον ξενώνα και άλλα πολλά κι έχασε εκείνο το φυσικό και παλιό τοπίο. Εκείνος ο τόπος μου ήρθε στο νου, εκείνη η εποχή...

“Επαιζα με τους φίλους μου στην αυλή μας, είχαμε μια μπάλα φτιαγμένη από πανιά και παίζαμε ποδόσφαιρο, μονό τέρμα. Εγώ ήμουν μάλια (τέρμα), οι άλλοι σουτάριζαν και έτρεχα να πιάσω την μπάλα. Πολλές φορές ξάπλωνα. Το χώμα, η σκόνη κι ο ιδρώτας με κάμαν σαν αλευρωμένο ψάρι.

Σε λίγο άκουσα τη μάνα μου να με φωνάζει. Παράτησα τους φίλους μου και πήγα κοντά της. Μόλις με είδε, μου έβαλε τις φωνές: **«Αν ήσουν γουρούνι θα ήσουν πιο καθαρός, θα βάλω ένα καζάνι νερό να ζεστάνω να σε βάλω μέσα να ξεβρομίσεις. Θα σε πλύνω, θα σε αλλάξω και δε θα βγεις έξω. Αύριο θα σηκωθούμε πρωί, ο πατέρας σου, εγώ κι εσύ και θα πάμε στην Παναγία, στα Αρβενίκια στο παναίρ. Το 15 Αυγούστο θα πάει πολύς κόσμος και θέλω να είσαι καθαρός»** Ένοιωσα μια χαρά, εκεί θα αγόραζα ζαχαρωτά και καμιά τσαμπούνα, θα κοιτούσα και άλλον κόσμο.

Την άλλη μέρα σηκωθήκαμε πολύ πρωί. Η μάνα μου είχε ετοιμάσει ένα δισάκι με διάφορα πράγματα, πήρε δυο κουβέρτες και κάτι στρωσίδια. Ο πατέρας μου ετοίμασε το γαϊδουράκι. Φορτώσαμε όλα τα πράγματα. Με βάλαν καβάλα πάνω στο γαϊδούρι και ξεκινήσαμε. Πήραμε έναν στενό χωματόδρομο και οι δυο πεζοί κι εγώ πάνω στο ζώο. Και ενώ ο ήλιος δεν είχε ακόμα βγει περάσαμε όλο τον ίδιο δρόμο κι αρχίσαμε μια ανηφόρα. ένα στενό γρανιτόδρομο με νεροφαγώματα.

Όταν ανεβήκαμε στην κορυφή του βουνού ονομαζόμενη “Γιούφτσα” άρχισε να βγαίνει ο ήλιος. Γύρω μου αντίκρισα ένα όμορφο τοπίο, τις δυο θάλασσες, το νησί της Αμμουλιανής και πέρα μακριά το Άγιον Όρος και στην άκρη της χερσονήσου τον Άθωνα που έβγαине μέσα από τη θάλασσα. Ο δρόμος τώρα ήταν πιο ίσιος. Σταματήσαμε για λίγο για ξεκούραση. Μετά ανέβηκε και η μάνα μου στο γαϊδουράκι και με πήρε στην αγκαλιά της και ξεκινήσαμε.

Προχωρώντας περάσαμε από ένα πευκοδάσος, κάτι μικρούς χειμάρρους και από εκεί πηγαίναμε για το Γομάτι. Στο δρόμο είδα κάτι μεγάλα δέντρα που ήταν δίπλα στο δρόμο να έχουν πάνω στον κορμό τους σκαλισμένους κάτι μεγάλους σταυρούς και στη μέση μια τρύπα. Ρώτησα τον πατέρα μου γιατί και μου είπε. **«Όσοι κοιμήθηκαν κάτω από τον ίσκιο ερχόταν οι ζιργίτες (κακές νεράιδες) και τους παίρναν και τους γυρνούσαν πάνω από βράχους για να τους γκρεμίσουν ή τους πήγαιναν σε ποτάμια να τους πνίξουν, τους γυρνούσαν πολλές ώρες και μετά την άλλη μέρα το πρωί τους πήγαιναν στο ίδιο μέρος και όταν τους βρίσκαν ήταν αναίσθητοι και μελανιασμένο όλο το σώμα τους. Τους βάζαν πάνω σε μια κουβέρτα και τους μετέφεραν στην εκκλησία του χωριού. Εκεί ο παπάς διάβαζε κάτι προσευχές και τροπάρια για να τους συνεφέρει. Μόλις συνερχόταν λίγο τους μετέφεραν στα σπίτια τους. Εκεί με τις εντριβές που κάμαν μετά από μέρες μπορούσαν να περπατήσουν και να πουν τι πάθαν. Για όλα αυτά όταν κάμαν λιτανεία την Τρίτη μέρα του Πάσχα και γυρνούσαν στον κάμπο όλη μέρα, σ' όλα μεγάλα δέντρα βρισκόταν δίπλα στο δρόμο, κάμαν σταυρούς και στην τρύπα που άνοιγαν την**

γέμιζαν με αντίδωρο της Μεγάλης Πέμπτης. Και έτσι μπορούσε κανείς να κοιμάται χωρίς φόβο κάτω από αυτά τα δέντρα.»

Φτάσαμε έξω από το Γομάτι, σταματήσαμε και κατέβηκε από το γαϊδουράκι η μάνα μου. Ο πατέρας μου έπιασε το καπίστρι (χαλινάρι) και προχώρησε προς μέσα σε κάτι στενά σοκάκια του χωριού και σταμάτησε μπρος από ένα παλιό πέτρινο σπίτι. Χτύπησε την πόρτα, μια κοπέλα φάνηκε στο μπαλκόνι, άρχισε να φωνάζει: Μαϊού (μάνια) ήρτη ο Κωνσταντής. Η μεγάλη πόρτα από το κατώ άνοιξε και παρυσιάστηκε μια γιαγιά ασπρομάλλα, αγκάλιασε και φίλησε τον πατέρα μου, μετά τη μάνα μου. Ύστερα ήρθε η σειρά μου. Ο πατέρας μου έβαλε το γαϊδουράκι μέσα στο κατώ και εμείς ανεβήκαμε μια ξύλινη σκάλα και μας βάλαν στον οντά (σαλόνι), καθίσαμε και μας πρόσφεραν τσίπουρο στον πατέρα μου και γλυκό του κουταλιού σε μας. Η κοπέλα ό,τι ήθελε ρωτούσε τη μαϊά· Αφού είπαν πολλά σηκωθήκαμε να φύγουμε. Πήραμε το δρόμο, περάσαμε στη μέση του χωριού. Όσο βρίσκαμε στο δρόμο καλωσόριζαν τον πατέρα μου, **«Γεια σου Κωνσταντή και τόσα άλλα»**. Βγήκαμε από το χωριό και πήραμε την ανηφόρα. Εκεί στη **«μάνια»** το νερό ήταν κάτω από μεγάλα πλατάνια, είχε πάγκο, άλλοι παίρναν νερό και πολλά παιδιά παίζαν.

Συνεχίσαμε το δρόμο μας περνώντας από ανηφόρες και τον βαθύ λάκκο. Περπατώντας ακόμα λίγη ώρα αντικρίσαμε το χωριό Αρβενίκια· όσο βαδίζαμε πηγαίναμε προς το τέλος του ταξιδιού. Σε λίγο φάνηκε ο Ναός της Παναγίας· φωνές, σφυρίχτρες και τσαμπούνες ακουγόταν. Επιτέλους φτάσαμε μετά από τόσες ώρες πορεία.

Πριν πάμε στον περίβολο της εκκλησίας, αριστερά από το δρόμο σε ένα χωράφι φραγμένο με συρματοδίχτυ, είχε μέσα διάφορα ζώα μοσχάρια μικρά και μεγάλα, κασίκες και πρόβατα. Όλα είχαν από μια κάρτα δεμένη στο κέρατο ή στο αυτί. Μας είπε ο πατέρας μου ότι αυτά τα ζώα είναι τάματα δωρεές προς την Παναγία, εάν κάποιος αρρωστήσει από σοβαρή αρρώστια τάζουν στην Παναγία ένα ζώο και το φέρνουν τώρα που γιορτάζει. Από αυτά θα σφάζουν 2-3 μοσχάρια για το κουρμπάνι και τα άλλα θα τα πουλήσουν και τα χρήματα θα πάνε στο ταμείο της εκκλησίας. Την ίδια τύχη θα έχουν όλα τα αφιερώματα.

Προχωρώντας μπήκαμε μες στον πολύ κόσμο. Ο πατέρας μου πήγαινε μπρος κρατώντας το καπίστρι από το γαϊδουράκι και μες ακολουθούσαμε, κρατώντας με από το χέρι. Εκεί κοντά στον ξενώνα είχε κάτι σκαμνίες (μουριές)· βρήκαμε ένα μέρος άδειο κάτω από μια μουριά και σταματήσαμε. Κατεβάσαμε τα πράματά μας, έστρωσε η μάνα μου ένα στρωσίδι κάτω στο χώμα, βάλουμε τα πράματά μας και κάθισε η μάνα μου κάτω να ξεκουραστεί. Ο πατέρας μου πήρε το γαϊδούρι, το πήγε πιο πάνω και το έδεσε.

Όταν ήρθε ο πατέρας μου, η μάνα μου έβγαλε από το δισάκι μια τάβλα, την έστρωσε κάτω, έβαλε πάνω ψωμί, ελιές και τομάτες. Γέμισαν και το λαήνι με κρύο νερό και αρχίσαμε να τρώμε. Αυγά και τυρί απαγορευόταν, ήταν 15 Αυγούστος και ήταν >>

» μεγάλη νηστεία.

Σιγά σιγά ο ήλιος έγερνε προς τη δύση, κρύφτηκε πίσω από τα βουνά, οι τελευταίες του αχτίνες δύναν, ένα όμορφο ρόδινο χρώμα στη δύση. Σιγά σιγά άρχισαν όλα να χάνονται και να 'ρχεται η νύχτα. Στον ουρανό άρχισαν να φαίνονται μερικά αστέρια, τα τζιτζίκια σταμάτησαν το τραγούδι τους. Τώρα άρχισαν οι γρύλοι τη δική τους μουσική και τα νυχτοπούλια ακουγόταν μακριά στο δάσος. Σιγά σιγά η νύχτα ήρθε σκοτεινή κάτι λαδοφάναρα άρχισαν να κυκλοφορούν. Εκείνο το βουητό της μέρας σταμάτησε. Οι τσαμπούνες και οι σφυρίχτρες σπάσανε.

Η μάνα μου έστρωσε και άλλα στρωσίδια και ξαπλώσαμε για να κοιμηθούμε, ένα ελαφρύ αεράκι αρωματισμένο από τα λουλούδια του βουνού, μου χάιδευε το πρόσωπο, η μουσική από τους γρύλους με νανούρισε και με πήρε ο ύπνος. Όλη τη νύχτα ανέπνεα καθαρό οξυγόνο και όχι τη βόχα του δωματίου. Το πρωί όταν ξύπνησα ήμουν τόσο ελαφρύς! Η μάνα μου απόρησε.

Τέσσερα καζάνια στη σειρά πάνω σε σκάρες, τέσσερις φωτιές άναβαν κάτω από τα καζάνια από τη νύχτα. Ο πατέρας μας είπε ότι ετοιμάζαν φαγητό για τον κόσμο. Το φαγητό είναι रेβίθια. Αύριο θα μαγειρέψουν κρέας με μανέστρα (κριθαράκι).

Σε λίγο, με άλλαξε η μάνα μου, με πήρε από το χέρι και φύγαμε για την εκκλησία, ο πατέρας πήγε στα μαγειρεία για να βοηθήσει. Προχωρώντας πήγαμε μπροστά από την εκκλησία, κάτι άνθρωποι άρρωστοι καθόταν πάνω σε στρωσίδια και περίμεναν τον παπά να βγει να τους διαβάσει καμιά ευχή μήπως και γίνουν καλά. Με τη μάνα μου προχωρήσαμε μέσα στην εκκλησία, σταθήκαμε μπρος στο παγκάρι και αγοράσαμε κεριά. Πάνω σε ένα τραπέζι είχε κάτι μικρά τενεκεδάκια κομμένα σε διάφορα σχήματα άλλα σε πόδια, χέρια, αυτιά, ανθρωπάκια, ρώτησα τη μάνα μου τι είναι αυτά. «Όταν πονάει το πόδι σου θα δώσεις 1 δραχμή, θα πάρεις ένα ποδάρι και θα το κολλήσεις στην εικόνα της Παναγίας για να σου περάσει ο πόνος. Το ίδιο είναι και για τα άλλα». Ανάψαμε τα κεριά και πήγαμε προς το εικόνισμα, κάναμε από μια μετάνοια και φιλήσαμε τα τζάμι της. Είδα ότι ήταν κολλημένα πάνω στο τζάμι πολλά τενεκεδάκια σε σχήματα. Προχωρήσαμε στο εσωτερικό, πήγαμε προς τη θαυματουργή εικόνα· ήταν δίπλα στην ωραία πύλη στολισμένη με πολλά λουλούδια, επίχρυσα άλλα αντικείμενα και πολλά καντήλια κρεμασμένα γύρω της. Αφού χαιρετήσαμε η μάνα μου έβγαλε ένα χαρτάκι με ονόματα και κάτι δραχμές και τα 'δωσε σε έναν παπά να τα μνημονεύσει. Αφού τελειώσαμε από όλα, βγήκαμε έξω και τραβήξαμε για το παζάρι. Με κρατούσε από το χέρι και προχωρούσαμε μέσα στον πολύ κόσμο και φτάσαμε στουςπραματευτάδες. Κάτω στο χώμα είχαν απλωμένα πανιά και πάνω είχαν το εμπόρευμα, παπούτσια τσέρρες διαφόρων ειδών, τενεκετζήδες και ό,τι άλλο ήθελες ακόμα και ζώα. Οι πιο πολλοί έμποροι ήταν από την Λιαρίγκοβη (Αρναία). Πήγαμε στους πάγκους με τα ψιλικά. Η μάνα μου αγόρασε ένα ζευγάρι ράντες να μου κρατούν το παντελονάκι, μου πήρε κι ένα ζαχαρωτό.

Εκεί κοντά ήταν ένα παλιόσπιτο με χαγιάτι· ήταν κάμποσοι μαζεμένοι. Πήγαμε κοντά, δύο γυναίκες καθόταν εκεί μέσα. Η μία πιο νέα καθόταν πάνω σε ένα στρωσίδι, είχε ωραία και μεγάλα μάτια με δυο φιόγκους στα μαλλιά και έλεγε συνέχεια λόγια άσκοπα. Τη λέγαν Βενετούλα. Η άλλη πιο μεγάλη στην ηλικία κρατούσε μια σκούπα και σκούπιζε συνέχεια. Τη λέγαν Κατερίνη. Είχε μεγάλες βουρλίδες (κοτσιδες) με φιόγκους στην άκρη. Αυτές οι

γυναίκες είχαν πολλά χρόνια σ' αυτό το παλιόσπιτο. Ήταν άρρωστες στα μυαλά και τις φέραν από άλλα χωριά οι δικοί τους και τις άφησαν εκεί να τις γιατρέψει η Παναγία.

Η μέρα μεγάλωσε μαζί και η ζέστη και φύγαμε για τη σκαμνιά να καθίσουμε στον ίσκιο. Το φαγητό ήταν έτοιμο και φώναξαν ότι αρχίζει η διανομή. Άρχισαν να έρχονται με τα κατσαρόλια στο χέρι, όλο αυτό το μπουλούκι και να τους γεμίζουν τις κατσαρόλες με रेβίθια. Ο πατέρας μου έφερε φαγητό, ψωμί κι ελιές. Όλος αυτός ο κόσμος πέρασε από το μαγειρείο. Τα 4 καζάνια είχαν αδειάσει και τα καθάρισαν για το αυριανό φαγητό. Το βράδυ με πήρε η μάνα μου και πήγαμε στα παζάρια και αγόρασε ένα ζευγάρι παντόφλες και κάτι άλλα για τις δυο μικρές αδερφές μου. Πάνω σε ένα πέτρινο κιόσκι ήταν κάτι οργανοπαίχτες και παίζαν διάφορους σκοπούς και κάτι νέοι και νέες χόρευαν.

Αφού γυρίσαμε όλο το παζάρι γυρίσαμε στη σκαμνιά. Ο ήλιος άρχισε σιγά σιγά να βασιλεύει και ήρθε η νύχτα. Ανάψαν τα φαναράκια και ξαπλώσαμε στα στρωσίδια. Ο πατέρας μου ήταν στο μαγειρείο και ετοιμάζαν το κρέας από τα δυο μοσχάρια που σφάζαν για το κουρμπάνι. Η ώρα περνούσε. Οι γρύλοι άρχισαν το τραγούδι τους κι εμάς ξαπλωμένους κάτω από τα άστρα μας πήρε ο ύπνος.

Το πρωί μας ξύπνησαν οι καμπάνες της εκκλησίας. Οι προσκυνητές καλοντυμένοι πήγαιναν στη λειτουργία. Τα καζάνια στο μαγειρείο και οι μάγειροι ετοιμάζαν το φαγητό, κρέας με μανέστρα. Ο πατέρας ξενύχτησε μαζί με τους άλλους στο μαγειρείο. Με τη μάνα μου, αφού με έπλυσε και με άλλαξε πήγαμε στην εκκλησία. Πολλοί οι προσκυνητές μέσα και έξω και δεν μπορούσαμε να ανάψουμε ένα κεριά. Ύστερα από πολλές ώρες τελείωσε η λειτουργία. Ο άγιος Δεσπότης μαζί με τους παπάδες και ψαλτάδες βγήκαν από την εκκλησία, κρατώντας την εικόνα της Παναγίας δύο ιερείς και με τα λάβαρα μπροστά, ένας κρατούσε ένα σήμαντρο και το χτυπούσε. Με ψαλμωδίες άρχισε η περιφορά της εικόνας σε όλο το μέρος που είχε προσκυνητές. Πέρασαμε μπρος από το παλιόσπιτο που ήταν εκείνες οι γυναίκες και σταματήσαμε στα μαγειρεία. Ο Δεσπότης ευλόγησε τα φαγητά, έδωσε ευχές σ' αυτούς που κουράστηκαν τόσες μέρες για να τελειώσουν αυτό το έργο. Τους είπε να κάμουν τη διανομή του φαγητού και να μην μείνει κανείς νηστικός. Μετά από όλα αυτά γύρισαν όλοι στην εκκλησία. Ο Δεσπότης σταμάτησε μπρος τη μεγάλη πόρτα και αφού ευλόγησε όλους, έβγαλε ένα λόγο για τα θαύματα της Παναγίας και αφού ξανά μας ευλόγησε μας ευχήθηκε να 'μαστε όλοι γεροί και να ξαναρθούμε του χρόνου. Προχώρησε μέσα στο ναό με τους ιερείς κι εμείς διαλυθήκαμε και έτσι τελείωσε και αυτή η γιορτή.

Ύστερα όλοι πηγαίναμε με τις κατσαρόλες στο μαγειρείο. Οι μάγειροι άρχισαν τη διανομή του φαγητού. Ο καθένας έπαιρνε μερίδες σύμφωνα με τα άτομα που ήταν στην παρέα του. Ο πατέρας μου, μας έφερε φαγητό για τη μάνα μου και μένα. Αυτός θα έτρωγε μαζί με τους άλλους μαγείρους. Ύστερα από λίγη ώρα τα καζάνια άδειασαν. Οι φωτιές σβήσαν και οι γυναίκες που βοηθούσαν πλύναν τα καζάνια και τα βάλαν στο κατώι του ξενώνα για την άλλη χρονιά. Μετά από το φαγητό ο κόσμος άρχισε να αραιώνει. Όσοι ήταν τα χωριά τους κοντά μαζέψανε τα πράματα τους και φύγαμε. Ο τόπος άρχισε να αδειάζει. Μείναμε όσοι ήταν τα χωριά μας μακριά. Θα φύγαμε την άλλη μέρα. Θα μέναμε ακόμα μια βραδιά κάτω από τα άστρα, παρέα με τους γρύλους.

Το απόγευμα μας πήρε ο πατέρας και πήγαμε στα Αρβενίκια. Σε μια πλατεία είχαν κρεμασμένα τα τάματα που πήγαν στην Παναγία και τα βάζαν στη δημοπρασία. Πιο πέρα γινόταν χορός με όργανα. Πήγε και η μάνα μου στο χορό. Το σούρουπο γυρίσαμε πίσω στη σκαμνιά.

Νύχτωσε· παντού ησυχία, κάτι λίγες οικογένειες ήταν δίπλα σε άλλες σκαμνιές. Ύστερα από λίγη ώρα μας πήρε ο ύπνος. Πότε ξημέρωσε δε κατάλαβα. Της μάνας μου το χέρι ακούμπησε στον ώμο μου «**Σήκω θα φύγουμε, το παναΐρι τελείωσε**».....»

Εκείνη τη στιγμή, που μου ήρθαν στο νου όλα αυτά, ένα άλλο χέρι ακούμπησε στον ώμο μου. Ήταν το χέρι της γυναίκας μου «**Σήκω φεύγουμε, ο εσπερινός τελείωσε, πάμε στο λεωφορείο**».....

Κοίτα σύμπτωση...

Όταν πήγα στο λεωφορείο, κάθισα δίπλα στο τζάμι, κοιτούσα έξω το τοπίο, πόσο άλλαξε. Άλλαξαν πολλά μετά από τόσα χρόνια. Μια άλλη όψη κοιτούσα, το παλιό έφυγε. Έφυγε και η εικόνα η θαυματουργή. Άλλοι λένε έφυγε από τα κεραμίδια. Ποιος ξέρει! Ίσως μας βαρέθηκε, εκεί που την παρακαλάμε γονατιστοί να μας βοηθήσει, απ' την άλλη την βρίζουμε με τον πιο χυδαίο τρόπο. Άλλοι εκμεταλλεύονται το όνομα της να μαζεύουν χρήματα. Για όλα αυτά και τόσα άλλα έφυγε πολύ μακριά. Στη θέση της βάλαν ένα αντίγραφο.

Αύγουστος 2002.

Τετράδιο Β', σελίδες 23-38

Σημειώσεις:

Περισσότερα στοιχεία για αυτή τη διαδρομή, μπορείτε να διαβάσετε στο άρθρο του Κώστα Υψηλάντη με τίτλο «**Στο δρόμο για το προσκύνημα της Μεγάλης Παναγίας**», στη σελ. 28 αυτού του τεύχους του «**Κυτάρου**», και να σουρτουκέψετε μαζί μας στα χνάρια του αείμνηστου Αλκιβιάδη Κούμαρου.■

Χορές οδηγών
ΕΠΙ ΤΡΟΧΩΝ ΙΚΕ
ΙΕΡΙΣΙΟΣ t. 23770 23440 κ. 6976 407683
Μ.ΠΑΝΑΠA t. 23720 31511 -κ. 6947 185865
t. 23720 31009 -κ. 6947 828089



Βαθμός δυσκολίας: 1-3*



ΤΟ ΣΟΥΡΤΟΥΚΙ σας προτείνει
ΚΟΝΤΙΝΕΣ διαδρομές.

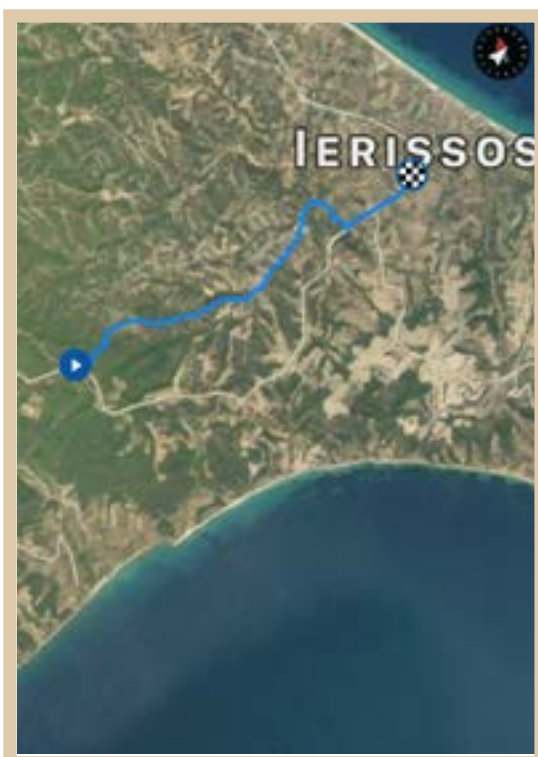
ΣΤΟ ΔΡΟΜΟ ΓΙΑ ΤΟ ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑ ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ

Κείμενο : ΚΩΣΤΑΣ ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ

Σ' αυτό το τεύχος του «Κυττάρου» θα σουρτουκέψουμε βαδίζοντας πάνω στα χνάρια που μας άφησε ο αείμνηστος Αλκιβιάδης Κούμαρος. Αφορμή για να γράψω το άρθρο αυτό, ήταν ένα γραπτό κείμενο του Αλκιβιάδη, στο οποίο εξιστορεί το «ταξίδι» που έκανε μικρός μαζί με τους γονείς του, από την Ιερισσό στα Αρβενίκια (Μεγάλη Παναγία), προκειμένου να πάνε να προσκυνήσουν τη θαυματουργή εικόνα της Παναγίας που βρισκόταν στον ομώνυμο ιερό ναό και εκείνες τις ημέρες γινόταν εκεί μεγάλη πανήγυρη (15αύγουστος). Ολόκληρο το κείμενο από το «οδοπορικό» του Αλκιβιάδη Κούμαρου μπορείτε να το διαβάσετε στην σελ. 26 αυτού του τεύχους του «Κυττάρου».

Εκείνα τα παλιά χρόνια (πριν το σεισμό του 1932) δεν υπήρχαν δρόμοι μεγάλοι που να συνδέουν τα χωριά που γειτόνευαν με την Ιερισσό, παρά μόνο υποτυπώδη μονοπάτια. Ως εκ τούτου δεν υπήρχαν και αυτοκίνητα στην περιοχή μας. Γι' αυτό το λόγο η μετακίνηση των κατοίκων από το ένα χωριό ως το άλλο ήταν ολόκληρο ταξίδι και γινόταν αποκλειστικά με τα πόδια ή με τα ζώα.

«[...Ο πατέρας μου ετοίμασε το γαϊδουράκι. Φορτώσαμε όλα τα πράγματα. Με βάλανε καβάλα πάνω στο γαϊδούρι και ξεκινήσαμε...]»



Ο κόπος όπως καταλαβαίνετε μεγάλος, όμως το μεράκι ή η ανάγκη των ανθρώπων, τους έκανε σε αρκετές περιπτώσεις να πραγματοποιούν τέτοιες διαδρομές. Από θαυμασμό λοιπόν για τις γενιές

ΤΟ ΣΟΥΡΤΟΥΚΙ

Ο τόπος που ζούμε έχει πολλές φυσικές ομορφιές. Αρκετές από αυτές βρίσκονται σε τοποθεσίες που δυστυχώς για διάφορους λόγους δεν είναι ευρέως γνωστές. Από αυτή την στήλη θα προσπαθήσουμε να σας τις γνωρίσουμε έτσι ώστε αν θελήσετε να μπορούσετε να τις επισκεφθείτε.

εκείνες αλλά και για θύμισες και γνώσεις, πάμε παρέα όλοι μαζί να ταξιδέψουμε για προσκύνημα στη Μεγάλη Παναγία, όπως τότε.

Για αφετηρία μας θα ορίσουμε το σημείο που σήμερα είναι τα φανάρια της Ιερισσού. Τότε ο δρόμος, που υπάρχει σήμερα για το Γομάτι, δεν ήταν τίποτα άλλο παρά ένα στενό μονοπάτι. Μην ξεχνάτε ότι η Ιερισσό δεν ήταν χτισμένη εδώ που είναι τώρα. Ήταν ακόμα εποχές πριν το μεγάλο σεισμό του 1932.

Η πορεία μας αρχικά συμβαδίζει με τον υπάρχοντα δρόμο. Σε απόσταση όμως 1 χλμ. περίπου θα στρίψουμε δεξιά σ' ένα χωματόδρομο και θα προχωρήσουμε ακολουθώντας τον, για 1 χλμ. περίπου. Τώρα η διαδρομή θα γίνει δυσκολότερη μιας και αυτή τη φορά θα πρέπει να αφήσουμε και αυτόν ακόμα το χωματόδρομο και να στρίψουμε δεξιά ακολουθώντας το παλιό υποτυπώδες μονοπάτι που έχει διασωθεί από τότε, με μια επιπλέον δυσκολία: είναι για χρόνια σχεδόν αχρησιμοποίητο και >>

ΚΡΕΟΠΩΛΕΙΟ
ΑΦΟΙ ΧΑΣΑΠΗ

Ιερισσός Χαλκιδικής
Τηλ 23773 Κασιόπης 22.264 - 22.466
Οκείος 22.425 - 22.424

- Άρνια
- Κατσικια
- Μοσχάρια
- Χοιρίνα
- Προβάτα
- Ζυγούρια

ΟΛΑ ΝΤΟΠΙΑ

Ζαχαροπλαστείο
Παρδενιάδη

Ιερισσός - Χαλκιδική Τηλ. 23770 23800
zaxaroplasteioipartheniadi@outlook.com.gr



ως εκ τούτου αρκετά δασωμένο. Περιπατώντας τώρα πάνω ή -θα έπρεπε να πω- μέσα στο μονοπάτι σε απόσταση 500 μ. περίπου ή 15 λεπτών περπατήματος θα φτάσουμε στα Βλάχικα (Παλιοβουρός) (βλ. "Κύτταρο" τεύχος 13, σελ.24-25). Εκεί θα συναντήσουμε ένα χωματόδρομο αρκετά μεγάλο. Περνώντας τον, στο αριστερό μας χέρι θα δούμε μία γούρνα με νερό. Σχεδόν ευθεία και λίγο δεξιά από κει ξαναπαίρνουμε σε δασωμένο μονοπάτι. Μετά από λίγη ώρα το μονοπάτι γίνεται πιο καθαρό και φαρδαίνει.

Μετά από είκοσι λεπτά βαδίσματος ή 700μ. περίπου στο δεξί μας χέρι θα δούμε ένα εικονοστάσι σκαμμένο μέσα σε ένα βράχο (Παρεκκλήσι της Παννούλας) (βλ. "Κύτταρο" τεύχος 6, σελ.24). Συνεχίζουμε ευθεία ανεβαίνοντας τώρα μια αρκετά μεγάλη ανηφόρα, σε φαρδύ μονοπάτι όμως, σχεδόν δρόμο. Στην κορυφή της ανηφόρας βλέπουμε τη θεά που μας περιέγραψε ο Αλκιβιάδης Κούμαρος στο οδοιπορικό του.



«[...Όταν ανεβήκαμε στην κορυφή του βουνού, ονομαζόμενη Γιούφτσα, άρχισε να βγαίνει ο ήλιος. Γύρω μου αντίκρισα ένα όμορφο τοπίο, τις δυο θάλασσες, το νησί της Αμμουλιανής και πέρα μακριά το Άγιον Όρος και στην άκρη της χερσονήσου τον Άθωνα που έβγαине μέσα από τη θάλασσα....]»



Σε μικρή απόσταση από εκεί θα βγούμε ξανά στον ασφάλτινο σημερινό δρόμο και στο σημείο όπου γίνεται η ανακομιδή των ανακυκλώσιμων υλικών της περιοχής μας. Εκεί τελειώνουν και τα «μεγάλα μας βάσανα». Γιατί, τώρα πια, το παλιό

δύσβατο μονοπάτι δεν υπάρχει. Στη θέση του έχει γίνει ο ασφάλτινος δρόμος που βλέπουμε, ο οποίος μας πηγαίνει ως το Γομάτι. Μόλις φτάσουμε στην εκκλησία του χωριού θα στρίψουμε δεξιά πριν τη γέφυρα, ακολουθώντας έτσι τον παλιό δρόμο που πάει στη Μεγάλη Παναγιά και ο οποίος είναι τώρα πια, ένας φαρδύς αγροτικός δρόμος.



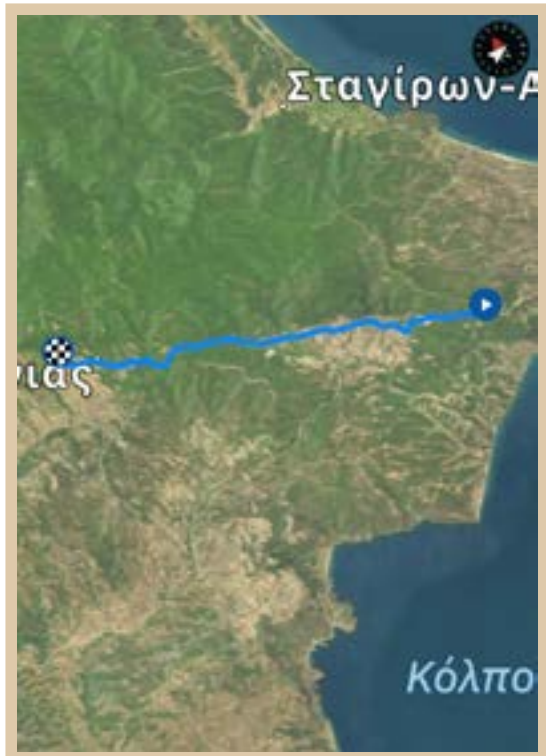
Σε απόσταση 3χλμ. περίπου, θα περάσουμε ένα παλιό πέτρινο γεφύρι, που θα το δούμε να ξεπηδάει από τη δεξιά πλευρά του δρόμου. Το όλο τοπίο θυμίζει κάτι απ' τα παλιά. Συνεχίζοντας όλο ευθεία θα περάσουμε κάποια ξωκλήσια που βρίσκονται δεξιά και αριστερά του δρόμου και μετά από λίγο θα συναντήσουμε μία πηγή νερού (μάννα) με μια πέτρινη βρύση.

«[...Εκεί στη "μάννα" το νερό ήταν κάτω από μεγάλα πλατάνια, είχε πάγκο, άλλοι παίρναν νερό και πολλά παιδιά παίζαν ...]»



Ο δρόμος είναι ανηφορικός αλλά η φυσική ομορφιά του τοπίου ξεχειλίζει, αιωνόβια δέντρα, φαράγγια, μικρά ποταμάκια μας περιτριγυρίζουν αποζητώντας την προσοχή μας. Σε απόσταση 3χλμ. από εκεί στην αριστερή πλευρά του δρόμου θα συναντήσουμε ένα μεγάλο υπεραιώνιο δέντρο, το οποίο έχει έναν Σταυρό χαραγμένο πάνω του.

Αμέσως μόλις το είδα μου ήρθε στο νου η περιγραφή του Αλκιβιάδη Κούμαρου για κάποια παρόμοια δέντρα που συνάντησε κι αυτός στο «ταξίδι» του για το προσκύνημα.



«[...Στο δρόμο είδα κάτι μεγάλα δέντρα που ήταν δίπλα στο δρόμο, να έχουν πάνω στον κορμό τους σκαλισμένους Σταυρούς...]»

Λίγο πιο πέρα ένα αρκετά μεγάλο εκκλησάκι του Αγίου Γεωργίου δεσπόζει στην περιοχή. Σχεδόν φτάσαμε. Σε 1 χλμ. βρίσκεται ο Ναός της Παναγιάς. Ιερός προορισμός για τους προσκυνητές.

«[... Σε λίγο φάνηκε ο Ναός της Παναγιάς, φωνές σφουρίχτρες και τζαμπούνες ακουγόταν. Επιτέλους φτάσαμε ,μετά από τόσες ώρες πορείας...]»

Η όλη διαδρομή μπορεί να γίνει με τα πόδια παρόλο που το μεγαλύτερο μέρος της από μονοπάτι έχει γίνει πλέον δρόμος. Για αυτούς που «δεν το έχουν» με τα πόδια αναγκαστικά πρέπει να παραλείψουν ένα κομμάτι της διαδρομής και ακολουθώντας τον δημόσιο δρόμο Ιερισσού-Γοματίου να πάνε στο Γομάτι. Από εκεί ο παλιός δρόμος για τη Μεγάλη Παναγιά προσφέρεται για τα περισσότερα οχήματα, αν και στην αρχή του είναι αρκετά κακοτράχαλος. Η διάρκεια της διαδρομής με αυτοκίνητο είναι περίπου μία ώρα. Για τους περιπατητές οι ώρες είναι πολύ περισσότερες 4 με 5 αλλά αυτοί που θα το τολμήσουν σίγουρα θα αποζημιωθούν αφού η άμεση επαφή με τη φύση είναι ασύγκριτη.

Το δύσβατο τμήμα της διαδρομής δε θα ήταν εφικτό να γίνει χωρίς τη βοήθεια του κ. Χαλιαμπάκα Ιωάννη, ο οποίος προσφέρθηκε να μου το δείξει, μιας και ο ίδιος το γνώριζε πολύ καλά. Γι' αυτόν τον λόγο, τον ευχαριστώ πολύ. ■

*Κλίμακα δυσκολίας διαδρομής 1-5 (Εύκολο-δύσκολο)

VICKO
Μια ζωή πολύ...τέλεια
ΚΡΥΣΤΑΛΛΑ - ΕΙΔΗ ΔΩΡΩΝ - ΟΙΚΙΑΚΑ - ΜΙΚΡΟΕΠΙΠΛΑ
Αϊβαζίδου Κλεοπάτρα
ΤΗΛ. & FAX: 23770 22223 Κιν. 6972 997 453
ΙΕΡΙΣΣΟΣ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ

ΒΙΟΠΑΘΟΛΟΓΙΚΟ - ΜΙΚΡΟΒΙΟΛΟΓΙΚΟ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ
Ιασις
Dott. Βαρκάρης Δημήτρης
Ιερισσός Χαλκιδικής
Τηλ: 23770 41100
κινητό : 6945 416 436

ΤΑ ΟΦΕΛΗ ΤΟΥ ΜΗΤΡΙΚΟΥ ΘΗΛΑΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΗ ΜΗΤΕΡΑ ΚΑΙ ΤΟ ΒΡΕΦΟΣ

Κείμενο : ΕΙΡΗΝΗ ΚΟΡΔΕΡΑ, Ψυχολόγος

Όλες οι έγκυρες παιδιατρικές εταιρείες ανά τον κόσμο, καθώς και η Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας, συνιστούν για τα μωρά αποκλειστικό θηλασμό (μόνο μητρικό γάλα) για τους πρώτους έξι μήνες και έπειτα συνέχιση του θηλασμού για τουλάχιστον ένα με δύο χρόνια.

Στη χώρα μας 9 στις 10 γυναίκες, πριν ή κατά τη διάρκεια της εγκυμοσύνης τους, εκφράζουν την επιθυμία να θηλάσουν το μωρό τους. Παρόλα αυτά, σύμφωνα με μελέτες της τελευταίας δεκαετίας, μόνο 3 στις 10 συνεχίζουν να θηλάζουν μετά τις πρώτες σαράντα ημέρες μετά τον τοκετό και λιγότερες από 2 στις 10 ξεκινούν αποκλειστικό θηλασμό. Αντίθετα στη Νορβηγία, οι νέες μαμάδες θηλάζουν τα παιδιά τους στη γέννηση σε ποσοστό 100%, στους έξι μήνες κατά 80% και στους δώδεκα μήνες κατά 40%. Πώς εξηγούνται όμως αυτές οι διαφορές; Μήπως οι Ελληνίδες μάνες δεν ενδιαφέρονται αρκετά για τα παιδιά τους ώστε να μπουν στον κόπο να τα θηλάσουν; Φυσικά κάθε άλλο παρά αυτό ισχύει.

Στην πραγματικότητα αυτό που συμβαίνει είναι ότι στη χώρα μας υπάρχει μια τεράστια παραπληροφόρηση σε ό,τι αφορά το θέμα του μητρικού θηλασμού. Δυστυχώς αυτή πολλές φορές προέρχεται και από επαγγελματίες υγείας, όπως από μια μεγάλη μερίδα παιδίατρων που με περισσή ευκολία παροτρύνουν τις νέες μαμάδες να δώσουν συμπλήρωμα ξένου γάλακτος στα μωρά τους (τη γνωστή formula), με το πρόσχημα ότι το μωρό δεν χορταίνει ή δεν παίρνει αρκετό βάρος. Στη συντριπτική πλειονότητα των περιπτώσεων όμως κάτι τέτοιο όχι μόνο δεν χρειάζεται, αλλά τελικά οδηγεί και σε σταδιακή εγκατάλειψη του θηλασμού.

Ενδεικτικό είναι ότι 1 στις 4 μητέρες αναφέρουν ότι «δεν είχαν γάλα» και γι' αυτό διέκοψαν το θηλασμό. Παρόλα αυτά οι έρευνες λένε ότι η έλλειψη γάλακτος παρουσιάζεται μόνο σε 1 στις 100.000 γυναίκες! Αυτό που συμβαίνει λοιπόν στις περισσότερες περιπτώσεις είναι ότι οι μητέρες παροτρύνονται από το περιβάλλον τους να δώσουν συμπλήρωμα και αυτός είναι ένας από τους κύριους λόγους που οδηγεί σε σταδιακή μείωση του παραγόμενου γάλακτος. Άλλωστε ο θηλασμός ακολουθεί τον νόμο της προσφοράς και ζήτησης. Όσο πιο συχνά δηλαδή μια μαμά θηλάζει το μωρό της, τόσο περισσότερο γάλα θα έχει.

Πατί είναι όμως τόσο σημαντικό μια μητέρα να θηλάσει το μωρό της, αφού υπάρχουν τόσες εναλλακτικές με συμπληρώματα για να τραφεί ένα βρέφος; Τα τελευταία χρόνια είναι καταγεγραμμένος ο ρυθμός με τον οποίο αποκαλύπτονται μέσα από

επιστημονικές έρευνες τα εκπληκτικά οφέλη του μητρικού θηλασμού, τόσο σε σωματικό όσο και σε ψυχολογικό επίπεδο.

Ψυχολογικά, Σωματικά και Κοινωνικά πλεονεκτήματα Ψυχολογικά

Κατ' αρχάς ο μητρικός θηλασμός αποτελεί τη καλύτερη γέφυρα για να περάσει ομαλά η μητέρα από την εγκυμοσύνη στη μητρότητα, αλλά και το βρέφος από την ενδομήτρια στην εξωμήτρια ζωή. Για να καταλάβουμε πόσο σημαντικό είναι αυτό, αρκεί να σκεφτούμε ότι η διαδικασία της γέννας είναι ένα τεράστιο σοκ για το βρέφος, αφού βιώνει τρομακτικές αλλαγές μέσα σε πολύ μικρό χρονικό διάστημα. Από το προστατευμένο περιβάλλον της μήτρας, έρχεται αντιμέτωπο με τον έξω κόσμο και με χίλια δυο καινούρια περιβαλλοντικά ερεθίσματα. Ο καλύτερος τρόπος για να ηρεμήσει λοιπόν, να αισθανθεί ασφάλεια και σιγουριά δεν είναι άλλος από τη δέρμα με δέρμα επαφή στην αγκαλιά της μαμάς του. Το νεογέννητο μωράκι αναγνωρίζει άλλωστε τη μαμά του όχι μόνο από τη φωνή της και τον γνώριμο χτύπο της καρδιάς της, αλλά και από τη μυρωδιά που έχει το γάλα της (το οποίο έχει κοινά στοιχεία με τη μυρωδιά του αμνιακού υγρού στο οποίο βρίσκεται).

Επιπλέον ο θηλασμός βοηθάει και ενισχύει τον δεσμό μητέρας-βρέφους, ένας δεσμός καθοριστικής σημασίας για την μετέπειτα ψυχοσυναισθηματική ανάπτυξη του παιδιού. Κατά τη διάρκεια του θηλασμού εκκρίνονται δύο βασικές ορμόνες, η ωκυτοκίνη, γνωστή και ως «ορμόνη της αγάπης» και η προλακτίνη. Η ωκυτοκίνη χαλαρώνει τη μητέρα, μειώνει το άγχος της και αλλάζει θετικά τη διάθεσή της. Τη γεμίζει με θετικά συναισθήματα και ευφορία. Την προστατεύει από την μονοτονία και την κατάθλιψη, ενισχύει την τρυφερότητά της και το δεσμό της με το παιδί. Ωκυτοκίνη παράγεται όμως κατά τη διάρκεια του θηλασμού και στο σώμα του βρέφους με παρόμοιες ευεργετικές επιδράσεις. Το μωρό χαλαρώνει, ηρεμεί και παρηγορείται. Επιπλέον τα τελευταία χρόνια διεξάγεται μια σειρά ερευνών σε διάφορες χώρες που συνδέουν τον θηλασμό και την παραγόμενη ωκυτοκίνη με την πρόληψη του αυτισμού.

Ένα άλλο θετικό επακόλουθο του μητρικού θηλασμού είναι ότι μια μαμά που θηλάζει κρατά κατά μέσο όρο περισσότερες ώρες το μωρό της στην αγκαλιά της. Άλλωστε ο θηλασμός δεν είναι μόνο θρέψη αλλά έχει και άλλους ρόλους. Είναι και παρηγορητικός, όταν δηλαδή το βρέφος βρίσκεται στο στήθος της μητέρας όχι για να τραφεί, αλλά για να παρηγορηθεί, να ηρεμήσει. Έχει επίσης

και τον ρόλο του παιχνιδιού, αφού το παιδί παίζει με τη θηλή, πειραματίζεται μαζί της και με τον τρόπο αυτό επικοινωνεί με τη μαμά του και γνωρίζει καλύτερα ο ένας τον άλλο. Ταυτόχρονα, η μητέρα αισθάνεται πληρότητα, ικανοποίηση και υπερήφανη για τον εαυτό της που προσφέρει ό,τι καλύτερο στο παιδί της. Έτσι αυξάνεται η αυτοπεποίθησή της και νιώθει ότι τα καταφέρνει στον νέο της ρόλο.

Παράλληλα, πληθώρα ερευνών που βλέπει το φως της δημοσιότητας τα τελευταία χρόνια συσχετίζουν θετικά τον μακροχρόνιο θηλασμό με τη νοημοσύνη, την ψυχοκινητική και γλωσσική ανάπτυξη, τη συμπεριφορά, την ψυχική υγεία και την προσωπικότητα. Έχει βρεθεί, δηλαδή, ότι όσο περισσότερο θηλάζει ένα μωρό, τόσο αυτό συμβάλει θετικά στην ανάπτυξη και ωρίμανση του εγκεφάλου του και στην αύξηση του δείκτη νοημοσύνης του. Επίσης είναι πιο ήρεμο και οι γονείς του αναφέρουν λιγότερα προβλήματα συμπεριφοράς. Μειώνονται οι πιθανότητες εμφάνισης ψυχικής νόσου, ενισχύεται η εμπιστοσύνη του παιδιού στον εαυτό του και τους άλλους και γίνεται πιο ανεξάρτητο. Συγχρόνως η μητέρα προκειμένου να θηλάσει χρειάζεται να καθίσει και να χαλαρώσει, κάτι που λαμβάνοντας υπόψη τις αυξημένες απαιτήσεις της μητρότητας είναι ιδιαίτερα σημαντικό.

Σωματικά

Πέρα από τα ψυχολογικά οφέλη όμως, εντυπωσιακά είναι τα ερευνητικά ευρήματα που αφορούν και στα σωματικά οφέλη του μητρικού θηλασμού, τόσο για τη μητέρα όσο και για το βρέφος. Κατ' αρχάς το μητρικό γάλα δεν έχει την ίδια σύσταση καθ' όλη τη διάρκεια που θηλάζει ένα παιδί. Τα συστατικά του αλλάζουν συνεχώς προκειμένου να καλύψουν τις συνεχώς μεταβαλλόμενες ανάγκες του κάθε μωρού. Αυτό κανένα χημικό σκεύασμα, όσο κι αν έχει προχωρήσει η επιστήμη, δεν μπορεί να το πετύχει.

Ένα μωρό που θηλάζει αρρωσταίνει λιγότερο συχνά και λιγότερο σοβαρά, αφού μέσω του μητρικού γάλακτος παίρνει αντισώματα. Μάλιστα προστατεύεται ακόμα κι όταν η μαμά του είναι άρρωστη, γι' αυτό και η οδηγία είναι αν η μαμά αρρωστήσει (π.χ. πυρετό, ίωση κτλ.) να συνεχίσει να θηλάζει το μωρό της. Ο θηλασμός μειώνει τις πιθανότητες το βρέφος να εμφανίσει ίκτερο, ενώ έχει βρεθεί και ότι τα παιδιά που έχουν θηλάσει παρουσιάζουν με πολύ μικρότερη συχνότητα κάποιους τύπους καρκίνου της παιδικής ηλικίας. Επίσης, παιδιά που θηλάσαν είναι λιγότερο πιθανό να βρέχουν το κρεβάτι τους αργότερα, ενώ οι γυναίκες που έχουν θηλάσει ως παιδιά >>

Μανωλούδα Κατερίνα
Παιδικά Εφηβικά Ρούχα
Ιερισσός Χαλκιδικής
Τηλ: 23770 22682
6972606757
Email: manouloukaterina@gmail.com
Facebook: "Παιδικά Εφηβικά Ενδουσία Κατερίνα"

ΕΝΟΙΚΙΑΖΟΜΕΝΑ ΔΩΜΑΤΙΑ
ΠΛΗΡΩΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΕΝΑ
50 ΜΕΤΡΑ ΑΠΟ ΤΗ ΘΑΛΑΣΣΑ
ΠΕΡΙΚΛΗΣ ΤΣΑΜΑΝΔΑΝΗΣ
ΙΕΡΙΣΣΟΣ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ
23770 22526, fax: 23770 21089, κιν. 6938888102
http://users.forthnet.gr/ser/csavva email: tsapatsoulis@hotmail.com

» κινδυνεύουν λιγότερο να αναπτύξουν καρκίνο του μαστού ως ενήλικες.

Τα σωματικά οφέλη όμως δεν εξαντλούνται μόνο στο μωρό, αλλά αφορούν και τη μητέρα. **Όσο περισσότερο χρόνο θηλάσει μια γυναίκα τα παιδιά της, τόσο μεγαλύτερη προστασία θα έχει από παχυσαρκία, οστεοπόρωση, καρκίνο του μαστού, των ωοθηκών και του ενδομητρίου.** Επιπλέον, μέσω του θηλασμού η γυναίκα χάνει τα περιττά κιλά αργά αλλά σταθερά και χωρίς δίαιτα με φυσικό τρόπο (μάλιστα οι γυναίκες που δεν είχαν πρόβλημα βάρους πριν μείνουν έγκυες, χάνουν κιλά τρώγοντας πολύ). Το σώμα της γυναίκας δεν χαλαίει, το αντίθετο μάλιστα. Είναι μύθος ότι το στήθος «πέφτει» με τον θηλασμό. Το στήθος «πέφτει» από μεγάλες αλλαγές σωματικού βάρους, στην ουσία όγκου. Στις γυναίκες που αντί να θηλάσουν τα μωρά τους μόλις γεννήσουν, που το στήθος είναι πολύ πρησμένο, παίρνουν χάπια, (όπου παρακάμπτεται η φυσική διαδικασία) το στήθος μικραίνει απότομα και «πέφτει» περισσότερο απ' ό,τι αν δεν θηλάζαν.

Κοινωνικά

Πέρα από τα πλεονεκτήματα που αφορούν την υγεία όμως, ο μητρικός θηλασμός έχει και κοινωνικά - οικονομικά οφέλη. **Το μητρικό γάλα δεν κοστίζει, οπότε εξοικονομούνται έτσι αρκετά χρήματα για την οικογένεια.** Επίσης, δεν χρειάζεται να αγοράζει κανείς μπιμπερό και αποστειρωτή, ούτε να καταναλώνει πολύτιμο χρόνο και κόπο για πλύσιμο και αποστείρωση. Παράλληλα, το μωρό που θηλάζει συνοδεύει την οικογένεια εύκολα παντού στις εξόδους, αφού έχει πάντα έτοιμο φαγητό και μάλιστα στην ιδανική θερμοκρασία και δεν χρειάζεται να κουβαλάμε μαζί μας μπιμπερό, αποστειρωτές κτλ. Φυσικά ησυχάζει πανεύκολα, όταν η μαμά το τοποθετήσει στο στήθος της. Ταυτόχρονα, οικονομικά οφέλη υπάρχουν και για το εθνικό σύστημα υγείας λόγω της μείωσης των πιθανοτήτων για τους ανθρώπους που έχουν θηλάσει να νοσήσουν από μια σειρά ασθενειών.

Η σύγχρονη επιστήμη υποστηρίζει κατηγορηματικά ότι ο θηλασμός είναι ο πιο φυσιολογικός τρόπος ανατροφής των μικρών παιδιών. Παρόλο όμως που το να θηλάσει μια μητέρα το μωρό της είναι η πιο φυσική και αυτονόητη διαδικασία, πολύ

συχνά το περιβάλλον της, οικογενειακό αλλά και κοινωνικό, την εμποδίζει να το κάνει με διάφορους τρόπους (άλλες φορές άθελά τους και άλλες σκόπιμα). Γι' αυτό και είναι πολύ σημαντικό η νέα μητέρα να έχει ενημερωθεί σωστά για το θέμα του θηλασμού, όσο είναι ακόμα έγκυος, ώστε να μπορεί αργότερα με ευκολία να παρακάμψει τα όποια εμπόδια παρουσιαστούν.

Ευτυχώς σήμερα, οι μέλλουσες μαμάδες μπορούν εύκολα να εκπαιδευτούν στο θέμα αυτό, είτε διαβάζοντας σχετικά βιβλία ή μιας και ζούμε στην εποχή του internet ακόμα πιο εύκολα και ανέξοδα διαβάζοντας σχετικά άρθρα ή παρακολουθώντας ομιλίες στο διαδίκτυο (προσοχή μόνο οι πηγές να είναι έγκυρες. Προτιμήστε συμβουλές που γράφονται από Πιστοποιημένους Συμβούλους Θηλασμού). Εκεί μπορούν να μάθουν πολλές χρήσιμες πληροφορίες που θα τις βοηθήσουν στη συνέχεια (όπως π.χ. γιατί είναι σημαντικό να δίνουν στο μωράκι τους μόνο μητρικό γάλα και όχι συμπλήρωμα, γιατί να αποφεύγουν την πιπίλα, ότι ο θηλασμός δεν έχει ωράριο και χρονομέτρο, ότι χρειάζεται να ξεκινάει την πρώτη ώρα μετά τον τοκετό, γιατί να επιλέξουν rooming-in στο μαιευτήριο κ.α.).

Φυσικά είναι δικαίωμα της κάθε μητέρας να επιλέξει τι ταιριάζει στην ίδια και τι όχι. Επομένως να επιλέξει και το αν θέλει ή όχι να θηλάσει τα παιδιά της. Κανείς δεν μπορεί και δεν πρέπει να της το επιβάλει αν η ίδια δεν το θέλει. Άλλωστε καμιά γυναίκα δεν είναι λιγότερο καλή μάνα επειδή δεν θηλάσει. Αγάπη και μητρότητα υπάρχει και χωρίς θηλασμό. Είναι σημαντικό όμως η μητέρα να κάνει την όποια επιλογή, έχοντας πρώτα λάβει σωστή και έγκυρη ενημέρωση για τα οφέλη του θηλασμού. Γιατί η εμπειρία δείχνει ότι, όσες μαμάδες



Η Βαγγελιώ Λαγόντζου κουβαλάει στην τρόκνια τον Δημήτρη Κυριακίδη. [Φωτογραφία του Δημήτρη Κυριακίδη.]

έχουν ενημερωθεί σωστά έχουν μεγάλο κίνητρο να προσπαθήσουν να θηλάσουν και μπορούν να ξεπεράσουν τα όποια εμπόδια παρουσιαστούν με μεγαλύτερη ευκολία. Οι περισσότερες μητέρες πάντως που έχουν θηλάσει τα παιδιά τους για μεγάλο χρονικό διάστημα, αναφέρουν ότι ήταν μια από τις ομορφότερες εμπειρίες της ζωής τους.

Πηγές

«Επιστροφή στον μητρικό θηλασμό. Οδηγός επιβίωσης για γονείς και επαγγελματίες υγείας». Παπαβέντζης Στέλιος. Παιδίατρος, Πιστοποιημένος σύμβουλος μητρικού θηλασμού. «Θηλασμός, μια υπέροχη εμπειρία». Πατσούρου Άννα. Παιδίατρος, Πιστοποιημένη σύμβουλος μητρικού θηλασμού. «Οδηγίες για την προώθηση του μητρικού θηλασμού». Μαρία-Αδαμαντία Μαλλιάρου. ■

ΜΠΑΝΤΗΣ ΑΣΤΕΡΙΟΣ

<ul style="list-style-type: none"> • ΧΡΩΜΑΤΑ • ΣΙΔΗΡΙΚΑ • ΥΔΡΑΥΛΙΚΑ • ΑΡΔΕΥΤΙΚΑ • ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΙΚΑ • ΕΡΓΑΛΕΙΑ • ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΑ • ΕΙΔΗ ΑΛΙΕΙΑΣ • ΕΙΔΗ CAMPING • ΕΙΔΗ ΚΗΠΟΥ • ΕΙΔΗ ΚΥΝΗΓΙΟΥ • ΕΙΔΗ ΘΕΡΜΑΝΣΗΣ 	<ul style="list-style-type: none"> • ΚΑΛΑΜΙΑ - ΠΕΤΟΝΙΕΣ • ΔΟΛΩΜΑΤΑ • ΨΗΣΤΑΡΙΕΣ - ΣΧΑΡΕΣ • ΣΟΜΠΕΣ • ΕΣΤΙΕΣ ΠΕΤΡΟΓΚΑΖ • ΦΙΑΛΑΚΙΑ ΥΓΡΑΕΡΙΟΥ • ΣΑΚΟΥΛΕΣ ΓΙΑ ΗΛ. ΣΚΟΥΠΕΣ • ΛΑΜΠΕΣ LED • ΦΑΚΟΙ • ΓΛΑΣΤΡΕΣ • ΦΥΣΙΓΓΙΑ
---	---

τηλ. 2377023121
 κιν. 6974274727
 Δίπλα στο Γυμνάσιο

Cafe Bar Μύλος

Ιερισσός Χαλκιδικής
 τηλ: 6972710374



Εδώ που ανατέλλει... η γεύση!



Μικρασιάτικο
με δυόσμο



Ελαιούρι
με κόκκινο πιπέρι



Γραβιέρα
Κάκαβος



Μικρασιάτικο
με πράσινη πιπεριά



Μικρασιάτικο
με καυτερή πιπεριά

“Η φύσις μηδέν μήτε ατελές ποιεῖ μήτε μάτην” Αριστοτέλης, 384-322 π.Χ.

Κατά τον αρχαίο Έλληνα φιλόσοφο Αριστοτέλη ότι δημιουργεί η φύση φροντίζει να είναι πάντα ολοκληρωμένο.

Η παραγωγή του τυριού αποτελεί μία φυσική δημιουργία. Στο τυροκομείο φροντίζουμε να διατηρούμε την τελειότητα της φυσικής δημιουργίας με σκοπό το όφελος του ανθρώπου από μία πλούσια, άριστη διαθρεπτική τροφή, το τυρί.

Τα πλούσια βοσκοτόπια της περιοχής μας συντελούν καθοριστικά στην παραγωγή εξαιρετου γάλακτος & στην παρασκευή φυσικών τυροκομικών προϊόντων, θυμίζοντας τον πολύτιμο πνεύμονα ζωής της περιοχής το βουνό Κάκαβος, όπου χρόνια τώρα μας προσφέρει απλόχερα τη μαγεία της φυσικής δημιουργίας.

